

Τελική Έκθεση Αξιολόγησης

στο πλαίσιο του έργου

« Παροχή υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου Ειδικού σε
θέματα Αξιολόγησης προγραμμάτων CLLD/LEADER
στο Τμήμα LEADER της ΑΝΚΟ Δυτικής Μακεδονίας
Α.Ε. – Α.Ο.Τ.Α.»

Πίνακας Περιεχομένων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΈΡΓΟΥ	3
1.2 ΟΜΑΔΑ ΈΡΓΟΥ	3
2. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	5
3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	15
3.1 Εισαγωγή	15
3.2 Συνάφεια της SWOT ANALYSIS με τις κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις	16
3.3 Συνάφεια της SWOT ANALYSIS με τις τοπικές ανάγκες	18
3.4 Συνάφεια Τοπικού Προγράμματος και τοπικών αναγκών	20
3.5 Συνέργεια του Τοπικού Προγράμματος με οριζόντιες πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο	22
3.6 Εσωτερική συνοχή του Τοπικού Προγράμματος	25
3.7 Συνάφεια του Τοπικού Προγράμματος με το ΠΑΑ 2014-2020 και ΕΠΑΛΘ 2014-2020	28
3.8 Ερωτήματα Αξιολόγησης και Κριτήρια	28
4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΟΤΔ	35
4.1 Εισαγωγή	35
4.2 Σύστημα Διοίκησης – Διαχείρισης Τοπικού Προγράμματος	36
4.2.1 Θεσμικό πλαίσιο & σύστημα διοίκησης – διαχείρισης Τοπικού Προγράμματος	36
4.2.1.1 Σύστημα διοίκησης – διαχείρισης δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ	36
4.2.1.2 Σύστημα διοίκησης – διαχείρισης δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑΛΘ	41
4.2.1.3 Σύγκριση Συστημάτων διοίκησης – διαχείρισης δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ και το ΕΠΑΛΘ	43
4.2.2 Ικανότητα ΟΤΔ	43
4.2.2.1 Υπηρεσιακός πυρήνας	43
4.2.2.2 Παρακίνηση τοπικού πληθυσμού για συμμετοχή σε ενέργειες διαβούλευσης/εμπύχωσης	44
4.2.2.3 Αποτελεσματικότητα ενεργειών πληροφόρησης και εμπύχωσης	49
4.2.2.4 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης τοπικής στρατηγικής	50
4.2.3 Τοπική διακυβέρνηση	52
4.3 Ερωτήματα Αξιολόγησης και Κριτήρια Απόφασης	54
5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	73

5.1	Εισαγωγή	73
5.2	Αποτελέσματα σε επίπεδο Μέτρου / Υποδράση και Τοπικού Προγράμματος	73
5.2.1	Φυσική Ολοκλήρωση – Αποτελεσματικότητα Προγράμματος	73
5.2.2	Οικονομική Ολοκλήρωση – Εκτιμήσεις Απορρόφησης	74
5.2.3	Αποτελεσματικότητα / Αποδοτικότητα	75
5.3	Αποτελέσματα σε επίπεδο Υπομέτρου	78
5.4	Προβλήματα κατά τη διάρκεια υλοποίησης	91
5.5	Ερωτήματα Αξιολόγησης και Κριτήρια Απόφασης	92
6.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	98
6.1	Βασικά Συμπεράσματα	98
6.2	Προτάσεις	100
	Κατάλογος Πινάκων	101
	Κατάλογος Σχημάτων	101

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΈΡΓΟΥ

Το παρόν με τίτλο «**Τελική Έκθεση Αξιολόγησης**», αποτελεί το 3ο παραδοτέο στο πλαίσιο του Έργου με τίτλο: **Παροχή Υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου Ειδικού σε θέματα Αξιολόγησης προγραμμάτων CLLD/LEADER στο Τμήμα LEADER της ANKO Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – Α.Ο.Τ.Α.** Η σύμβαση έχει ανατεθεί από την ANKO στην **ΕΕΟ GRUP Ανώνυμη Εταιρία Συμβούλων**, με ημερομηνία έναρξης ισχύος την **16^η Μαρτίου 2023**.

Αντικείμενο της παρούσας σύμβασης αποτελεί η αξιολόγηση του τοπικού προγράμματος «Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ), LEADER/CLLD στις Π.Ε. Κοζάνης και Γρεβενών», Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και Προτεραιότητα 4 του ΕΠΑΛΘ 2014- 2020.

Η αξιολόγηση αποτελεί υποχρεωτικό στοιχείο της στρατηγικής LEADER/CLLD 2014-2020 και στόχος της είναι:

- Να ελέγξει εάν οι στόχοι της στρατηγικής συνεχίζουν να σχετίζονται με τις ανάγκες της κοινότητας.
- Να διαπιστώσει εάν η ΟΤΔ έχει πετύχει τους αρχικούς στόχους και σκοπούς της.
- Να βοηθήσει στην κριτική σκέψη για τη βελτίωση των δραστηριοτήτων και των διαδικασιών της ΟΤΔ,
- Να παρέχει την απαραίτητη γνώση προκειμένου να παρουσιαστούν τα επιτεύγματα, να αξιοποιηθεί η δημόσια χρηματοδότηση όσο γίνεται καλύτερα και να βελτιωθούν οι δυνατότητες της στρατηγικής, με απώτερο σκοπό την επίτευξη απτών και θετικών αλλαγών στις τοπικές κοινότητες.

Σύμφωνα με το Αρχικό Σχέδιο Αξιολόγησης, η εξωτερική αξιολόγηση θα πρέπει να εξετάσει τρία σημεία:

- την προστιθέμενη αξία του προγράμματος (κοινωνικό αντίκτυπο και τοπική κυβερνησιμότητα),
- τον μηχανισμό ανταπόκρισης της ΟΤΔ (διοικητική συγκρότηση, συμμετοχικότητα ιδιωτικού – δημόσιου τομέα και γενικότερα ενεργειών ενδυνάμωσης αρχών της LEADER/CLLD μεθόδου, όπως πολυτομεακότητα, συνεργασία και δικτύωση) και
- την τοπική στρατηγική (μετρήσιμους δείκτες και επιτεύξιμο αντικείμενο).

1.2 ΟΜΑΔΑ ΈΡΓΟΥ

Η Ομάδα Έργου, που εργάστηκε για την ετοιμασία της παρούσας περιλαμβάνει τους:

- Κωνσταντίνο Κλουδά, Οικονομολόγο, B.A., M.Sc. Logistics, Υπεύθυνο Συμβούλου Αξιολόγησης.
- Δρ. Άγγελο Κουτσομιχάλη, Μεταλλειολόγο – Μηχανικό.
- Ειρήνη Σμεράϊδου, Κοινωνικό επιστήμονα, MBA.
- Δήμητρα Αλειφέρη, Μηχανολόγο Μηχανικό.

2. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

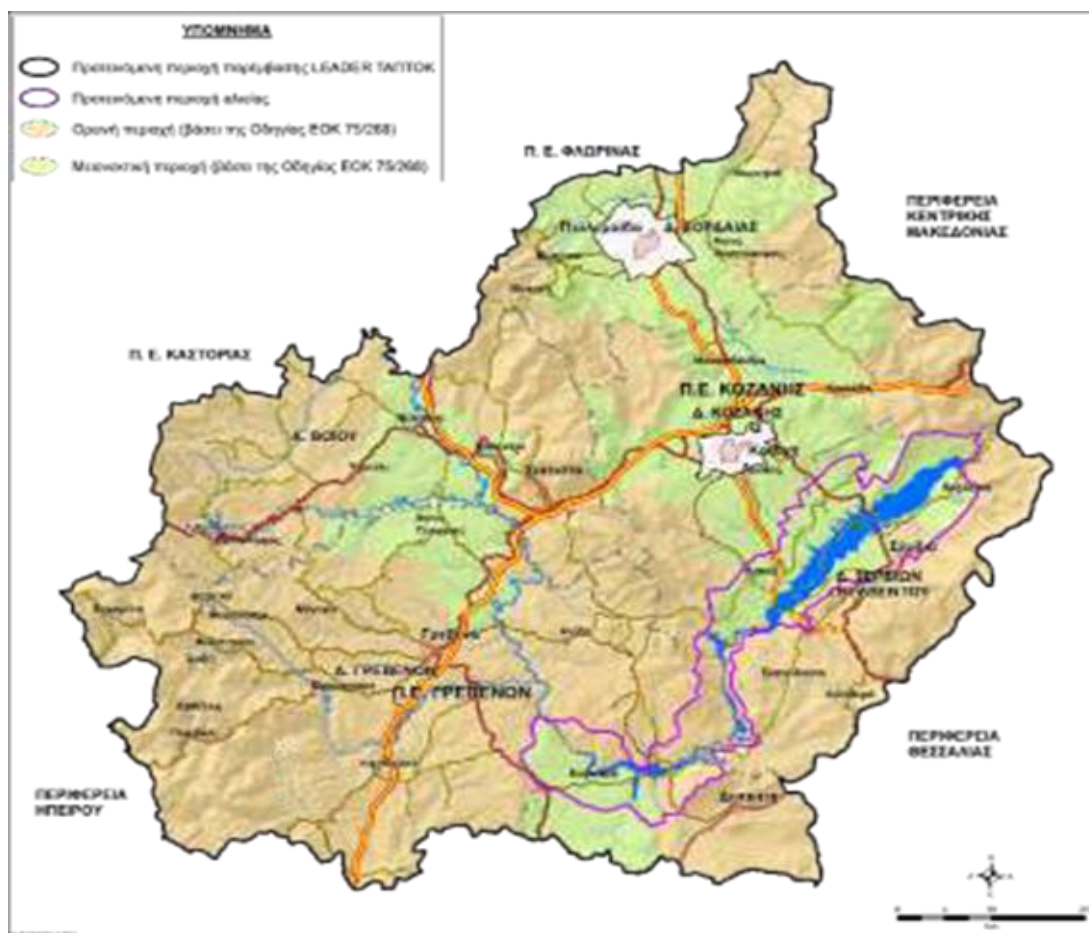
Το τοπικό πρόγραμμα LEADER/ CLLD 2014-2020 της ΟΤΔ της Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε., αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο τοπικής ανάπτυξης των περιοχών παρέμβασης, σύμφωνα με τη φιλοσοφία του Μέτρου 19 «Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER» του ΠΑΑ 2014-2020 και των μέτρων 4.2 και 4.3. του ΕΠΑΛΘ 2014-2020.

Σε κάθε υπό-μέτρο περιλαμβάνονται δράσεις/υπό-δράσεις, οι οποίες βρίσκονται σε πλήρη συνάφεια με την στρατηγική τοπικής ανάπτυξης, και θέτουν ως πρώτη προτεραιότητα τη συμπληρωματικότητα και συνέργεια μεταξύ τους και τη μεγιστοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων εφαρμογής.

Η περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος περιλαμβάνει το σύνολο των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Γρεβενών, εξαιρούμενων των Δημοτικών Κοινοτήτων Κοζάνης και Πτολεμαΐδας, ως αστικών κέντρων με πληθυσμό άνω των 15.000 κατοίκων.

Η περιοχή παρέμβασης έχει πληθυσμό 107.207 κατοίκους και έκταση 5.107,75 km², ενώ υποσύνολό της με πληθυσμό 14.905 κατοίκους κι έκταση 607,08 km² αποτελεί περιοχή παρέμβασης της Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛΘ 2014-2020. Η περιοχή που εντάσσεται στο ΕΠΑΛΘ περιλαμβάνει τους οικισμούς που βρίσκονται γύρω από τις τεχνητές λίμνες του Πολυφύτου και του Ιλαρίωνα και οι οποίες αποτελούν μια ενιαία περιοχή.

Σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΟΚ) 75/268, όλοι οι ΟΤΑ της περιοχής παρέμβασης έχουν χαρακτηριστεί ως Ορεινές ή Μειονεκτικές περιοχές.

Σχήμα 1: Περιοχή Παρέμβασης Τοπικού Προγράμματος

Η Τοπική Στρατηγική βασίζεται σε κατευθύνσεις πολιτικής – στρατηγικές ανάπτυξης των επιμέρους τομέων του Τοπικού Προγράμματος, οι οποίες αποτελούν απόρροια των στοιχείων της ανάλυσης SWOT της περιοχής παρέμβασης και έχουν ως ακολούθως:

1. **Η ισχυροποίηση των δυνατών σημείων** της περιοχής παρέμβασης θα προέλθει από **την αξιοποίηση των ευκαιριών** που εντοπίζονται στο εξωτερικό περιβάλλον, με βάση τις ακόλουθες κατευθύνσεις:
 1. Υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας στο πλαίσιο της διαφοροποίησης της τοπικής οικονομίας
 2. Ενθάρρυνση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος της περιοχής εφαρμογής
 3. Ενίσχυση της εξωστρέφειας της περιοχής εφαρμογής και προβολή της στις ευρύτερες αγορές
 4. Αξιοποίηση της πλούσιας ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
 5. Υιοθέτηση σύγχρονων και καινοτόμων τεχνολογιών και μεθόδων στην παραγωγική διαδικασία
2. **Η αναστροφή των αδυναμιών** της περιοχής παρέμβασης θα στηρίζεται **στην αξιοποίηση των ευκαιριών** του εξωτερικού περιβάλλοντος, με βάση τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

1. Συγκράτηση πληθυσμού μέσω της βελτίωσης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
 2. Βελτίωση του επιπέδου προσφοράς υπηρεσιών στον τουριστικό τομέα μέσω της ενίσχυσης των δικτυώσεων σε θέματα ποιότητας
 3. Αύξηση της αξίας παραγωγής των γεωργικών προϊόντων με έμφαση στη βελτίωση της ποιότητάς τους
 4. Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές για μείωση των φαινομένων ρύπανσης
 5. Συστηματική προβολή της περιοχής και των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων
3. **Η αντιμετώπιση των απειλών** που εντοπίζονται στο εξωτερικό περιβάλλον μέσω της **αξιοποίησης των δυνατών σημείων** της περιοχής παρέμβασης στηρίζεται στις εξής κατευθύνσεις:
1. Συστηματική οργάνωση και προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής παρέμβασης
 2. Αξιοποίηση της εμπειρίας της Ο.Τ.Δ. – ANKO στην ευαισθητοποίηση και ενθάρρυνση για ενεργό συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στην υλοποίηση του προγράμματος
4. **Η άμβλυνση των επιρροών των απειλών** μπορεί να επιτευχθεί μέσω δράσεων **περιορισμού της έντασης των μειονεκτημάτων**, όπως:
1. Ανακαίνιση και ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της περιοχής παρέμβασης με στόχο την βελτίωση της ελκυστικότητάς τους
 2. Στήριξη της δημιουργίας μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων αξιοποίησης της τοπικής παραγωγής με ίσες ευκαιρίες για τους νέους και τις γυναίκες.

Στο πλαίσιο αυτό, έχει διαμορφωθεί η **Αναπτυξιακή Στρατηγική** του Τοπικού Προγράμματος, η οποία διαρθρώνεται γύρω από τον **Κεντρικό Θεματικό Στόχο** με τίτλο:

«Η επιχειρηματικότητα ως μοχλός αξιοποίησης των τοπικών πλουτοπαραγωγικών πόρων, ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας και βελτίωσης της ποιότητας ζωής»

Επιπρόσθετα, η Αναπτυξιακή Στρατηγική εξειδικεύεται σε:

- Θεματικές κατευθύνσεις
- Στόχους
- Ειδικούς Στόχους
- Δράσεις

Οι **Θεματικές κατευθύνσεις** εξυπηρετούνται μέσω των δράσεων του Τοπικού Προγράμματος και συνοπτικά αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 1: Θεματικές Κατευθύνσεις Τοπικού Προγράμματος

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ		ΕΙΔΟΣ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ – ΤΟΠΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	1	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα	ΒΑΣΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ
	2	Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ
	3	Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας	
ΔΙΚΤΥΩΣΗ – ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ - ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	4	Προώθηση της συμμετοχής, της συνεργασίας, της δικτύωσης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ διαφορετικών περιοχών, εταίρων και κρατών	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	5	Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού	

Οι Στόχοι του Τοπικού Προγράμματος έχουν ως ακολούθως:

ΣΤΟΧΟΣ 1	Ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων στο πλαίσιο της διαφοροποίησης και του εμπλουτισμού της παραγωγικής βάσης της περιοχής
ΣΤΟΧΟΣ 2	Προώθηση της καινοτομίας με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής
ΣΤΟΧΟΣ 3	Βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος

Οι Ειδικοί Στόχοι έχουν ως ακολούθως (σ.σ. εξειδικεύουν τους Στόχους):

Στόχοι	Ειδικόί Στόχοι
1	1.1 Ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας 1.2 Ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων 1.3 Διαφοροποίηση και εμπλουτισμός της παραγωγικής βάσης της περιοχής
2	2.1 Προώθηση της καινοτομίας 2.2 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας 2.3 Αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής
3	3.1 Βελτίωση της ποιότητας ζωής 3.2 Προστασίας και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος

Οι δράσεις του Τοπικού Προγράμματος, με τον αρχικό προϋπολογισμό τους, έχουν ως ακολούθως:

Πίνακας 2: Αρχικός προϋπολογισμός τοπικού προγράμματος ανά δράση

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2			
ΚΩΔ.	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
19.2.1.1	Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης στο γεωργικό και δασικό τομέα.	50.000	50.000
19.2.1.2	Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης σε ΜΜΕ αγροτικών περιοχών.	50.000	50.000
19.2.2.2	Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	1.750.000	700.000
19.2.2.3	Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	353.846,15	230.000
19.2.2.4	Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	230.769,23	150.000
19.2.2.5	Ενίσχυση επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	169.230,77	110.000
19.2.2.6	Ενίσχυση επενδύσεων οικοτεχνίας και πολυλειτουργικών αγροκτημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	230.769,23	150.000
19.2.3.1	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	2.125.000	850.000
19.2.3.3	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	1.083.333,33	650.000
19.2.3.4	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των	988.888,89	445.000

	στόχων της τοπικής στρατηγικής.		
19.2.3.5	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	244.444,44	110.000
19.2.4.1	Στήριξη για υποδομές μικρής κλίμακας (πχ. ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια.	370.000	370.000
19.2.4.2	Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)	60.000	60.000
19.2.4.3	Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)	320.000	320.000
19.2.4.4	Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων	40.000	40.000
19.2.4.5	Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικο-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου –μύλοι, γεφύρια κ.λπ.)	700.000	700.000
19.2.6.2	Επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στην επεξεργασία, κινητοποίηση και εμπορία δασικών προϊόντων.	625.000	250.000
19.2.7.1	Πιλοτικά έργα (εκτός γεωργικού τομέα).	61.538,46	40.000
19.2.7.2	Ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων και της δασοπονίας.	46.153,85	30.000
19.2.7.3	Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και τη κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών, που συνδέονται με τον αγροτουρισμό.	46.153,85	30.000
19.2.7.7	Οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού για τη δημιουργία, την ανάπτυξη και προώθηση βραχέων αλυσίδων και τοπικών αγορών.	53.846,15	35.000

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.3

ΚΩΔ.	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
19.3.1	Διατοπική συνεργασία «Γεύσεις Ελλήνων Εκλεκτές II: Ελληνικός γαστρονομικός πολιτισμός - Σχέδιο Διατοπικής Συνεργασίας»	40.000	40.000
19.3.2	Διακρατική Συνεργασία «Γαστρονομικές Περιπλανήσεις και ο πολιτισμός των γεύσεων» - Medeat	30.000	30.000
19.3.3	Ανάπτυξη συνεργατισμού	20.000	20.000
19.3.4	Διατοπική Συνεργασία «Οργάνωση & προβολή του Οινοτουρισμού»	20.000	20.000

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.4

ΚΩΔ.	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
------	-------	-----------------	----------------

19.4	Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμφύχωση	1.370.000	1.370.000
ΣΥΝΟΛΟ (ΠΑΑ)		11.078.974,36	6.850.000
ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4.1			
ΚΩΔ.	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
4.1	Προπαρασκευαστικές ενέργειες (ΕΠΑΛΘ)	14.368	14.368
ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4.2			
4.2.1	Έργα ιδιωτικού χαρακτήρα (που δεν εμπίπτουν σε καθεστώς κρατικών ενισχύσεων)	550.000	330.000
4.2.2	Έργα ιδιωτικού χαρακτήρα (που εμπίπτουν σε καθεστώς κρατικών ενισχύσεων)	489.049,23	317.882,00
4.2.3	Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών	430.000	430.000
ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4.3			
4.3	Έργα διατοπικής/διακρατικής συνεργασίας	34.000	34.000
ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4.4			
4.4	Δαπάνες συντονισμού και λειτουργίας	373.750	373.750
ΣΥΝΟΛΟ (ΕΠΑΛΘ)		1.891.167,23	1.500.000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		12.970.141,59	8.350.000

Για το σκέλος του τοπικού προγράμματος που χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 έχουν γίνει πρόσθετες κατανομές, **ποσού δημόσιας δαπάνης 4.995.500,00€**, οι οποίες αποτυπώθηκαν στα ΦΕΚ 806/Β/2022 και 4304/Β/2025.

Κατόπιν των προαναφερόμενων κατανομών ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης του τοπικού προγράμματος ανήλθε στο ποσό των **12.346.500,00€**, διακρινόμενος ανά υπομέτρο/υποπροτεραιότητα ως ακολούθως:

Πίνακας 3: Προϋπολογισμός τοπικού προγράμματος, μετά από πρόσθετες κατανομές

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ)	
ΠΑΑ 2014-2020	
ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
19.2	8.379.875,00
19.3	130.000,00
19.4	2.336.625,00
ΕΠΑΛΘ 2014-2020	
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
4.1	14.368,00
4.2	1.077.882,00
4.3	34.000,00

4.4	373.750,00
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΑ	10.846.500,00
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΑΛΘ	1.500.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	12.346.500,00

Με την ολοκλήρωση των έργων διαμορφώθηκε ο τελικός προϋπολογισμός του τοπικού προγράμματος, ο οποίος ανήλθε σε **ποσό δημόσιας δαπάνης 11.364.804,40€** και **συνολικού κόστους 14.907.630,86€**. Ειδικότερα, τα τελικά ποσά ανά δράση και υπομέτρο/προτεραιότητα αποτυπώνονται στους πίνακες 4 και 5.

Πίνακας 4: Τελικός προϋπολογισμός τοπικού προγράμματος ανά δράση

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2			
ΚΩΔ.	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
19.2.1.1	Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης στο γεωργικό και δασικό τομέα.	13.390,00	13.390,00
19.2.1.2	Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης σε ΜΜΕ αγροτικών περιοχών.	9.015,00	9.015,00
19.2.2.2	Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	1.090.952,23	436.380,89
19.2.2.3	Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	877.873,24	570.617,61
19.2.2.4	Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	686.615,44	446.300,04
19.2.2.5	Ενίσχυση επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.	61.950,58	40.267,88
19.2.2.6	Ενίσχυση επενδύσεων οικοτεχνίας και πολυλειτουργικών αγροκτημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	204.808,44	133.125,49
19.2.3.1	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	3.126.737,33	1.250.694,93
19.2.3.3	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	1.556.582,49	931.854,81
19.2.3.4	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	1.179.957,22	721.244,14
19.2.3.5	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	1.167.900,31	665.854,08

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2

ΚΩΔ.	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
19.2.4.1	Στήριξη για υποδομές μικρής κλίμακας (πχ. ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια.	300.441,70	300.441,70
19.2.4.2	Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)	158.166,26	158.166,26
19.2.4.3	Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπτυξης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)	531.306,69	531.306,69
19.2.4.4	Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων	40.810,04	40.810,04
19.2.4.5	Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικο-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου –μύλοι, γεφύρια κ.λπ.)	1.003.178,09	1.003.178,09
19.2.6.2	Επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στην επεξεργασία, κινητοποίηση και εμπορία δασικών προϊόντων.	442.500,00	177.000,00
19.2.7.1	Πιλοτικά έργα (εκτός γεωργικού τομέα).	20.858,53	13.558,04
19.2.7.2	Ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων και της δασοπονίας.	0,00	0,00
19.2.7.3	Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και τη κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών, που συνδέονται με τον αγροτουρισμό.	0,00	0,00
19.2.7.7	Οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού για τη δημιουργία, την ανάπτυξη και προώθηση βραχέων αλυσίδων και τοπικών αγορών.	0,00	0,00

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.3

ΚΩΔ.	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
19.3.1	Διατοπική συνεργασία «Γεύσεις Ελλήνων Εκλεκτές II: Ελληνικός γαστρονομικός πολιτισμός - Σχέδιο Διατοπικής Συνεργασίας»	35.648,26	35.648,26
19.3.2	Διακρατική Συνεργασία «Γαστρονομικές Περιπλανήσεις και ο πολιτισμός των γεύσεων» - Medeat	40.164,58	40.164,58
19.3.3	Ανάπτυξη συνεργατισμού	0,00	0,00
19.3.4	Διατοπική Συνεργασία «Οργάνωση & προβολή του Οινοτουρισμού»	7.871,02	7.871,02

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.4			
ΚΩΔ.	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
19.4	Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμπύχωση	2.336.000,00	2.336.000,00
ΣΥΝΟΛΟ (ΠΑΑ)		14.892.727,45	9.862.889,13
ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4.1			
ΚΩΔ.	ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
4.1	Προπαρασκευαστικές ενέργειες (ΕΠΑΛΘ)	14.368,00	14.368,00
ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4.2			
4.2.1	Έργα ιδιωτικού χαρακτήρα	595.401,32	297.700,66
4.2.3	Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών	394.242,81	394.242,81
ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4.3			
4.3	Έργα διατοπικής/διακρατικής συνεργασίας	33.769,05	33.769,05
ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4.4			
4.4	Δαπάνες συντονισμού και λειτουργίας	396.945,74	396.945,74
ΣΥΝΟΛΟ (ΕΠΑΛΘ)		1.420.358,92	1.137.026,26
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		16.323.086,37	10.999.915,39

Πίνακας 5: Τελικός προϋπολογισμός τοπικού προγράμματος ανά υπομέτρο/προτεραιότητα

ΤΕΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ)	
ΠΑΑ 2014-2020	
ΥΠΟΜΕΤΡΟ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
19.2	7.443.205,27
19.3	83.683,86
19.4	2.336.000,00
ΕΠΑΛΘ 2014-2020	
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
4.1	14.368,00
4.2	691.943,47
4.3	33.769,05
4.4	369.945,74
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΑ	9.862.889,13
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΑΛΘ	1.137.026,26
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	10.999.915,39

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

3.1 Εισαγωγή

Στην παρούσα ενότητα εξετάζονται:

- η συνάφεια της SWOT ANALYSIS με τις οικονομικοκοινωνικές εξελίξεις που έχουν συντελεστεί από το 2016 έως σήμερα, δηλαδή το κατά πόσο η SWOT ANALYSIS παραμένει επίκαιρη ή απαιτείται τροποποίησή/συμπλήρωσή της, λαμβάνοντας υπόψη νέες καταστάσεις που διαμορφώθηκαν και πως αυτές επιδρούν στους στόχους της τοπικής στρατηγικής
- η συνάφεια της SWOT ANALYSIS με τις τοπικές ανάγκες, δηλαδή κατά πόσο η SWOT ANALYSIS αποτυπώνει τα συμπεράσματα των διαβουλεύσεων και κατά πόσο η τοπική κοινωνία ανταποκρίθηκε στην προτεινόμενη τοπική στρατηγική, αξιοποιώντας τις δράσεις της
- η συνάφεια του τοπικού προγράμματος και των τοπικών αναγκών, δηλαδή κατά πόσο το τοπικό πρόγραμμα επιχειρεί να επιλύσει τα προβλήματα της περιοχής παρέμβασης και να ικανοποιήσει τις τοπικές ανάγκες
- η συνέργεια του τοπικού προγράμματος με τις οριζόντιες πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο, δηλαδή κατά πόσο το τοπικό πρόγραμμα παρουσιάζει συσχέτιση/συμπληρωματικότητα με τις περιφερειακές πολιτικές που υλοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης
- η εσωτερική συνοχή του τοπικού προγράμματος, δηλαδή κατά πόσο συνδέονται μεταξύ τους οι δράσεις του τοπικού προγράμματος, ώστε μέσα από την απαιτούμενη συμπληρωματικότητα να μεγιστοποιούν το όφελος για την τοπική οικονομία και κοινωνία
- η συνάφεια του τοπικού προγράμματος με το ΠΑΑ 2014-2020 και το ΕΠΑΛΘ 2014-2020, δηλαδή κατά πόσο το τοπικό πρόγραμμα παρουσιάζει συμπληρωματικότητα με τις οριζόντιες πολιτικές ανάπτυξης του αγροτικού χώρου και των αλιευτικών κοινοτήτων.

Στο πλαίσιο αυτό, τίθενται τα ακόλουθα βασικά ερωτήματα, προκειμένου να αξιολογηθεί με επάρκεια η λογική της παρέμβασης του τοπικού προγράμματος:

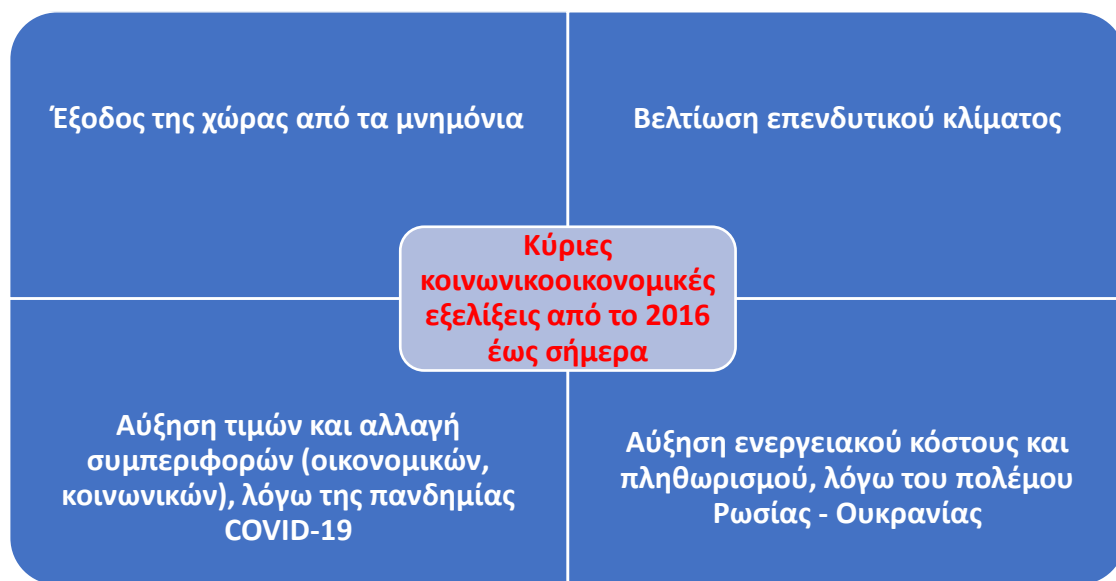
1. Παραμένει η SWOT ANALYSIS επίκαιρη και ποιες πιθανές αλλαγές κρίνονται απαραίτητες;
2. Αντικατοπτρίζει η SWOT ANALYSIS τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας και σε ποιον βαθμό;
3. Λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον της περιοχής παρέμβασης, υπάρχουν νέες ανάγκες που επηρεάζουν τη λογική παρέμβασης της τοπικής στρατηγικής;
4. Παραμένουν επίκαιροι οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος;
5. Το τοπικό πρόγραμμα αποτελεί σωστή στρατηγική για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της περιοχής παρέμβασης;

6. Έχουν δημιουργηθεί ανάγκες νέων ειδικών στόχων ή/και νέων δεικτών αποτελέσματος ή εκροής;
7. Είναι η τοπική στρατηγική συναφής με τις πολιτικές και τους στόχους του ΠΑΑ και του ΕΠΑΛΘ;

3.2 Συνάφεια της SWOT ANALYSIS με τις κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις

Η ανάλυση SWOT της περιοχής παρέμβασης καταρτίστηκε το 2016, με τις κύριες μελλοντικές μεταβολές να εντοπίζονται:

1. στην έξοδο της χώρας από τα μνημόνια,
2. στην βελτίωση του επενδυτικού κλίματος,
3. στην αύξηση των τιμών των προϊόντων και στην αλλαγή των συμπεριφορών (οικονομικών, κοινωνικών) που προκάλεσε η πανδημία COVID-19,
4. στην αύξηση του ενεργειακού κόστους και του πληθωρισμού, που έχει προκαλέσει ο πόλεμος Ρωσίας – Ουκρανίας.

Σχήμα 2: Βασικές Μεταβολές Ανάλυσης SWOT

Η έξοδος της χώρας από τα μνημόνια και η βελτίωση του επενδυτικού κλίματος ενισχύει τα αποτελέσματα της ανάλυσης SWOT και τους στόχους της τοπικής στρατηγικής, γεγονός που συνεπάγεται ότι εξ' ορισμού δεν προκαλεί απαιτήσεις για πιθανές αλλαγές.

Η αύξηση των τιμών και των συμπεριφορών (οικονομικών και κοινωνικών), λόγω της πανδημίας COVID-19, καθώς και του ενεργειακού κόστους και του πληθωρισμού, λόγω του πολέμου Ρωσίας – Ουκρανίας, επιφέρουν τις ανάγκες:

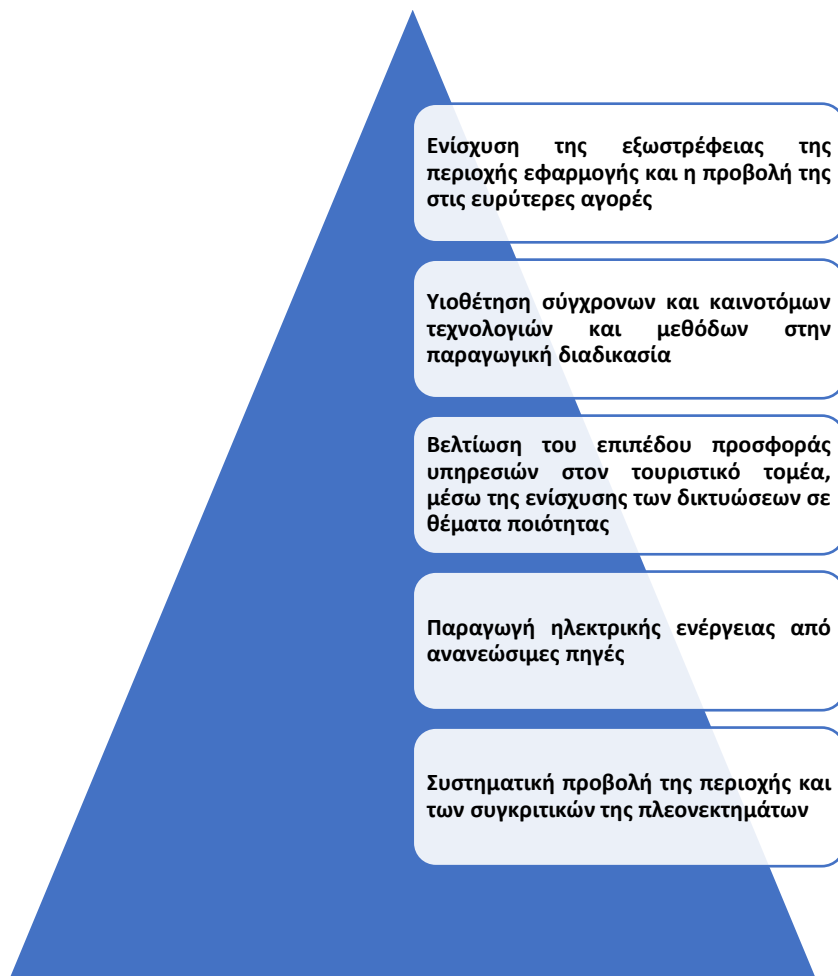
1. της ενσωμάτωσης καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία και του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων, για την μείωση του κόστους παραγωγής
2. του πράσινου μετασχηματισμού, για την μείωση του ενεργειακού κόστους
3. της δικτύωσης – συνεργασίας των τοπικών επιχειρήσεων και της προβολής της περιοχής, για την αύξηση της εξωστρέφειας.

Σχήμα 3: Δημιουργούμενες Ανάγκες

Η ανάλυση SWOT είχε αναγνωρίσει αυτές τις ανάγκες από το 2016 ως σημαντικές και με τα δεδομένα που τότε ίσχυαν, καθότι στις κατευθύνσεις πολιτικής – στρατηγικές ανάπτυξης των επιμέρους τομέων του τοπικού προγράμματος, οι οποίες έχουν προκύψει βάσει των στοιχείων της ανάλυσης SWOT, συμπεριλαμβάνονται:

- η ενίσχυση της εξωστρέφειας της περιοχής εφαρμογής και η προβολή της στις ευρύτερες αγορές
- η υιοθέτηση σύγχρονων και καινοτόμων τεχνολογιών και μεθόδων στην παραγωγική διαδικασία
- η βελτίωση του επιπέδου προσφοράς υπηρεσιών στον τουριστικό τομέα, μέσω της ενίσχυσης των δικτυώσεων σε θέματα ποιότητας
- η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές
- η συστηματική προβολή της περιοχής και των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων.

Σχήμα 4:Βασικές ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ πολιτικής – στρατηγικές ανάπτυξης

Επιπρόσθετα, ακόμη και η εθνική πολιτική για τη δίκαιη μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση δεν επιφέρει νέες καταστάσεις για την τοπική στρατηγική, η οποία από το 2016 έχει θέσει στόχους για την ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και την διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό της παραγωγικής βάσης της περιοχής, σε συνέχεια των στοιχείων που είχαν καταγραφεί στην SWOT ANALYSIS.

Επομένως, τα συμπεράσματα της SWOT ANALYSIS παραμένουν επίκαιρα και δεν απαιτούνται τροποποιήσεις/συμπληρώσεις, καθότι τα αρχικά της συμπεράσματα καλύπτουν και τις υφιστάμενες ανάγκες.

3.3 Συνάφεια της SWOT ANALYSIS με τις τοπικές ανάγκες

Η ANKO / ΟΤΔ υλοποίησε τρεις ομάδες ενεργειών κατά την διαδικασία της διαβούλευσης, οι οποίες διακρίνονταν σε:

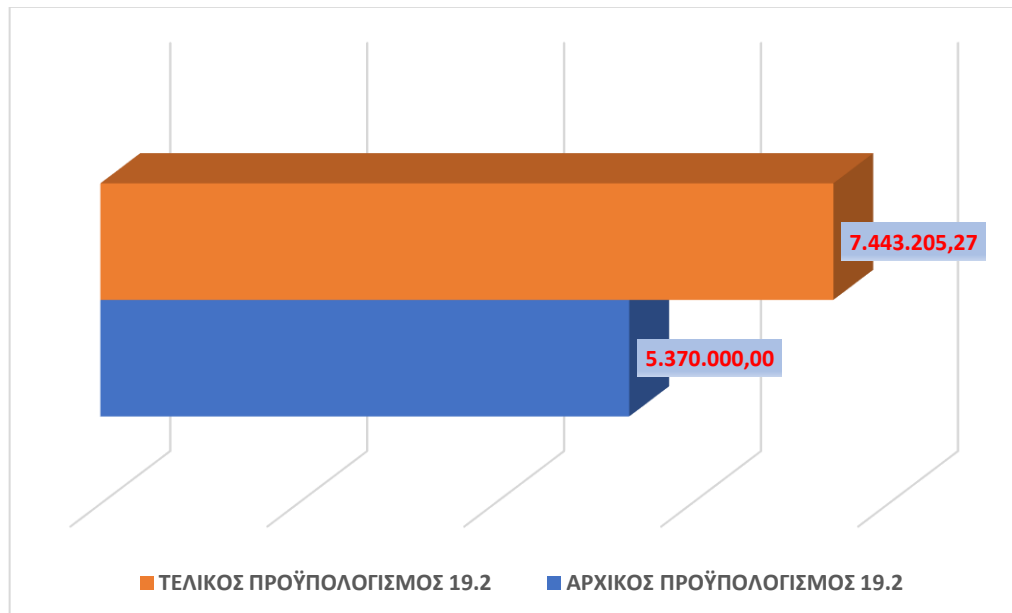
1. τομεακές συναντήσεις στα γραφεία της ANKO με συγκεκριμένες ομάδες συμφερόντων (π.χ. ΟΤΑ, φορείς περιβάλλοντος, συλλογικούς φορείς, ειδικές

- ομάδες πληθυσμού, επιμελητήρια, δίκτυα, επιχειρηματίες, Σωματεία Ξενοδόχων, υπηρεσιακούς παράγοντες κλπ)
2. επιτόπιες επισκέψεις σε επιχειρήσεις ή σε χώρους ενδιαφέροντος
 3. ημερίδες στο σύνολο των Ο.Τ.Α. των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Γρεβενών.

Στο πλαίσιο των ενεργειών διαβούλευσης καταγράφηκαν στοιχεία και ιδέες, που επηρέασαν την ανάλυση SWOT, την τοπική στρατηγική και τις δράσεις του τοπικού προγράμματος. Τα συμπεράσματα των ενεργειών διαβούλευσης παρουσιάζουν υψηλή συσχέτιση με την SWOT ANALYSIS, καταδεικνύοντας ότι σε αυτή αντικατοπτρίζονται οι ανάγκες της τοπικής κοινότητας. Επιπρόσθετα, τόσο οι στόχοι της τοπικής στρατηγικής όσο και οι δράσεις έχουν διαμορφωθεί με γνώμονα την ικανοποίηση των αναγκών και την πρόοδο της τοπικής κοινότητας.

Η ανταπόκριση της τοπικής κοινότητας στις δράσεις του τοπικού προγράμματος, οι οποίες αποτελούν απόρροια της SWOT ANALYSIS και της επηρεαζόμενης από αυτήν τοπικής στρατηγικής αποτελούν εμφανή δείκτη για τον βαθμό κάλυψης των αναγκών της τοπικής κοινότητας. Μελετώντας τον αρχικό προϋπολογισμό του ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ 19.2 και της ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4.2, καθώς και τον τελικό προϋπολογισμό των πράξεων για επενδύσεις (ιδιωτικές και δημόσιες) διαπιστώνουμε ότι:

1. ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης των ολοκληρωμένων πράξεων έχει υπερκαλύψει τον αρχικά διαθέσιμο προϋπολογισμό του ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ 19.2 **κατά 2.073.205,27€**. Ο τελικός προϋπολογισμός αντιστοιχεί στο **138,61%** του αρχικού προϋπολογισμού.

Σχήμα 5: Συσχέτιση αρχικού π/υ και π/υ ολοκληρωμένων έργων Υπομέτρου 19.2

2. ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης των ολοκληρωμένων πράξεων της ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4.2 έχει καλύψει κατά 64,19% τον διαθέσιμο προϋπολογισμό.
3. ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης των ολοκληρωμένων πράξεων στο σύνολο του τοπικού προγράμματος (ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2 και ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4.2) έχει υπερκαλύψει τον αρχικό προϋπολογισμό **κατά 1.687.266,74€**. Ο τελικός προϋπολογισμός αντιστοιχεί στο **126,17%** του αρχικού προϋπολογισμού.

Από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι η SWOT ANALYSIS αντικατοπτρίζει τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας, σε υψηλό βαθμό και χωρίς να έχουν αλλοιωθεί τα βασικά της στοιχεία.

3.4 Συνάφεια Τοπικού Προγράμματος και τοπικών αναγκών

Κεντρικός Στόχος της τοπικής στρατηγικής είναι **«η επιχειρηματικότητα ως μοχλός αξιοποίησης των τοπικών πλουτοπαραγωγικών πόρων, ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας και βελτίωσης της ποιότητας ζωής»**, ο οποίος είναι απόλυτα συμβατός με την επικρατούσα οικονομική και αναπτυξιακή θεωρία και πρακτική, καθώς και με την επικρατούσα πολιτική άποψη για την πρόοδο των τοπικών κοινοτήτων, των κρατών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του διεθνούς οικονομικοκοινωνικού συστήματος.

Αντίστοιχα, οι γενικοί και ειδικοί στόχοι:

1. ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων, στο πλαίσιο της διαφοροποίησης και του εμπλουτισμού της παραγωγικής βάσης της περιοχής
 - 1.1 Ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας
 - 1.2 Ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων
 - 1.3 Διαφοροποίηση και εμπλουτισμός της παραγωγικής βάσης της περιοχής
2. προώθηση της καινοτομίας, με σκοπό την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής
 - 2.1 Προώθηση της καινοτομίας.
 - 2.2 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.
 - 2.3 Αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής.
3. βελτίωση της ποιότητας ζωής, μέσω της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος

3.1 Βελτίωση της ποιότητας ζωής.

3.2 Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

διατηρούν την σημαντικότητά τους στην αναπτυξιακή διεργασία της περιοχής, χωρίς την απαίτηση προσθηκών ή συμπληρώσεων, καθ' ότι οι ανάγκες που δημιουργήθηκαν από τις οικονομικοκοινωνικές εξελίξεις από το 2016 και έπειτα δεν διαμόρφωσαν καταστάσεις που δεν είχαν ενσωματωθεί στον αρχικό σχεδιασμό της τοπικής στρατηγικής.

Οι αδυναμίες της περιοχής, όπως αποτυπώνονται στην ανάλυση SWOT είναι:

1. η συνολική μείωση του πληθυσμού της περιοχής
2. οι υψηλοί δείκτες γήρανσης και εξάρτησης
3. το υψηλό ποσοστό ανεργίας ιδιαίτερα σε νέους και γυναίκες
4. η σημαντική εξάρτηση της οικονομίας της ευρύτερης περιοχής της ΠΕ Κοζάνης από τις δραστηριότητες της ΔΕΗ σε συνδυασμό με τη μικρή διαφοροποίηση της μεταποίησης και τον περιορισμένο κλαδικό προσανατολισμό
5. η περιορισμένη και άναρχη ανάπτυξη της αλιείας και κατ' επέκταση η μη ορθολογική αξιοποίηση του λιμναίου οικοσυστήματος Πολυφύτου – Ιλαρίωνα αποστερεί την περιοχή από σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες
6. η συγκέντρωση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων πέριξ των μεγάλων αστικών κέντρων
7. η περιορισμένη δικτύωση μεταξύ των διαφόρων τομέων άσκησης οικονομικής δραστηριότητας
8. η χαμηλή παραγωγικότητα του γεωργικού τομέα σε συνδυασμό με το αντίστοιχο χαμηλό επίπεδο προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών, συμβάλλουν στην μείωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας και κατ' επέκταση στη διαχρονική μείωση της απασχόλησης
9. η περιορισμένη προβολή της περιοχής
10. η ύπαρξη σημειακών προβλημάτων ρύπανσης αέρα – εδάφους, κυρίως κατά το μήκος του βιομηχανικού άξονα Κοζάνης – Πτολεμαΐδας.

Το τοπικό πρόγραμμα επιχειρεί να αντιμετωπίσει το σύνολο σχεδόν των προβλημάτων της περιοχής παρέμβασης, καθότι:

1. οι στόχοι του τοπικού προγράμματος στηρίζουν την επιχειρηματικότητα, την διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό της παραγωγική βάσης της περιοχής, την προώθηση της καινοτομίας και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής, επιχειρώντας να αντιμετωπίσουν τις αδυναμίες Νο 4, 5, 6, 7 και 8.
2. στα κριτήρια επιλογής των δράσεων περιλαμβάνονται:
 - α. η προώθηση της νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας, επιχειρώντας την αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 1, 2 και 3,

- β. η προώθηση της επιχειρηματικότητας συλλογικών φορέων, επιχειρώντας την αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 4 και 8,
 - γ. η παραγωγή προϊόντων ποιότητας βάσει προτύπου (βιολογικά κλπ) και η επεξεργασία πρώτων υλών παραγόμενων με μεθόδους βάσει προτύπων, επιχειρώντας την αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 4 και 8,
 - δ. την πραγματοποίηση δαπανών για εξοικονόμηση ενέργειας και ύδατος, εγκατάσταση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, εφαρμογή συστημάτων ποιότητας και ενσωμάτωσης καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία, επιχειρώντας την αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 8 και 10,
 - ε. την δημιουργία θέσεων απασχόλησης, επιχειρώντας την αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 1, 2 και 3.
3. στις δράσεις του τοπικού προγράμματος περιλαμβάνονται (μεταξύ άλλων):
- α. δημόσιες επενδύσεις για την βελτίωση της ποιότητας ζωής, επιχειρώντας την αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 1, 2 και 6,
 - β. δράση προβολής της περιοχής, επιχειρώντας την αντιμετώπιση της αδυναμίας Νο 9,
 - γ. δράσεις συνεργασίας – δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων και με φορείς, επιχειρώντας την αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 7 και 8.

Επομένως, το τοπικό πρόγραμμα περιλαμβάνει μείγμα στόχων, δράσεων και κριτηρίων, το οποίο συνιστά ορθή στρατηγική αντιμετώπισης των τοπικών προβλημάτων, παρέχοντας στους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τις τοπικές αρχές και τους τοπικούς συλλογικούς φορείς τις αναγκαίες ευκαιρίες για την πρόοδο της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας.

3.5 Συνέργεια του Τοπικού Προγράμματος με οριζόντιες πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο

Το Τοπικό Πρόγραμμα LEADER έχει άμεση συνάφεια και συμπληρωματικότητα με τα βασικότερα έγγραφα προγραμματισμού που αφορούν στη συγκεκριμένη περιοχή παρέμβασης.

Πέραν του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, στο οποίο εντάσσεται και το Μέτρο 19 και το οποίο κατά την παρούσα προγραμματική περίοδο θα εκχωρήσει δράσεις δημοσίου και ιδιωτικού χαρακτήρα συνολικού προϋπολογισμού 46,6 εκ.€ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, για την ενίσχυση του αγροτικού χώρου, με έμφαση στον αγροδιατροφικό τομέα, καθώς και του Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας 2014-2020, στο οποίο εντάσσεται και η Προτεραιότητα 4, το

Τοπικό Πρόγραμμα LEADER έχει εξασφαλίσει τη συμπληρωματικότητα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014 – 2020 καθώς και με το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (Ε.Α.Π.) 2012-2016.

Η συμπληρωματικότητα αυτή σε επίπεδο στόχων του Τοπικού Προγράμματος αποτυπώνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 6: Συμπληρωματικότητα Τοπικού Προγράμματος

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ LEADER	Ε.Π ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2014 - 2020	ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (Ε.Α.Π.) ΝΟΜΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ – ΦΛΩΡΙΝΑΣ 2012-2016
1. Ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων στο πλαίσιο της διαφοροποίησης και του εμπλουτισμού της παραγωγικής βάσης της περιοχής	Α.Π. 3 – Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων Ειδικός Στόχος 3.1.1 – Βελτίωση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην καινοτομία και στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας (αγροδιατροφικά προϊόντα, γούνα, ενέργεια, τουρισμός). Ενδεικτική Δράση 3.1.1.1 – Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών (clusters) και δικτύων (networks) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας. Ειδικός Στόχος 3.2.1 – Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των επιχειρήσεων Ενδεικτική Δράση 3.2.1.1 – Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων και συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες. Α.Π. 8 – Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Ειδικός Στόχος 8.1.1 – Ενίσχυση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας (αγροδιατροφικά προϊόντα, γούνα, ενέργεια, τουρισμός). Ενδεικτική Δράση 8.1.1.3 – Δράσεις ενθάρρυνσης της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης με έμφαση στους τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας.	Άξονας 2 – Στήριξη του παραγωγικού περιβάλλοντος Μέτρο 2.2 – Στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων με έμφαση στις νέες τεχνολογίες, στην καινοτομία, στην κοινωνική οικονομία και στην εξωστρέφεια. Άξονας 3 – Ενίσχυση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού Μέτρο 3.2 – Κατάρτιση και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού.
2. Προώθηση της καινοτομίας με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής	Α.Π. 3 – Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων Ειδικός Στόχος 3.1.1 – Βελτίωση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην καινοτομία και στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας. Ενδεικτική Δράση 3.1.1.4 – Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για την εφαρμογή καινοτομιών ή / και αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας.	Άξονας 2 – Στήριξη του παραγωγικού περιβάλλοντος Μέτρο 2.2 – Στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων με έμφαση στις νέες τεχνολογίες, στην καινοτομία, στην κοινωνική οικονομία και στην εξωστρέφεια

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ LEADER	Ε.Π ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2014 - 2020	ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (Ε.Α.Π.) ΝΟΜΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ – ΦΛΩΡΙΝΑΣ 2012-2016
	Α.Π. 8 – Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Ειδικός Στόχος 8.1.1 – Ενίσχυση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας (αγροδιατροφικά προϊόντα, γούνα, ενέργεια, τουρισμός). Ενδεικτική Δράση 8.1.1.2 – Δράσεις ενίσχυσης της καινοτομικής και επιχειρηματικής κουλτούρας.	
3. Βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος	Α.Π. 6 – Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων. Ειδικός Στόχος 6.2.1 – Ενίσχυση της προστασίας και ανάδειξης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και σύνδεση με την τουριστική ανάπτυξη. Ενδεικτική Δράση 6.2.1.1 – Έργα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών προορισμών αναδεικνύοντας τοπικά πλεονεκτήματα. Ενδεικτική Δράση 6.2.1.2 – Έργα ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης. Ειδικός Στόχος 6.4.1 – Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος με έμφαση στις περιοχές ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης.	Άξονας 4 – Βελτίωση του περιβάλλοντος (φυσικού και ανθρωπογενούς) της ποιότητας ζωής και της κοινωνικής συνοχής Μέτρο 4.1 – Προστασία, αποκατάσταση και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής. Μέτρο 4.2 – Ορθολογική διαχείριση και βέλτιστη αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού. Άξονας 5 – Στήριξη και ανάδειξη του πολιτισμού και του τουρισμού Μέτρο 5.1 – Ενίσχυση σημαντικών πολιτιστικών θεσμών και θεσμοθετημένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων - Στήριξη της πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας. Μέτρο 5.2 – Ανάδειξη και αξιοποίηση του αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού αποθέματος.
	Στο πλαίσιο του Ε.Π. της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014 – 2020 προβλέπεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των λιμνών προϋπολογισμού 22 εκ. €, η οποία μεταξύ άλλων περιλαμβάνει και τις λίμνες Πολυφύτου και Ιλαρίωνα, οι οποίες εντάσσονται παράλληλα στην περιοχή παρέμβασης του Τοπικού προγράμματος LEADER. Οι ανάγκες που θα καλύψει η ΟΧΕ είναι: • η προστασία και ορθολογική αξιοποίηση των λιμνών της Δυτικής Μακεδονίας • η ένταξη των λιμναίων οικοσυστημάτων στο παραγωγικό σύστημα της περιοχής και οι οποίες συνάδουν παράλληλα με τη στρατηγική του Τοπικού Προγράμματος LEADER.	

3.6 Εσωτερική συνοχή του Τοπικού Προγράμματος

Η συμπληρωματικότητα μεταξύ των δράσεων του Τοπικού Προγράμματος διασφαλίζεται σε μεγάλο βαθμό και αποτυπώνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Ειδικότερα επισημαίνονται τα εξής:

- I. Οι δράσεις δημοσίου χαρακτήρα είναι άμεσα συνδεδεμένες με τις δράσεις στήριξης της επιχειρηματικότητας και με την βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- II. Οι δράσεις προώθησης της καινοτομίας είναι άμεσα συνδεδεμένες με την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και με τις δράσεις προώθησης των συνεργασιών.
- III. Οι δράσεις κατάρτισης – συνεργασίας βελτιώνοντας τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού υποβοηθούν την ανάπτυξη των δράσεων στήριξης της επιχειρηματικότητας.
- IV. Υπάρχει άμεση διασύνδεση μεταξύ των διαφόρων τομέων – κλάδων της περιοχής παρέμβασης και συγκεκριμένα μεταξύ της μεταποίησης των γεωργικών – αλιευτικών προϊόντων και της αξιοποίησης των τοπικών φυσικών πόρων με την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα.

Πίνακας 7: Εσωτερική Συνοχή Τοπικού Προγράμματος

	19.2.1 .1	19.2.1 .2	19.2.2 .2	19.2.2 .3	19.2.2 .4	19.2.2 .5	19.2.2 .6	19.2.3 .1	19.2.3 .3	19.2.3 .4	19.2.3 .5	19.2.4 .1	19.2.4 .2	19.2.4 .3	19.2.4 .4	19.2.4 .5	19.2.6 .2	19.2.7 .1	19.2.7 .2	19.2.7 .3	19.2.7 .7	19.3.1 .1	19.3.1 .2	19.3.1 .3
19.2.1 .1								X											X		X			
19.2.1 .2			X		X		X		X	X								X		X		X	X	X
19.2.2 .2		X		X		X			X	X	X	X	X						X	X	X	X	X	X
19.2.2 .3			X		X		X	X	X	X		X	X	X	X	X				X		X	X	
19.2.2 .4		X		X		X			X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	
19.2.2 .5			X		X			X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	
19.2.2 .6		X		X					X		X	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X	
19.2.3 .1	X			X		X			X	X	X	X	X						X	X	X	X	X	X
19.2.3 .3		X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	
19.2.3 .4		X	X			X		X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X			
19.2.3 .5			X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	
19.2.4 .1			X	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X	X						X	X	X
19.2.4 .2			X	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X	X						X	X	X
19.2.4 .3				X	X	X	X		X	X	X	X	X				X					X	X	X
19.2.4 .4				X	X	X	X		X	X	X	X	X				X					X	X	X
19.2.4 .5				X	X	X	X		X	X	X	X	X				X					X	X	X
19.2.6 .2														X	X	X								
19.2.7 .1		X			X	X	X		X	X	X													
19.2.7 .2	X		X		X	X	X	X	X	X	X													
19.2.7 .3		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X													
19.2.7 .7	X		X		X	X		X	X	X	X													
19.3.1 .1		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X								

	19.2.1 .1	19.2.1 .2	19.2.2 .2	19.2.2 .3	19.2.2 .4	19.2.2 .5	19.2.2 .6	19.2.3 .1	19.2.3 .3	19.2.3 .4	19.2.3 .5	19.2.4 .1	19.2.4 .2	19.2.4 .3	19.2.4 .4	19.2.4 .5	19.2.6 .2	19.2.7 .1	19.2.7 .2	19.2.7 .3	19.2.7 .7	19.3.1 .1	19.3.1 .2	19.3.1 .3
19.3.1 .2		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X								
19.3.1 .3		X	X					X				X	X	X	X	X								

Επιπρόσθετα, οι δράσεις 4.2.1 «Έργα ιδιωτικού χαρακτήρα (που δεν εμπίπτουν σε καθεστώς κρατικών ενισχύσεων), 4.2.2 «Έργα ιδιωτικού χαρακτήρα (που εμπίπτουν σε καθεστώς κρατικών ενισχύσεων) και 4.2.3 «Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών», παρουσιάζουν συνέργεια και συμπληρωματικότητα μεταξύ τους καθώς και με τις δράσεις του τοπικού προγράμματος 19.2.2.2, 19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.5, 19.2.3.1, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.4.3, 19.2.4.5 και 4.3.

3.7 Συνάφεια του Τοπικού Προγράμματος με το ΠΑΑ 2014-2020 και ΕΠΑΛΘ 2014-2020

Το ΠΑΑ 2014 – 2020 ορίζει ως στρατηγικούς στόχους την μετάβαση σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγροδιατροφικό σύστημα και την αύξηση της «προστιθέμενης» αξίας των αγροτικών περιοχών, ενώ το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014 – 2020 αποσκοπεί στην ενίσχυση «νέων και πιο καινοτόμων» προσεγγίσεων με βάση τα καινούργια αναπτυξιακά δεδομένα και εργαλεία (όπως τάση επιστροφής νέων στην ύπαιθρο, κοινωνικές πρωτοβουλίες, ενίσχυση βραχέων αλυσίδων και εναλλακτικών καναλιών διάθεσης αγροτικών προϊόντων).

Το ΕΠΑΛΘ 2014 – 2020 ορίζει ως στρατηγικές επιλογές την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ του τομέα της Αλιείας και της Υδατοκαλλιέργειας και την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων, ενώ η Προτεραιότητα 4 αυτού ορίζει ως αναπτυξιακούς στόχους την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της στήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στις παράκτιες και εσωτερικές κοινότητες, που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια και την διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αλιείας και σε άλλους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας.

Η τοπική στρατηγική κατέγραψε υψηλή συσχέτιση με το ΠΑΑ 2014-2020 και το ΕΠΑΛΘ 2014-2020. Ειδικότερα με το ΜΕΤΡΟ 19 και την ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4, σύμφωνα με τις θεματικές κατευθύνσεις, τον κεντρικό θεματικό στόχο, τους γενικούς στόχους, τους ειδικούς στόχους, τις δράσεις και τα κριτήρια επιλογής των πράξεων, βάσει των οποίων δομείται και αναπτύσσεται.

3.8 Ερωτήματα Αξιολόγησης και Κριτήρια

Στην παρούσα ενότητα, καταγράφονται απαντήσεις σχετικά με τα ερωτήματα αξιολόγησης και τα αντίστοιχα κριτήρια, όπως συμπεριλαμβάνονται στους σχετικούς μεθοδολογικούς οδηγούς.

Πίνακας 8: Ερωτήματα και Κριτήρια Αξιολόγησης - Λογική της Παρέμβασης

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
Ερώτημα 1: Παραμένει η SWOT ανάλυση επίκαιρη και ποιες πιθανές αλλαγές κρίνονται απαραίτητες?	Τα στοιχεία της ανάλυσης SWOT σε σχέση με τις εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο και τις επιπτώσεις τους σε τοπικό επίπεδο	Η ανάλυση SWOT της περιοχής παρέμβασης καταρτίστηκε το 2016, με τις κύριες μελλοντικές μεταβολές να εντοπίζονται: α) στην έξοδο της χώρας από τα μνημόνια, β) στην βελτίωση του επενδυτικού κλίματος, γ) στην αύξηση των τιμών και των συμπεριφορών (οικονομικών, κοινωνικών) που προκάλεσε η πανδημία COVID-19 και δ) στην αύξηση του ενεργειακού κόστους και του πληθωρισμού, που προκαλεί ο πόλεμος Ρωσίας – Ουκρανίας. Η έξοδος της χώρας από τα μνημόνια και η βελτίωση του επενδυτικού κλίματος ενισχύει τα αποτελέσματα της ανάλυσης SWOT και τους στόχους της τοπικής στρατηγικής, γεγονός που συνεπάγεται ότι εξ' ορισμού δεν προκαλεί απαιτήσεις για πιθανές αλλαγές. Η αύξηση των τιμών και των συμπεριφορών (οικονομικών και κοινωνικών), λόγω της πανδημίας COVID-19, καθώς και του ενεργειακού κόστους και του πληθωρισμού, λόγω του πολέμου Ρωσίας – Ουκρανίας, επιφέρουν τις ανάγκες: α) της ενσωμάτωσης καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία και του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων, για την μείωση του κόστους παραγωγής, β) του πράσινου μετασχηματισμού, για την μείωση του ενεργειακού κόστους και γ) της δικτύωσης – συνεργασίας των τοπικών επιχειρήσεων και της προβολής της περιοχής, για την αύξηση της εξωστρέφειας. Η ανάλυση SWOT είχε αναγνωρίσει αυτές τις ανάγκες από το 2016 ως σημαντικές και με τα δεδομένα που τότε ίσχυαν, καθότι στις κατευθύνσεις πολιτικής – στρατηγικές ανάπτυξης των επιμέρους τομέων του τοπικού προγράμματος, οι οποίες έχουν προκύψει βάσει των στοιχείων της ανάλυσης SWOT, συμπεριλαμβάνονται: • Η ενίσχυση της εξωστρέφειας της περιοχής εφαρμογής και προβολή της στις ευρύτερες αγορές • Η υιοθέτηση σύγχρονων και καινοτόμων τεχνολογιών και μεθόδων στην παραγωγική διαδικασία • Η βελτίωση του επιπέδου προσφοράς υπηρεσιών στον τουριστικό τομέα, μέσω της ενίσχυσης των δικτύσεων σε θέματα ποιότητας • Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές • Η συστηματική προβολή της περιοχής και των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων Επομένως, δεν προτείνονται αλλαγές στην ανάλυση SWOT, καθότι τα αρχικά της συμπεράσματα καλύπτουν και τις υφιστάμενες ανάγκες.

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
Ερώτημα 2: Αντικατοπτρίζει η SWOT ανάλυση τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας και σε ποιον βαθμό;	Τα στοιχεία της ανάλυσης SWOT σε σχέση με τα συμπεράσματα των ενεργειών διαβούλευσης και την ανταπόκριση της τοπικής κοινωνίας στις δράσεις του τοπικού προγράμματος	Η ANKO υλοποίησε τρεις ομάδες ενεργειών κατά την διαδικασία της διαβούλευσης, οι οποίες διακρίνονταν σε: - τομεακές συναντήσεις με συγκεκριμένες ομάδες (π.χ. ΟΤΑ, φορείς περιβάλλοντος, συλλογικούς φορείς, ειδικές ομάδες πληθυσμού, επιμελητήρια, δίκτυα, επιχειρηματίες, Σωματεία Ξενοδόχων, υπηρεσιακούς παράγοντες κλπ) - επιτόπιες επισκέψεις σε επιχειρήσεις ή σε χώρους ενδιαφέροντος - ημερίδες στο σύνολο των Ο.Τ.Α. των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Γρεβενών. Στο πλαίσιο των ενεργειών διαβούλευσης καταγράφηκαν στοιχεία και ιδέες, που επηρέασαν την SWOT, την τοπική στρατηγική και τις δράσεις του ΤΠ. Τα συμπεράσματα των ενεργειών διαβούλευσης παρουσιάζουν υψηλή συσχέτιση με την SWOT, καταδεικνύοντας ότι σε αυτή αντικατοπτρίζονται οι ανάγκες της τοπικής κοινότητας. Επιπρόσθετα, τόσο οι στόχοι της τοπικής στρατηγικής όσο και οι δράσεις έχουν διαμορφωθεί με γνώμονα την ικανοποίηση των αναγκών και την πρόοδο της τοπικής κοινότητας. Η ανταπόκριση της τοπικής κοινότητας στις δράσεις του προγράμματος, οι οποίες αποτελούν απόρροια της SWOT και της επηρεαζόμενης από αυτήν τοπικής στρατηγικής αποτελούν διαφανή δείκτη για τον βαθμό κάλυψης των αναγκών της τοπικής κοινότητας. Μελετώντας τον αρχικό προϋπολογισμό του ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ 19.2 και της ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4.2, καθώς και τον τελικό προϋπολογισμό των πράξεων για επενδύσεις (ιδιωτικές και δημόσιες) διαπιστώνουμε ότι: - ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης των ολοκληρωμένων πράξεων έχει υπερκαλύψει τον αρχικά διαθέσιμο προϋπολογισμό του ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ 19.2 κατά 2.073.205,27€. Ο τελικός προϋπολογισμός αντιστοιχεί στο 138,61% του αρχικού προϋπολογισμού - ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης των ολοκληρωμένων πράξεων της ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4.2 έχει καλύψει κατά 64% τον διαθέσιμο προϋπολογισμό - ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης των ολοκληρωμένων πράξεων στο σύνολο του τοπικού προγράμματος (ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2 και ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4.2) έχει υπερκαλύψει τον αρχικό προϋπολογισμό κατά 1.687.266,74€. Ο τελικός προϋπολογισμός αντιστοιχεί στο 126,17% του αρχικού προϋπολογισμού. Από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι η SWOT ANALYSIS αντικατοπτρίζει τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας, σε υψηλό βαθμό και χωρίς να έχουν αλλοιωθεί τα βασικά της στοιχεία.

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
Ερώτημα 3: Λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον της περιοχής παρέμβασης υπάρχουν νέες ανάγκες που επηρεάζουν τη λογική παρέμβασης της στρατηγικής;	Τα στοιχεία της ανάλυσης SWOT και των στόχων της τοπικής στρατηγικής σε σχέση με τις εξελίξεις σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και τα τοπικά χαρακτηριστικά	Οι εξελίξεις στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον της περιοχής επηρεάζονται από τις γενικότερες οικονομικοκοινωνικές εξελίξεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, βάσει των οποίων έχουν διαμορφωθεί ανάγκες για: 1. την ενσωμάτωση καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, προκειμένου να μειωθεί το κόστος παραγωγής και να γίνουν ανταγωνιστικότερες και ανθεκτικότερες 2. τον πράσινο μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, προκειμένου να μειωθεί το ενεργειακό κόστος και κατ' επέκταση το κόστος παραγωγής, ώστε οι τοπικές επιχειρήσεις να καταστούν ανταγωνιστικότερες και ανθεκτικότερες 3. την δικτύωση – συνεργασία μεταξύ των τοπικών επιχειρήσεων και την προβολή της περιοχής για την αύξηση της εξωστρέφειας, καθώς και την κοινή επιχειρηματική ή συλλογική αξιοποίηση πόρων. Ωστόσο, οι προαναφερόμενες ανάγκες είχαν ενσωματωθεί στην λογική παρέμβασης της τοπικής στρατηγικής από το 2016, έστω και υπό το πρίσμα διαφορετικών δεδομένων, γεγονός που συνεπάγεται ότι δεν προκαλούν καταστάσεις διαφοροποίησης της τοπικής στρατηγικής. Επιπρόσθετα, ακόμη και η εθνική πολιτική για την δίκαιη μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση δεν επιφέρει νέες καταστάσεις για την τοπική στρατηγική, η οποία από το 2016 έχει θέσει στόχους για την ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και την διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό της παραγωγικής βάσης της περιοχής. Ειδικότερα, η τοπική στρατηγική καλύπτει τις (νέες) ανάγκες που δημιουργήθηκαν, λόγω της πανδημίας του COVID-19 και του πολέμου Ρωσίας – Ουκρανίας, καθώς και της εθνικής πολιτικής απολιγνιτοποίησης, έχοντας θέσει από το 2016 ως στόχους: 1. την ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και την ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων, στο πλαίσιο της διαφοροποίησης και του εμπλουτισμού της παραγωγικής βάσης της περιοχής 2. την προώθηση της καινοτομίας, με σκοπό την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής 3. την βελτίωση της ποιότητας ζωής, μέσω της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
Ερώτημα 4: Παραμένουν επίκαιροι οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του προγράμματος;	Οι στόχοι της τοπικής στρατηγικής σε σχέση με τα τοπικά χαρακτηριστικά και τις διεθνείς οικονομικοκοινωνικές εξελίξεις	Κεντρικός Στόχος της τοπικής στρατηγικής είναι «η επιχειρηματικότητα ως μοχλός αξιοποίησης των τοπικών πλουτοπαραγωγικών πόρων, ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας και βελτίωσης της ποιότητας ζωής», ο οποίος είναι απόλυτα συμβατός με την επικρατούσα οικονομική και αναπτυξιακή θεωρία και πρακτική, καθώς και με την επικρατούσα πολιτική άποψη για την πρόοδο των τοπικών κοινοτήτων, των κρατών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του διεθνούς οικονομικοκοινωνικού συστήματος. Αντίστοιχα, οι γενικοί και ειδικοί στόχοι: - ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων, στο πλαίσιο της διαφοροποίησης και του εμπλουτισμού της παραγωγικής βάσης της περιοχής - Ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας - Ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων - Διαφοροποίηση και εμπλουτισμός της παραγωγικής βάσης της περιοχής - προώθηση της καινοτομίας, με σκοπό την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής - Προώθηση της καινοτομίας - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας - Αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής - βελτίωση της ποιότητας ζωής, μέσω της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος - Βελτίωση της ποιότητας ζωής - Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος διατηρούν την σημαντικότητά τους στην αναπτυξιακή διεργασία της περιοχής, χωρίς την απαίτηση προσθηκών ή συμπληρώσεων, καθ' ότι οι ανάγκες που δημιουργήθηκαν από τις οικονομικοκοινωνικές εξελίξεις από το 2016 και έπειτα δεν διαμόρφωσαν καταστάσεις που δεν είχαν ενσωματωθεί στον αρχικό σχεδιασμό της τοπικής στρατηγικής.
Ερώτημα 5: Το τοπικό πρόγραμμα αποτελεί σωστή στρατηγική για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της περιοχής παρέμβασης;	Οι καταγεγραμμένες αδυναμίες στην ανάλυση SWOT, σε σχέση με τους στόχους, τα κριτήρια επιλογής και τις δράσεις του τοπικού προγράμματος.	Οι αδυναμίες της περιοχής, όπως αποτυπώνονται στην ανάλυση SWOT είναι: - η συνολική μείωση του πληθυσμού της περιοχής, καθώς και οι υψηλοί δείκτες γήρανσης και εξάρτησης - το υψηλό ποσοστό ανεργίας ιδιαίτερα σε νέους και γυναίκες

		3. η σημαντική εξάρτηση της οικονομίας της ευρύτερης περιοχής της ΠΕ Κοζάνης από τις δραστηριότητες της ΔΕΗ σε συνδυασμό με τη μικρή διαφοροποίηση της μεταποίησης και τον περιορισμένο κλαδικό προσανατολισμό 4. η περιορισμένη και άναρχη ανάπτυξη της αλιείας και κατ' επέκταση η μη ορθολογική αξιοποίηση του λιμναίου οικοσυστήματος Πολυφύτου – Ιλαρίωνα αποστερεί την περιοχή από σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες 5. η συγκέντρωση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων πέριξ των αστικών κέντρων 6. η περιορισμένη δικτύωση μεταξύ των διαφόρων τομέων άσκησης οικονομικής δραστηριότητας 7. η χαμηλή παραγωγικότητα του γεωργικού τομέα σε συνδυασμό με το αντίστοιχο χαμηλό επίπεδο προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών, συμβάλλουν στην μείωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας και κατ' επέκταση στη διαχρονική μείωση της απασχόλησης 8. η περιορισμένη προβολή της περιοχής 9. η ύπαρξη σημειακών προβλημάτων ρύπανσης αέρα – εδάφους, κυρίως κατά το μήκος του βιομηχανικού άξονα Κοζάνης – Πτολεμαΐδας. Το ΤΠ επιχειρεί να αντιμετωπίσει το σύνολο σχεδόν των προβλημάτων της περιοχής παρέμβασης, καθότι: Α. οι στόχοι του ΤΠ στηρίζουν την επιχειρηματικότητα, την διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό της παραγωγική βάσης της περιοχής, την προώθηση της καινοτομίας και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής, επιχειρώντας να αντιμετωπίσουν τις αδυναμίες Νο 4, 5, 6, 7 και 8. Β. στα κριτήρια επιλογής των δράσεων περιλαμβάνονται: - η προώθηση της νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας, επιχειρώντας την αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 1, 2 και 3 - η προώθηση της επιχειρηματικότητας συλλογικών φορέων (αντιμετώπιση αδυναμιών Νο 4 και 8) - η παραγωγή προϊόντων ποιότητας βάσει προτύπου (βιολογικά κλπ) και η επεξεργασία πρώτων υλών παραγόμενων με μεθόδους βάσει προτύπων (αντιμετώπιση αδυναμιών Νο 4 και 8) - δράσεις για εξοικονόμηση ενέργειας και ύδατος, εγκατάσταση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, εφαρμογή συστημάτων ποιότητας και ενσωμάτωσης καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία (αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 8 και 10) - την δημιουργία θέσεων απασχόλησης (αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 1, 2 και 3) Γ. στις δράσεις του τοπικού προγράμματος περιλαμβάνονται (μεταξύ άλλων): - δημόσιες επενδύσεις για την βελτίωση της ποιότητας ζωής, - επιχειρώντας την αντιμετώπιση των αδυναμιών Νο 1, 2 και 6
--	--	---

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
		- δράση προβολής της περιοχής, επιχειρώντας την αντιμετώπιση της αδυναμίας Νο 9 - δράσεις συνεργασίας – δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων και με φορείς Επομένως, το τοπικό πρόγραμμα περιλαμβάνει μείγμα στόχων, δράσεων και κριτηρίων, το οποίο συνιστά ορθή στρατηγική αντιμετώπισης των τοπικών προβλημάτων, παρέχοντας στους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τις τοπικές αρχές και τους τοπικούς συλλογικούς φορείς τις αναγκαίες ευκαιρίες για την πρόοδο της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας.
Ερώτημα 6: Έχουν δημιουργηθεί ανάγκες νέων ειδικών στόχων ή/και νέων δεικτών αποτελέσματος ή εκροής;	Οι Πράξεις που έχουν ενταχθεί σε σχέση με τους αρχικούς στόχους, καθώς και τα τοπικά χαρακτηριστικά	Δεν έχουν δημιουργηθεί ανάγκες νέων ειδικών στόχων, καθ' ότι οι ανάγκες που δημιουργήθηκαν από τις οικονομικοκοινωνικές εξελίξεις από το 2016 και έπειτα δεν διαμόρφωσαν καταστάσεις που δεν είχαν ενσωματωθεί στον αρχικό σχεδιασμό της τοπικής στρατηγικής. Οι πράξεις ολοκληρώθηκαν υπό το πλαίσιο των ειδικών στόχων του τοπικού προγράμματος, όπως αυτοί είχαν αποτυπωθεί στην επιλογή των δράσεων που ενεργοποιήθηκαν και είχαν συμπεριληφθεί στα κριτήρια επιλογής πράξεων. Επομένως, δεν προκύπτει αναγκαιότητα για την δημιουργία νέων δεικτών αποτελέσματος ή εκροής.
Ερώτηση 7: Είναι η στρατηγική συναφής με τις πολιτικές και τους στόχους του ΠΑΑ και του ΕΠΑΛΘ	Η στρατηγική σε σχέση με τους στόχους του ΠΑΑ και του ΕΠΑΛΘ	Το ΠΑΑ 2014 – 2020 ορίζει ως στρατηγικούς στόχους την μετάβαση σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγροδιατροφικό σύστημα και την αύξηση της «προστιθέμενης» αξίας των αγροτικών περιοχών, ενώ το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014 – 2020 αποσκοπεί στην ενίσχυση «νέων και πιο καινοτόμων» προσεγγίσεων με βάση τα καινούργια αναπτυξιακά δεδομένα και εργαλεία (όπως τάση επιστροφής νέων στην ύπαιθρο, κοινωνικές πρωτοβουλίες, ενίσχυση βραχέων αλυσίδων και εναλλακτικών καναλιών διάθεσης αγροτικών προϊόντων). Το ΕΠΑΛΘ 2014 – 2020 ορίζει ως στρατηγικές επιλογές την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ του τομέα της Αλιείας και της Υδατοκαλλιέργειας και την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων, ενώ η Προτεραιότητα 4 αυτού ορίζει ως αναπτυξιακούς στόχους την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της στήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στις παράκτιες και εσωτερικές κοινότητες, που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια και την διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αλιείας και σε άλλους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας. Η τοπική στρατηγική παρουσιάζει υψηλή συσχέτιση με το ΠΑΑ 2014-2020 και το ΕΠΑΛΘ 2014-2020. Ειδικότερα με το ΜΕΤΡΟ 19 και την ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4, σύμφωνα με τις θεματικές κατευθύνσεις, τον κεντρικό θεματικό στόχο, τους γενικούς στόχους, τους ειδικούς στόχους, τις δράσεις και τα κριτήρια επιλογής των πράξεων, βάσει των οποίων δομείται και αναπτύσσεται.

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΟΤΔ

4.1 Εισαγωγή

Στην παρούσα ενότητα εξετάζονται:

- το θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης του τοπικού προγράμματος
- το σύστημα διοίκησης/διαχείρισης του τοπικού προγράμματος και ιδιαίτερα η ευελιξία και η φιλικότητα του διαχειριστικού πλαισίου
- η ικανότητα της ΟΤΔ να παρακινήσει την τοπική κοινωνία και να υλοποιήσει το τοπικό πρόγραμμα
- το επίπεδο τοπικής διακυβέρνησης και η συμβολή του στην κατάρτιση της τοπικής στρατηγικής και στην υλοποίηση του τοπικού προγράμματος

Στο πλαίσιο αυτό, τίθενται τα ακόλουθα βασικά ερωτήματα, προκειμένου να αξιολογηθεί το σύστημα διαχείρισης, παρακολούθησης και συντονισμού της ΟΤΔ, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος τοπικής διακυβέρνησης:

1. Το διαχειριστικό πλαίσιο περιλαμβάνει απλοποιημένες διαδικασίες που δεν προκαλούν καθυστερήσεις; Το σύστημα πολυεπίπεδης διαχείρισης λειτουργεί ενισχυτικά στην υλοποίηση της τοπικής στρατηγικής;
2. Υπάρχει συνοχή στις τοπικές εταιρικές σχέσεις; Συμμετέχουν στο σχεδιασμό της Τοπικής Στρατηγικής οι πιο σχετικοί οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι;
3. Οι δράσεις διαβούλευσης απέδωσαν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα; Σε ποιο βαθμό;
4. Η ΟΤΔ διαθέτει την ικανότητα κινητοποίησης της τοπικής κοινωνίας για την συμμετοχή της σε ενέργειες διαβούλευσης/εμπύχωσης; Η τοπική κοινωνία συμμετείχε ενεργά στις διαδικασίες διαβούλευσης/εμπύχωσης;
5. Οι διαδικασίες εφαρμογής και παρακολούθησης της στρατηγικής είναι αποτελεσματικές σε όλες τις φάσεις; Από την υποβολή της αίτησης μέχρι την ολοκλήρωση της υλοποίησης;
6. Πόσο αποτελεσματικά ήταν τα μέτρα και οι δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας για την προβολή και αναγνωρισιμότητα της LEADER/CLLD, του Τοπικού Προγράμματος;
7. Δημιουργήθηκε προστιθέμενη αξία από τον μηχανισμό υλοποίησης της στρατηγικής;
8. Εντοπίζονται προβλήματα στο σύστημα της διακυβέρνησης του προγράμματος;
9. Είναι τα εργαλεία επικοινωνίας που χρησιμοποιήθηκαν αποδοτικά ως προς το κόστος και τον χρόνο;

4.2 Σύστημα Διοίκησης – Διαχείρισης Τοπικού Προγράμματος

4.2.1 Θεσμικό πλαίσιο & σύστημα διοίκησης – διαχείρισης Τοπικού Προγράμματος
Το θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης διοίκησης – διαχείρισης του τοπικού προγράμματος διακρίνεται σε δυο μέρη:

- στο θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης των δράσεων του τοπικού προγράμματος που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
- στο θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης των δράσεων του τοπικού προγράμματος που χρηματοδοτούνται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας

Οι **ΥΑ 1337/4-5-2022 (ΦΕΚ 2310/Β/11-5-2022)** «Αντικατάσταση της υπ' αρ. 3083/04-08-2021 (Β' 3702) υπουργικής απόφασης: Πλαίσιο υλοποίησης του Μέτρου 19, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, υπομέτρα 19.2 και 19.4» και **ΥΑ 153/22-1-2021 (ΦΕΚ 326/Β/29-1-2021)** «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αρ. 6344/26-09-2019 υπουργικής απόφασης «Πλαίσιο υλοποίησης του υπομέτρου 19.3 "Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας (διακρατική και διατοπική)" του Μέτρου 19 του ΠΑΑ 2014 - 2020», όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, αποτελούν το θεσμικό πλαίσιο διοίκησης – διαχείρισης των δράσεων του τοπικού προγράμματος που χρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ 2014-2020.

Αντίστοιχα, το **Σύστημα Διαχείρισης Έργου (ΣΔΕ) ΕΠΑΛΘ** και η **ΥΑ 3131/17-12-2019 (ΦΕΚ 5065/Β/31-12-2019)** «Πλαίσιο υλοποίησης του Μέτρου 8.3.3 «Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης για δράσεις ιδιωτικού χαρακτήρα (Μέτρο 4.2 της πρόσκλησης) της Ενωσιακής Προτεραιότητας 4 'Αύξηση της Απασχόλησης και της Εδαφικής Συνοχής' του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας & Θάλασσας 2014-2020» (άρθρο 63, Καν. (Ε.Κ.) 508/2014)" αποτελούν το θεσμικό πλαίσιο διοίκησης – διαχείρισης των δράσεων του τοπικού προγράμματος που χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑΛΘ 2014-2020.

Επί της ουσίας, το τοπικό πρόγραμμα υλοποιείται υπό των επίδραση δυο συστημάτων διοίκησης – διαχείρισης (ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ), τα οποία κινούνται σε εκ διαμέτρου αντίθετη πορεία ως προς τη φιλοσοφία τους.

4.2.1.1 Σύστημα διοίκησης – διαχείρισης δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ

Το σύστημα διοίκησης – διαχείρισης που αφορά τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ έχει ως χαρακτηριστικό του την πολυεπίπεδη διαχείριση και την υψηλή σχετικά παρακολούθηση των ενεργειών της ΟΤΔ.

Στην πολυεπίπεδη διαχείριση εμπλέκονται:

- η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΣΣ ΚΑΠ,
- η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής ΠΑΑ,
- ο ΟΠΕΚΕΠΕ,

- οι Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Περιφερειών,
- οι ΟΤΔ.

Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων – υπηρεσιών έχουν ως ακολούθως:

1. Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και η ΕΥΕ ΠΑΑ είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα εξής:
 1. σχήματος Κατάρτιση θεσμικού πλαισίου, υποδείγματος πρόσκλησης και των συνημμένων εγγράφων αυτής.
 2. Έλεγχοι εποπτείας επί του συνόλου του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου.
 3. Συντονισμός διαχείρισης και εφαρμογής, παροχή οδηγιών και στήριξης στις ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών και ΟΤΔ, παρακολούθηση και αξιολόγηση υλοποίησης του CLLD/LEADER.
 4. Παραλαβή και τροποποίηση ΤΠ.
 5. Επιτόπιοι και εκ των υστέρων έλεγχοι.
 6. Έλεγχος διαδικασίας προκήρυξης των ΟΤΔ.
 7. Διοικητικός έλεγχος αιτήσεων στήριξης και έκδοση πίνακα κατάταξης, στις περιπτώσεις όπου δυνητικός δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ και εξέταση των σχετικών προσφυγών.
 8. Σύνταξη απόφασης ένταξης/χρηματοδότησης/τροποποίησης και ανάκλησης αυτής, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
 9. Έγκριση τροποποίησης της νομικής δέσμευσης της πράξης, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
 10. Έγκριση σχετικά με διαφοροποιήσεις του φυσικού αντικείμενου της πράξης εντός των διακριτών τμημάτων (πλην των έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις), στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
 11. Έλεγχος διαδικασίας εξέλιξης των δημοσίων συμβάσεων (προέγκριση διακήρυξης, προέγκριση σύμβασης, έλεγχος Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ), παρατάσεις χρονοδιαγραμμάτων), στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
 12. Διοικητικός έλεγχος/επιτόπια επιθεώρηση και αναγνώριση-εκκαθάριση των δαπανών, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.

13. Ολοκλήρωση Πράξης, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
2. Ο ΟΠΕΚΕΠΕ είναι ο αρμόδιος φορέας για τη διενέργεια των αντίστοιχων πληρωμών.
3. Οι ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα εξής:
 1. Διοικητικός έλεγχος αιτήσεων στήριξης και έκδοση πίνακα κατάταξης, στις περιπτώσεις όπου δυνητικός δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ και εξέταση των σχετικών προσφυγών .
 2. Σύνταξη απόφασης ένταξης τροποποίησης και ανάκλησης αυτής, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
 3. Διοικητικός έλεγχος/επιτόπια επιθεώρηση και αναγνώριση-εκκαθάριση των δαπανών στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
 4. Παρακολούθηση της υλοποίησης του υπομέτρου 19.4
 5. Αποστολή στοιχείων για την παρακολούθηση των υπομέτρων 19.2 και 19.4 προς τη ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ & ΕΥΕ ΠΑΑ.
 6. Έγκριση τροποποίησης Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ) εκτός διακριτών τμημάτων της πράξης, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
 7. Έγκριση τροποποίησης της νομικής δέσμευσης της πράξης, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
 8. Έγκριση σχετικά με διαφοροποιήσεις του φυσικού αντικείμενου της πράξης εντός των διακριτών τμημάτων (πλην των έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις), στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
 9. Έλεγχος διαδικασίας εξέλιξης των δημοσίων συμβάσεων (προέγκριση διακήρυξης, προέγκριση σύμβασης, έλεγχος Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ), παρατάσεις χρονοδιαγραμμάτων), στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.

10. Ολοκλήρωση Πράξης, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
4. Οι ΟΤΔ και η ΕΔΠ ως επίπεδο λήψης αποφάσεων για τη διαχείριση και εφαρμογή των ΤΠ, είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα παρακάτω, εκτός των περιπτώσεων όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ:
 1. Προετοιμασία και δημοσίευση προκηρύξεων, παραλαβή αιτήσεων στήριξης και διοικητικός έλεγχος (αξιολόγηση) αυτών, εξέταση προσφυγών, έκδοση πίνακα κατάταξης.
 2. Σύνταξη απόφασης ένταξης/τροποποίησης και ανάκλησης αυτής.
 3. Έγκριση τροποποίησης Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ) εκτός διακριτών τμημάτων της πράξης.
 4. Έγκριση τροποποίησης της νομικής δέσμευσης της πράξης.
 5. Έλεγχος διαδικασίας εξέλιξης των δημοσίων συμβάσεων (προέγκριση διακήρυξης, προέγκριση σύμβασης, έλεγχος Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ), παρατάσεις χρονοδιαγραμμάτων).
 6. Έγκριση σχετικά με διαφοροποιήσεις του φυσικού αντικείμενου της πράξης εντός των διακριτών τμημάτων (πλην των έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις).
 7. Παρακολούθηση πράξεων: παραλαβή αιτημάτων πληρωμής, διοικητικός έλεγχος/επιτόπια επιθεώρηση, επιβεβαίωση οικονομικού/φυσικού αντικείμενου, αναγνώριση - εκκαθάριση δαπανών και αποστολή παρτίδων πληρωμής στον ΟΠΕΚΕΠΕ.
 8. Αποστολή στοιχείων για την παρακολούθηση των υπομέτρων 19.2 και 19.4 προς τη ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ & ΕΥΕ ΠΑΑ.
 9. Διαδικασία Ολοκλήρωση Πράξης.

Επιπρόσθετα, έχει υπογραφεί Σύμβαση Διασφάλισης Επιπέδου Ποιότητας Υπηρεσιών (ΣΔΕΠΥ) μεταξύ του ΟΠΕΚΕΠΕ και της ΑΝΚΟ, βάσει των οποίων η ΑΝΚΟ έχει οριστεί ΕΦ και για τις πληρωμές, πραγματοποιώντας τις εκκαθαρίσεις των παρτίδων, που βάσει των προαναφερόμενων αρμοδιοτήτων δεν αποτελούν αρμοδιότητα της ΕΥΔ ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας ή της ΕΥΕ ΠΑΑ.

Η πολυεπίπεδη διαχείριση που εφαρμόζεται στο ΜΕΤΡΟ 19 του ΠΑΑ παρουσιάζει τις συνήθεις «ελληνικές» παθογένειες των συνεργασιών μεταξύ υπηρεσιών:

1. Διαφορά φιλοσοφίας μεταξύ των εμπλεκόμενων

Η εμπλοκή τεσσάρων κατηγοριών υπηρεσιών (ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ & ΕΥΕ ΠΑΑ, ΟΠΕΚΕΠΕ, ΕΥΔ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ και ΟΤΔ) εκ των πραγμάτων δημιουργεί θέματα σε επίπεδο διαφοράς φιλοσοφίας, καθώς η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ, η ΕΥΕ ΠΑΑ και οι ΕΥΔ Περιφερειών έχουν μικτό ρόλο ως επιτελικές αρχές με παράλληλα καθήκοντα εφαρμογής στο πεδίο, ο ΟΠΕΚΕΠΕ έχει αμιγώς επιτελικό ρόλο και οι ΟΤΔ

έχουν αμιγώς ρόλο εφαρμογής στο πεδίο. Όπως είναι φυσικό, η μεγαλύτερη διαφορά φιλοσοφίας εντοπίζεται μεταξύ του ΟΠΕΚΕΠΕ και των ΟΤΔ, προκαλώντας καθυστερήσεις στις πληρωμές των δικαιούχων, ενώ αντίστοιχες καθυστερήσεις προκαλούνται και από την διαφορά φιλοσοφίας μεταξύ ΟΠΕΚΕΠΕ και ΕΥΕ ΠΑΑ ή ΕΥΔ Περιφερειών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα καθυστερήσεων στις πληρωμές των δικαιούχων αποτέλεσε το γεγονός ότι ο ΟΠΕΚΕΠΕ πραγματοποιεί επανέλεγχο στις εκκαθαρίσεις παρτίδων πληρωμών που έχουν διεξάγει οι ΟΤΔ, οι ΕΥΔ Περιφερειών και η ΕΥΕ ΠΑΑ, παρότι έχει υπογράψει μαζί τους Σύμβαση Διασφάλισης Επιπέδου Ποιότητας Υπηρεσιών. Ωστόσο, το τελευταίο χρονικό διάστημα βελτιώθηκε σημαντικά ο χρόνος πληρωμών των ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων, με την ενεργοποίηση των περιφερειακών γραφείων του ΟΠΕΚΕΠΕ.

2. Διαφορετικές προτεραιότητες και έλλειψη συντονισμού

Οι προτεραιότητες των εμπλεκόμενων υπηρεσιών διαφέρουν και όπως είναι φυσικό προκαλούν έλλειψη συντονισμού, καθώς:

- οι ΟΤΔ έχουν ως κύρια αρμοδιότητά τους την διοίκηση, διαχείριση και υλοποίηση του τοπικού προγράμματος
- οι ΕΥΔ Περιφερειών έχουν ως κύρια αρμοδιότητά τους το δικό τους Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και ως συμπληρωματική αρμοδιότητα τα τοπικά προγράμματα των ΟΤΔ της Περιφέρειάς τους
- η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ και η ΕΥΕ ΠΑΑ έχουν ως κύρια αρμοδιότητα το ΠΑΑ 2014-2020 και την ΣΣ ΚΑΠ 2021-2027, με τα τοπικά προγράμματα να αποτελούν ΜΕΤΡΟ του ΠΑΑ 2014-2020
- ο ΟΠΕΚΕΠΕ έχει ως αρμοδιότητα τις πληρωμές του ΠΑΑ 2014-2020 και της ΣΣ ΚΑΠ 2021-2027, με τα τοπικά προγράμματα αφενός να αποτελούν μέρος των πληρωμών του ΠΑΑ 2014-2020, αφετέρου να κινούνται εκτός της βασικής του φιλοσοφίας ως αποκεντρωμένα και αυτοδιοικούμενα προγράμματα.

Η έλλειψη συντονισμού οφείλεται και στην διαφορετική φιλοσοφία μεταξύ των εμπλεκόμενων, η οποία διαμορφώνεται από τα χαρακτηριστικά των κυρίων καθηκόντων τους ως επιτελικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες δραστηριοποίησης επί του πεδίου ή υπηρεσίες με μικτό ρόλο (επιτελικές υπηρεσίες, με παράλληλα καθήκοντα δραστηριοποίησης στο πεδίο).

3. Διαχειριστική επιβάρυνση & καθυστερήσεις

Όπως είναι φυσικό, αφενός η εμπλοκή τεσσάρων διαφορετικών κατηγοριών υπηρεσιών δημιούργησε διαχειριστική επιβάρυνση, αφετέρου η διαφορετική φιλοσοφία, οι διαφορετικές προτεραιότητες και η έλλειψη συντονισμού δημιούργησαν καθυστερήσεις, με κύρια και πιο προβληματική την καθυστέρηση που δημιουργήθηκε στις πληρωμές των δικαιούχων.

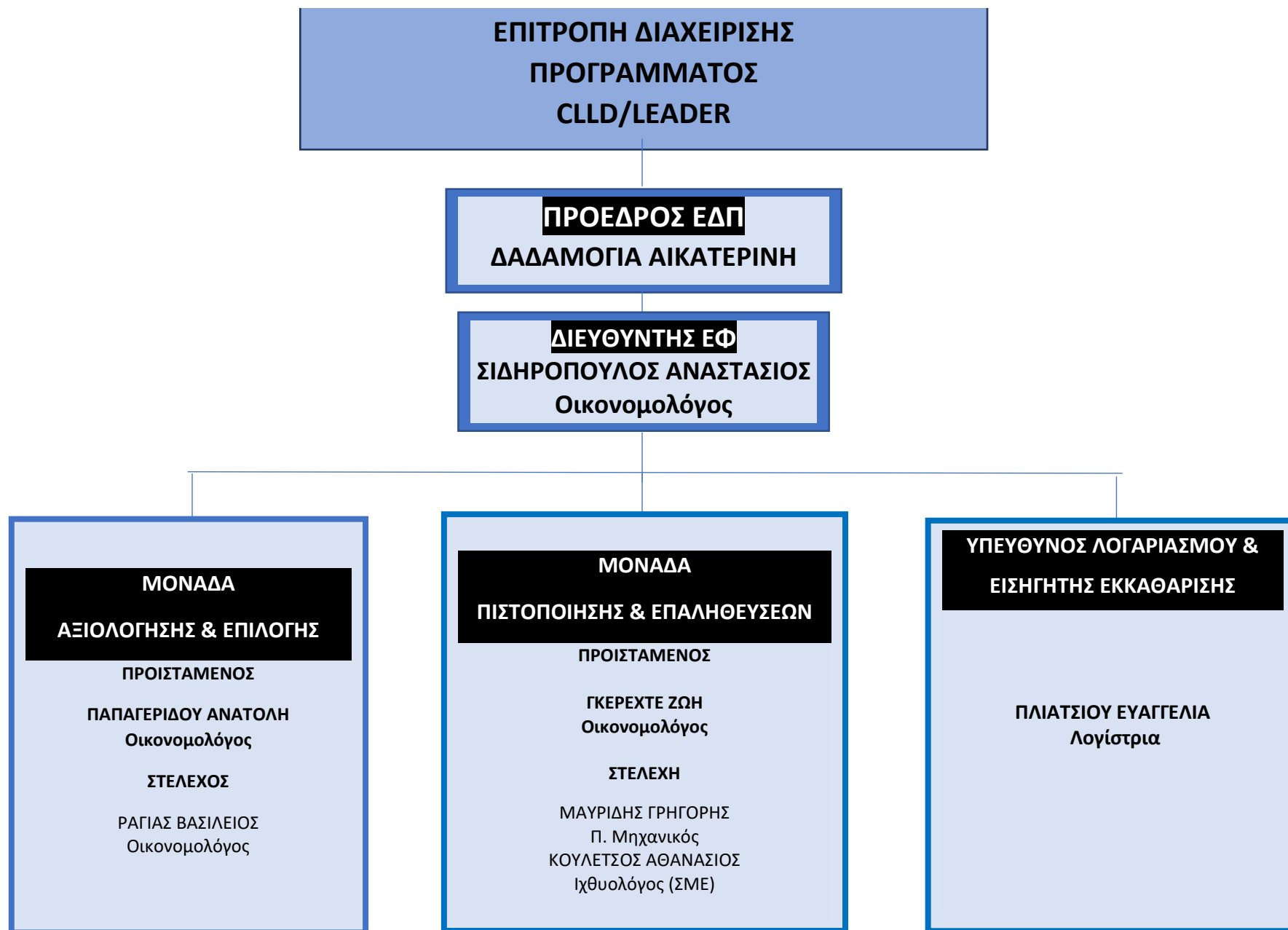
4.2.1.2 Σύστημα διοίκησης – διαχείρισης δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑΛΘ

Στο σύστημα διοίκησης – διαχείρισης δράσεων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΑΛΘ εμπλέκονταν η ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ 2014-2020 και η ΟΤΔ, με την ΟΤΔ να έχει οριστεί Ενδιάμεσος Φορέας από την αρχή της υλοποίησης του προγράμματος, διαθέτοντας το σύνολο των αρμοδιοτήτων που απαιτούνται για την υλοποίησή του.

Το σύστημα διοίκησης – διαχείρισης δράσεων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΑΛΘ χαρακτηρίστηκε από υψηλό βαθμό ελευθερίας στις ΟΤΔ, οι οποίες είχαν αφενός το πλήρες δικαίωμα λήψης αποφάσεων και εφαρμογής ενεργειών που κρίνονταν ως ωφέλιμες για το τοπικό πρόγραμμα, αφετέρου την πλήρη ευθύνη για την νομιμότητα των αποφάσεων και των ενεργειών σε συνάρτηση με το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Η ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ 2014-2020 είχε αμιγώς επιτελικό ρόλο, παρέχοντας τον απαιτούμενο χώρο και το αναγκαίο πλαίσιο στις ΟΤΔ για την εφαρμογή ΤΑΠΤοΚ, σεβόμενη και την απόφαση ορισμού των ΟΤΔ ως Ενδιάμεσων Φορέων.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΤΔ ΑΝΚΟ διαμόρφωσε λειτουργικό οργανόγραμμα για την υλοποίηση των δράσεων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΑΛΘ και την πιστοποίησή της ως Ενδιάμεσος Φορέας του ΕΠΑΛΘ 2014-2020, το οποίο είχε ως ακολούθως:

4.2.1.3 Σύγκριση Συστημάτων διοίκησης – διαχείρισης δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ και το ΕΠΑΛΘ

Συγκρίνοντας τα δυο συστήματα διοίκησης – διαχείρισης που κλήθηκε να ακολουθήσει η ANKO, στο πλαίσιο υλοποίησης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER, διαπιστώνουμε ότι:

1. Το σύστημα διοίκησης – διαχείρισης των δράσεων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΑΛΘ παρείχε την απαιτούμενη ελευθερία στην ANKO για την εφαρμογή τοπικού προγράμματος, τόσο σε επίπεδο λήψης αποφάσεων όσο και σε επίπεδο υλοποίησης ενεργειών. Το εν λόγω σύστημα διοίκησης – διαχείρισης είναι άμεσο και δεν προκαλεί καθυστερήσεις.
2. Το σύστημα διοίκησης – διαχείρισης των δράσεων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΑΑ είχε ως κύριο χαρακτηριστικό την πολυεπίπεδη διαχείριση, περιόριζε την ελευθερία της ANKO και κατ' επέκταση την ελευθερία εφαρμογής τοπικού προγράμματος, και παρουσίασε τις παθογένειες της διαφοράς φιλοσοφίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων – υπηρεσιών, των διαφορετικών προτεραιοτήτων και της έλλειψης συντονισμού, καθώς και της διαχειριστικής επιβάρυνσης και των καθυστερήσεων.

4.2.2 Ικανότητα ΟΤΔ

4.2.2.1 Υπηρεσιακός πυρήνας

Η ANKO διαθέτει διεπιστημονικό και έμπειρο υπηρεσιακό πυρήνα για την διοίκηση, διαχείριση και υλοποίηση του τοπικού προγράμματος, το οποίο χαρακτηρίζεται από επάρκεια τόσο ως προς το πλήθος των στελεχών όσο και ως προς την επιστημονική του κατάρτιση.

Ειδικότερα,

1. Με την έναρξη υλοποίησης του τοπικού προγράμματος συγκροτήθηκε υπηρεσιακός πυρήνας, ο οποίος αποτελούταν από τα πρόσωπα που αναφέρονται στον ακόλουθο πίνακα.

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
1	Γκερεχτέ Ζωή	Οικονομολόγος
2	Γκουντιό Έφη	Πολιτικός Μηχανικός
3	Χριστοδούλου Νίκη	Πολιτικός Μηχανικός
4	Μαυρίδης Γρηγόρης	Πολιτικός Μηχανικός
5	Παπαγερίδου Νάταλι	Οικονομολόγος
6	Ράγιας Βασίλης	Οικονομολόγος
7	Πιτένης Μιχάλης	Γεωπόνος
8	Σιδηρόπουλος Αναστάσιος	Οικονομολόγος
9	Κουλέτσος Αθανάσιος	Ιχθυολόγος
10	Πλιάτσιου Ευαγγελία	Λογίστρια

2. Η ΕΔΠ κατά την 14^η συνεδρίασή της στις 25/2/2020 διεύρυνε τον υπηρεσιακό πυρήνα του τοπικού προγράμματος, λαμβάνοντας υπόψη τις

ανάγκες που είχαν δημιουργηθεί με την ένταξη μεγάλου αριθμού πράξεων στις δράσεις που χρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ. Κατόπιν αυτής της απόφασης, ο υπηρεσιακός πυρήνας διαμορφώθηκε ως εξής:

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
1	Γκερεχτέ Ζωή	Οικονομολόγος
2	Γκουντιό Έφη	Πολιτικός Μηχανικός
3	Χριστοδούλου Νίκη	Πολιτικός Μηχανικός
4	Μαυρίδης Γρηγόρης	Πολιτικός Μηχανικός
5	Παπαγερίδου Νάταλι	Οικονομολόγος
6	Ράγιας Βασίλης	Οικονομολόγος
7	Πιτένης Μιχάλης	Γεωπόνος
8	Σιδηρόπουλος Αναστάσιος	Οικονομολόγος
9	Κουλέτσος Αθανάσιος	Ιχθυολόγος
10	Πλιάτσου Ευαγγελία	Λογίστρια
11	Κωστάκη Ειρήνη	Γραμματεία

3. Στις 16/3/2022, η ΕΔΠ διεύρυνε περαιτέρω τον υπηρεσιακό πυρήνα της ΟΤΔ προκειμένου να μπορέσει να ανταποκριθεί αποτελεσματικότερα στις ανάγκες που είχαν δημιουργηθεί:

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
1	Γκερεχτέ Ζωή	Οικονομολόγος
2	Γκουντιό Έφη	Πολιτικός Μηχανικός
3	Χριστοδούλου Νίκη	Πολιτικός Μηχανικός
4	Μαυρίδης Γρηγόρης	Πολιτικός Μηχανικός
5	Παπαγερίδου Νάταλι	Οικονομολόγος
6	Ράγιας Βασίλης	Οικονομολόγος
7	Πιτένης Μιχάλης	Γεωπόνος
8	Σιδηρόπουλος Αναστάσιος	Οικονομολόγος
9	Κουλέτσος Αθανάσιος	Ιχθυολόγος
10	Πλιάτσου Ευαγγελία	Λογίστρια
11	Κωστάκη Ειρήνη	Γραμματεία
12	Στέλεχος παραρτήματος Γρεβενών	Οικονομολόγος

4.2.2.2 Παρακίνηση τοπικού πληθυσμού για συμμετοχή σε ενέργειες διαβούλευσης/εμπύχωσης

Η ΑΝΚΟ πραγματοποίησε 17 συναντήσεις – συσκέψεις και 12 ημερίδες (δυο σε κάθε Δήμο της περιοχής παρέμβασης) για την διαμόρφωση της τοπικής στρατηγικής και την κατάρτιση του τοπικού προγράμματος, στις οποίες συμμετείχαν **429 άτομα**.

Πίνακας 9: Συγκεντρωτικός Πίνακας Ενεργειών Διαβούλευσης

Ημερομηνία διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Είδος Φορέων που συμμετείχαν	Αριθμός Συμ/χόντων	Αντικείμενο διαβούλευσης ¹
ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ-ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ				
20/4/16	Τ.Κ Λευκοπηγής	Δήμος Κοζάνης – ANKO	6	Συζητήθηκαν με τη Δημοτική αρχή οι δράσεις δημοσίου χαρακτήρα που εξυπηρετούν τους στόχους και τη στρατηγική του τοπικού προγράμματος, έγινε επιτόπια διερεύνηση στην Τ.Κ Λευκοπηγής των ενδεικνυόμενων παρεμβάσεων. Το υλικό τεκμηρίωσης δόθηκε σε εντυπη μορφή.
4/7/16	ANKO	Δημόσιοι Φορείς : Προγραμματισμός, Γενική Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας Διαχειριστική Αρχή	16	1 ^η σύσκεψη και συζήτηση για τον καθορισμό της περιοχής παρέμβασης αλλά και τη συμπληρωματικότητα των δράσεων του προγράμματος με τα άλλα προγράμματα που σχεδιάζονται από την Περι.Δυτ. Μακεδονίας και τις σχετικές Υπηρεσίες. Το υλικό τεκμηρίωσης δόθηκε σε έντυπη μορφή.
5/7/16	ANKO	Ιδιωτικοί Φορείς Αγροτικοί Συνεταιρισμοί	15	Συζήτηση για τον καθορισμό της περιοχής παρέμβασης και του εταιρικού σχήματος καθώς και τη στρατηγική του προγράμματος και των ενδεικτικών δράσεων σε συνάντηση με τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς της περιοχής παρέμβασης Το υλικό τεκμηρίωσης δόθηκε σε έντυπη μορφή.
5/7/16	Αμπελώνας Καμκούτη	Σύλλογος Επαγγελματιών Ψαράδων της λίμνης Πολυφύτου	18	Συζήτηση για τον καθορισμό της περιοχής παρέμβασης, του εταιρικού σχήματος και της στρατηγικής του προγράμματος Αλιείας σε συνάντηση με το σύλλογο Επαγγελματιών Ψαράδων της λίμνης Πολυφύτου.
6/7/16	ANKO	Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς Επιμελητήρια	12	Συζήτηση για τον καθορισμό της περιοχής παρέμβασης και του εταιρικού σχήματος και συζήτηση επί των προϋποθέσεων και της στρατηγικής του προγράμματος σε συνάντηση με τα επιμελητήρια (ΟΕΕ, ΤΕΕ, ΓΕΩΤΕΕ, ΕΒΕ).
6/7/16	ANKO	Ιδιωτικοί Φορείς - Επιχειρηματίες	8	Ανταλλαγή ιδεών για τις δυνατότητες που δίνει το πρόγραμμα στην αξιοποίηση της παραγωγής και στην ενίσχυση της καινοτομίας σε συνάντηση που έγινε με επιχειρήσεις που παράγουν καινοτόμα προϊόντα.
7/7/16	ANKO	Συλλογικός Φορέας – Πολιτιστικός Φορέας	7	Ανταλλαγή ιδεών για τις δυνατότητες τουριστικής αξιοποίησης της παραλίμνιας περιοχής μέσω ειδικών δράσεων, ερευνών και μελετών με την ΚΟΙΝΣΕΠ. Αναπτύχθηκε επίσης η στρατηγική για το νέο πρόγραμμα.
10/7/16	Τ.Κ. Ιμέρων Συνεταιρισμός Ιμέρων	Πρόεδρος Αγροτικού Συν/σμού Ιμέρων	3	Επιτόπια επίσκεψη στο ελαιοτριβείο του Συν/σμού στα Ίμερα και διερεύνηση των αναγκών και των ενδεικνυόμενων παρεμβάσεων με τη συνδρομή του προγράμματος.
10/7/16	Παραλίμνια Περιοχή -	Σύλλογος Επαγγελματιών Ψαράδων	4	Επιτόπια επίσκεψη στην Παραλίμνια περιοχή για τον καθορισμό της περιοχής παρέμβασης και των ενδεικτικών δράσεων στο πρόγραμμα της αλιείας.

¹ Για την πλειοψηφία των συναντήσεων, υπάρχει σχετικό υλικό τεκμηρίωσης.

Ημερομηνία διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Είδος Φορέων που συμμετείχαν	Αριθμός Συμ/χόντων	Αντικείμενο διαβούλευσης ¹
ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ-ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ				
13/7/16	Γρεβενά	Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς	11	Στη συνάντηση συζητήθηκαν οι προοπτικές συσχέτισμού και χρηματοδότησης των δράσεων του Γεωπάρκου Τηθύος στο πλαίσιο του Τοπικού προγράμματος LEADER.
22/8/16	ANKO	Δημόσιοι Φορείς : Προγρα/σμος, Γενική Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας Διαχειριστική Αρχή Περ.Δυτ.Μακεδονίας	10	2 ^η σύσκεψη και συζήτηση για τη στρατηγική του τοπικού προγράμματος, την επιλογή των δράσεων και τη συμπληρωματικότητα των δράσεων με το ΠΕΠ, το πρόγραμμα έξυπνης εξειδίκευσης και τα ΒΑΑ & ΟΧΕ.
22/8/16	ANKO	ΕΒΕ	9	Πραγματοποιήθηκε συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων και ιδεών για την στρατηγική του Τοπικού προγράμματος των δυνατοτήτων της περιοχής και των ενδεικτικών δράσεων
23/8/16	ANKO	ΑΜΕΑ	8	Πραγματοποιήθηκε συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων και ιδεών για την στρατηγική του Τοπικού προγράμματος των δυνατοτήτων της περιοχής και των ενδεικτικών δράσεων
23/8/16	ANKO	Οικολογική Κίνηση Κοζάνης	7	Πραγματοποιήθηκε συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων και ιδεών για την στρατηγική του Τοπικού προγράμματος των δυνατοτήτων της περιοχής και των ενδεικτικών δράσεων
23/8/16	ANKO	Αντιπεριφερειάρχες Τουρισμού, Περιφ. Υπηρεσία Τουρισμού Σωματείο - Ένωση ξενοδόχων, Ένωση καταστημάτων εστίασης, Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας	11	Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής παρέμβασης, μετά την επεξεργασία των στοιχείων του Α' Φακέλου, των ενδεικτικών δράσεων του προγράμματος και των δυνατοτήτων για την περιοχή. Έγινε εποικοδομητική συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων και ιδεών καθώς και κατάθεση προτάσεων οι οποίες λήφθηκαν υπόψη για την στρατηγική του Τ.Π.
29/8/16	Γρεβενά	Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς	5	2 ^η συνάντηση για το Γεωπάρκο Τηθύος και συζήτηση για τη δυνατότητα ένταξης στο πρόγραμμα LEADER ορισμένων δράσεων του γεωπάρκου.
6/9/16	ANKO	ΤΟΕΒ Καρπερού - Δήμητρας	6	Έγινε διεξοδική συζήτηση σχετικά με τα έργα που μπορεί να εκτελέσει ο φορέας μέσα από το πρόγραμμα καθώς και με τις δράσεις που μπορούν να αναπτύξουν οι καλλιεργητές της περιοχής ευθύνης του.
4/7/16	Ημερίδες στο Δ. Κοζάνης	Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς	30	1 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Κοζάνης. Τόπος Δ.Κ. Αιανής. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή του νέου προγράμματος και έγινε ανταλλαγή απόψεων και ιδεών και κατάθεση προτάσεων.
30/8/16			18	2 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Κοζάνης. Τόπος Τ.Κ. Κοιλάδας. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και συζητήθηκε η στρατηγική του νέου προγράμματος και των ενδεικτικών δράσεων.
8/7/16	Ημερίδες στο Δ. Εορδαίας	Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς	12	1 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Εορδαίας. Τόπος Δ.Κ. Πτολεμαΐδας. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή του νέου προγράμματος και έγινε ανταλλαγή απόψεων και ιδεών και κατάθεση προτάσεων.
25/8/16			9	2 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Εορδαίας. Τόπος Τ.Κ. Κομνηνών. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και συζητήθηκε η στρατηγική του νέου προγράμματος και των ενδεικτικών δράσεων.

Ημερομηνία διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Είδος Φορέων που συμμετείχαν	Αριθμός Συμ/χόντων	Αντικείμενο διαβούλευσης ¹
ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ-ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ				
8/7/16	Ημερίδες στο Δ. Σερβίων – Βελβεντού	Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς	31	1 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Σερβίων – Βελβεντού. Τόπος Δ.Κ. Σερβίων. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή του νέου προγράμματος και έγινε ανταλλαγή απόψεων και ιδεών και κατάθεση προτάσεων.
25/8/16			21	2 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Σερβίων-Βελβεντού. Τόπος Δ..Κ. Βελβεντού. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και συζητήθηκε η στρατηγική του νέου προγράμματος και των ενδεικτικών δράσεων
11/7/16	Ημερίδες στο Δ. Βοίου	Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς	22	1 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Βοίου. Τόπος Δ.Κ. Σιάτιστας. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή του νέου προγράμματος και έγινε ανταλλαγή απόψεων και ιδεών και κατάθεση προτάσεων.
26/8/16			15	2 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Βοίου. Τόπος Δ..Κ. Νεάπολης. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και συζητήθηκε η στρατηγική του νέου προγράμματος και των ενδεικτικών δράσεων .
12/7/16	Ημερίδες στο Δ. Δεσκάτης	Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς	44	1 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Δεσκάτης Τόπος Δ.Κ. Δεσκάτης. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή του νέου προγράμματος και έγινε ανταλλαγή απόψεων και ιδεών και κατάθεση προτάσεων.
29/8/16			15	2 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Δεσκάτης Τόπος Δ.Κ. Δεσκάτης. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και συζητήθηκε η στρατηγική του νέου προγράμματος και των ενδεικτικών δράσεων .
13/7/16	Ημερίδες στο Δ. Γρεβενών	Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς	41	1 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Γρεβενών. Τόπος Δ.Κ. Γρεβενών. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή του νέου προγράμματος και έγινε ανταλλαγή απόψεων και ιδεών και κατάθεση προτάσεων.
29/8/16			15	2 ^η Ημερίδα διαβούλευσης στο Δ. Γρεβενών. Τόπος Δ.Κ. Γρεβενών.. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και συζητήθηκε η στρατηγική του νέου προγράμματος και των ενδεικτικών δράσεων .

Όσον αφορά τις κατηγορίες των συμμετεχόντων στις ενέργειες διαβούλευσης, διακρίνονται στις εξής:

1. ΟΤΑ Α΄ βαθμού της περιοχής παρέμβασης
2. Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
3. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας
4. Αγροτικοί Συνεταιρισμοί
5. Μικρομεσαίες επιχειρήσεις
6. Αλιευτικοί Συνεταιρισμοί
7. Επιμελητήρια και λοιποί φορείς επιχειρηματικότητας
8. Καινοτόμες επιχειρήσεις
9. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις
10. Περιβαλλοντικοί φορείς
11. Κοινωνικοί φορείς (σύλλογοι ΑμεΑ, ΚΑΠΗ κλπ)

12. Φορείς του τουριστικού τομέα
13. Φορείς του αγροτικού τομέα
14. Φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
15. Φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες στη φύση
16. Επιχειρηματίες
17. Πολίτες

Το πλήθος και οι κατηγορίες των συμμετεχόντων καταδεικνύει την ικανότητα της ΟΤΔ να παρακινεί την τοπική κοινωνία για την συμμετοχή της σε ενέργειες διαβούλευσης/εμπύχωσης.

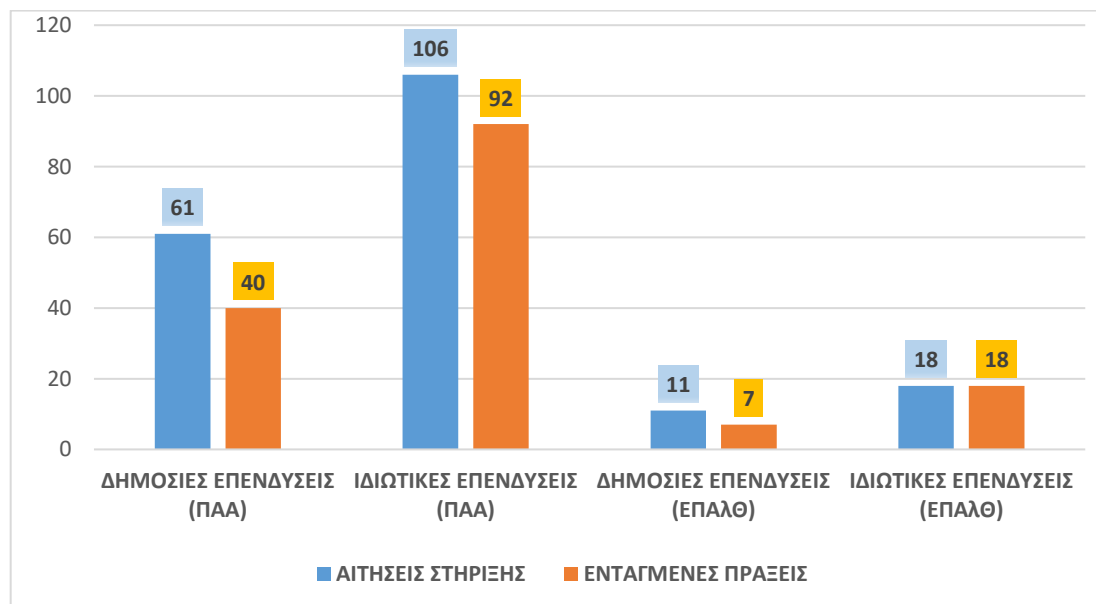
Παράλληλα, το γεγονός ότι η τοπική στρατηγική και οι στόχοι που τέθηκαν δεν απαιτούν επικαιροποίηση καταδεικνύει την ενεργή συμμετοχή των συμμετεχόντων στην διαδικασία της διαβούλευσης, γεγονός που συνέβαλε στην εξέταση των αναγκαίων παραμέτρων για την κατάρτιση του τοπικού προγράμματος.

Επιπρόσθετα, η ενεργή συμμετοχή των συμμετεχόντων στην διαδικασία της διαβούλευσης, καθώς και σε ενέργειες εμπύχωσης, καταδεικνύεται και από την υψηλή ανταπόκριση της τοπικής κοινωνίας στις προκηρύξεις των δράσεων του τοπικού προγράμματος, καθώς αποδεικνύεται ότι οι δράσεις κάλυπταν τις πραγματικές ανάγκες και απαιτήσεις της τοπικής κοινωνίας, όπως αυτές είχαν καταγραφεί κατά την διαδικασία της διαβούλευσης.

Ειδικότερα,

- υποβλήθηκαν 61 προτάσεις για πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΠΑΑ
- υποβλήθηκαν 106 προτάσεις για πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΠΑΑ
- εντάχθηκαν 40 πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΠΑΑ
- εντάχθηκαν 92 πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΠΑΑ
- υποβλήθηκαν 11 προτάσεις για πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ
- υποβλήθηκαν 18 προτάσεις για πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ
- εντάχθηκαν 7 πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ
- εντάχθηκαν 18 πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ

Σχήμα 7: Πλήθος αιτήσεων στήριξης και ενταγμένων πράξεων

4.2.2.3 Αποτελεσματικότητα ενεργειών πληροφόρησης και εμφύχωσης

Η υψηλή ανταποκρισιμότητα της τοπικής κοινωνίας στις προκηρύξεις των δράσεων του τοπικού προγράμματος καταδεικνύει και την αποτελεσματικότητα των ενεργειών προβολής και εμφύχωσης που πραγματοποιήθηκαν κατά την διαδικασία υλοποίησης του τοπικού προγράμματος.

Ειδικότερα, η ΟΤΔ της ΑΝΚΟ στο πλαίσιο του ρόλου της πραγματοποίησε:

- Ενέργειες πληροφόρησης για την περιοχή παρέμβασης και την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική.
- Ενέργειες ευαισθητοποίησης, εμφύχωσης και παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης στους δικαιούχους.

Αναλυτικότερα:

- Εντός του 2017 έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης του τοπικού προγράμματος και συμμετοχή σε εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού, εν όψη των προσκλήσεων που θα ακολουθούσαν.
- Εντός του πρώτου εξαμήνου του 2018 έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για την προκήρυξη των έργων δημόσιου χαρακτήρα, ενώ το πρώτο εξάμηνο του 2019 για τα ιδιωτικά έργα.

Οι ενέργειες αφορούσαν διοργάνωση εκδηλώσεων, παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ και προβολή τους, καταχώρηση της προκήρυξης σε τοπικές εφημερίδες αλλά και σε εφημερίδα εθνικής εμβέλειας, καταχωρήσεις σποτ σε ηλεκτρονικά ΜΜΕ, παρουσίαση του προγράμματος σε ενημερωτικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, παρουσίαση του προγράμματος σε δελτία ειδήσεων των τοπικών καναλιών, ανακοίνωση δελτίων τύπου, καταχωρήσεις άρθρων σε ΜΜΕ εθνικής εμβέλειας, διοργάνωση ημερίδων σε συνεργασία με τους Δήμους για ενημέρωση των πολιτών, δημιουργία ιστοσελίδας του προγράμματος και συνεχής ενημέρωσή της, αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα (Fb), παρουσίαση του προγράμματος σε συνέδρια και κλαδικές εκθέσεις (π.χ. αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών), κλπ

Κατά την διάρκεια των συναντήσεων παρέχονταν ενημερωτικό συνοπτικό υλικό με τις δράσεις ανά προκήρυξη και λοιπές πληροφορίες, την παραγωγή του οποίου έκανε η ΟΤΔ.

- Εντός του **2020 και 2021** δεν έγιναν ενέργειες ευαισθητοποίησης και διοργάνωση εκδηλώσεων, ούτε και παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ, καθόσον οι προκηρύξεις είχαν ολοκληρωθεί για μεν τα δημόσια έργα το 2018 ενώ για τα ιδιωτικά το 2019. Πραγματοποιήθηκε, όμως, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης και της ένταξης

των έργων, σε ενημερωτικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, όπως και στα δελτία ειδήσεων των τοπικών καναλιών. Επίσης, ανακοινώθηκαν σε ηλεκτρονικές εφημερίδες τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και οι πίνακες κατάταξης, ενώ αναρτήθηκαν και σχετικά δελτία τύπου σε τοπικά ΜΜΕ των δύο νομών. Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκε εντός του Σεπτεμβρίου του 2020 συγκέντρωση στην αίθουσα συνεδριάσεων της ANKO για την υπογραφή των συμβάσεων των ιδιωτικών έργων παρουσία 30 δικαιούχων, ενώ λόγω της κατάστασης που διαμορφώθηκε εξαιτίας του COVID - 19, και της γενικότερης απαγόρευσης των συναθροίσεων, η υπογραφή των επόμενων συμβάσεων έγινε μεμονωμένα με κάθε δικαιούχο στα γραφεία της ANKO. Επιπλέον, η παρουσίαση του τοπικού προγράμματος LEADER, ως «ένα καινοτόμο αγροτικό επιχειρηματικό μοντέλο» έγινε από τη συντονίστρια στην 28η Agrotica στις 2/2/2020 στη Θεσσαλονίκη, όπως επίσης παρουσιάστηκε το πρόγραμμα LEADER σε διαδικτυακή εκδήλωση στις 8/12/2020 ως «Πολιτική για την Ύπαιθρο», στο 1ο Εκπαιδευτικό Εργαστήριο SMARTRURAL: Επιχειρηματική Δραστηριότητα στις Αγροτικές Περιοχές.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2020 και 2021 υπήρχε συστηματική ενημέρωση της ιστοσελίδας του προγράμματος www.ankoleader.gr, και συνεχής αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα (Fb), της ANKO και της συντονίστριας.

- Εντός του **2022** δεν έγιναν ενέργειες ευαισθητοποίησης και διοργάνωση εκδηλώσεων, ούτε και παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ, καθόσον δεν υπήρξαν νέες προκηρύξεις. Υπήρξε όμως συνεχής ενημέρωση της ιστοσελίδας του προγράμματος με θέματα που αφορούσαν στην υλοποίηση των έργων (νέος τρόπος πληρωμής) και συνεχίστηκαν οι αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα της ANKO και της συντονίστριας του προγράμματος.
- Εντός του **2023** έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για την 2η προκήρυξη για έργα ιδιωτικού χαρακτήρα.
- Καθ' όλη την διάρκεια υλοποίησης του τοπικού προγράμματος παρέχονταν υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης και εμπύχωσης τόσο στους δυνητικούς δικαιούχους, όσο και στους εν τέλει δικαιούχους.

4.2.2.4 Αποτελεσματικότητα υλοποίησης τοπικής στρατηγικής

Η ΟΤΔ της ANKO κατά την πορεία υλοποίησης του Τοπικού Προγράμματος δεν αντιμετώπισε ιδιαίτερα προβλήματα και ανταποκρίθηκε αποτελεσματικά σε όσα παρουσιάστηκαν. Η εμπειρία της από τα προηγούμενα προγράμματα LEADER την έχει κάνει ικανή να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του CLLD/LEADER, ενώ η αμεσότητα, η άμεση ανταπόκριση και η συμβολή στην επίλυση τυχόν προβλημάτων που αντιμετώπισαν οι δικαιούχοι, παραμένουν τα θετικά στοιχεία του προγράμματος που το κάνουν ελκυστικό για τους πολίτες της υπαίθρου.

Τα προβλήματα αφορούσαν εξωγενείς παράγοντες και κυρίως την κατάσταση που είχε διαμορφωθεί εξ αιτίας της πανδημίας του COVID 19, η οποία συνέβαλε στην καθυστέρηση υλοποίησης ορισμένων έργων και ειδικότερα στις περιπτώσεις που αυτά αφορούσαν διοργάνωση εκδηλώσεων. Ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα λόγω του πολέμου στην Ουκρανία ήταν η αύξηση των τιμών των κατασκευαστικών υλικών και του εξοπλισμού που οδήγησε ορισμένους δικαιούχους στην μη υλοποίηση του επενδυτικού τους σχεδίου.

Η ΟΤΔ της Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε που από το 1991 έχει αναλάβει τη στήριξη της ανάπτυξης της υπαίθρου στην περιοχή, με όσο το δυνατόν πιο συστηματικό και οργανωμένο τρόπο και αυτή την προγραμματική περίοδο απέδειξε την ικανότητά της. Η σημαντική εμπειρία από την παρακολούθηση και διαχείριση Προγραμμάτων έχει διαμορφώσει και αναδεικνύει έναν ικανό και αποτελεσματικό υπηρεσιακό πυρήνα που έχει αναλάβει τη στήριξη των επενδυτικών προσπαθειών στην περιοχή.

Στόχος της ΟΤΔ ήταν η συνεχής ενημέρωση – ευαισθητοποίηση των κατοίκων της υπαίθρου, αλλά και η διαχείριση προγραμμάτων προς όφελός τους με βασικές αρχές:

- τη διαφάνεια,
- την ισότιμη μεταχείριση των ενδιαφερόμενων,
- τη συνδρομή σε κάθε πρόβλημα,
- τη διασφάλιση του δημόσιου χρήματος,
- την αναζωογόνηση της υπαίθρου,
- την ενεργοποίηση των τοπικών φορέων και πολιτών.

Ειδικότερα:

- Η ΟΤΔ της ΑΝΚΟ ήταν από τις πρώτες ομάδες που ανακοίνωσαν τις προκηρύξεις τόσο των δημόσιων, όσο και των ιδιωτικών έργων 30-3-2018 και 28-2-2019 αντίστοιχα.
- Οι ενέργειες ευαισθητοποίησης και εμπύχωσης της ΟΤΔ είχαν ως αποτέλεσμα την εκδήλωση υπερδιπλάσιου ενδιαφέροντος από την αρχική διαθέσιμη δημόσια δαπάνη τόσο για τα δημόσια όσο και για τα ιδιωτικού χαρακτήρα έργα.
- Ολοκλήρωσε έγκαιρα την αξιολόγηση τόσο των 61 δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεων όσο και των 81 έργων ιδιωτικού χαρακτήρα (εντός 4,5 μηνών- κοντά στον στόχο που είχε τεθεί από το Υπουργείο), καθώς και των 25 έργων ιδιωτικού χαρακτήρα της 2^{ης} προκήρυξης.
- Κατά τους δειγματοληπτικούς ελέγχους που διενήργησε η ΕΥΔ (ΕΠ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας δεν εντοπίστηκαν ευρήματα.
- Η ΟΤΔ ολοκλήρωσε τις διαδικασίες ενδικοφανών προσφυγών χωρίς την υποβολή ενστάσεων τόσο για τα δημόσιου χαρακτήρα όσο και για τα ιδιωτικού χαρακτήρα έργα.

- Πραγματοποίησε τις εντάξεις των δημοσίων έργων εντός του 2019 με αποτέλεσμα να πιάσει το στόχο ένταξης του 50% της Δημόσιας δαπάνης του προγράμματος μέχρι 31/12/2019 (όπως ίσχυε στην ΥΑ).
- Υπέγραψε το μεγαλύτερο μέρος των συμβάσεων των έργων δημόσιου χαρακτήρα εντός του 2019.
- Υπέβαλε άμεσα και χωρίς καθυστέρηση τα αιτήματα για την έγκριση υπερδέσμευσης.
- Υπέβαλε άμεσα και χωρίς καθυστέρηση τα αιτήματα για την έκδοση των αποφάσεων ένταξης των ιδιωτικών έργων.
- Υπέγραψε το μεγαλύτερο μέρος των συμβάσεων των ιδιωτικών έργων εντός του 2020.

Από τα ανωτέρω καταδεικνύεται τόσο η εμπειρία της ομάδας όσο και η γνώση του συνόλου της περιοχής παρέμβασης (Περιφερειακές ενότητες Κοζάνης και Γρεβενών).

4.2.3 Τοπική διακυβέρνηση

Η αποτελεσματική κατάρτιση της τοπικής στρατηγικής και τα αποτελέσματα του τοπικού προγράμματος αναδεικνύουν την ποιότητα της τοπικής διακυβέρνησης, την οποία έχει επιτύχει η ANKO σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς και την τοπική κοινωνία, μέσα από την πολυετή δραστηριοποίησή της στην ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης.

Η τοπική στρατηγική, όπως διαμορφώθηκε το 2016, συνεχίζει να είναι επίκαιρη, καλύπτοντας και ανάγκες που διογκώθηκαν σε μεταγενέστερο χρόνο. Το δεδομένο αυτό καταδεικνύει το επίπεδο αφενός της διαβούλευσης για την κατάρτιση της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος, αφετέρου της συνεργασίας της ANKO με τους τοπικούς φορείς και την τοπική κοινωνία, γεγονός που συνεπάγεται την ποιοτική συνθήκη τοπικής διακυβέρνησης που έχει εγκατασταθεί στην περιοχή παρέμβασης.

Στην φάση της κατάρτισης της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος πραγματοποιήθηκαν 17 συναντήσεις – συσκέψεις και 12 ημερίδες, στις οποίες συμμετείχαν 429 άτομα, από 17 διαφορετικές κατηγορίες συμμετεχόντων:

1. ΟΤΑ Α΄ βαθμού της περιοχής παρέμβασης
2. Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
3. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας
4. Αγροτικοί Συνεταιρισμοί
5. Μικρομεσαίες επιχειρήσεις
6. Αλιευτικοί Συνεταιρισμοί
7. Επιμελητήρια και λοιποί φορείς επιχειρηματικότητας
8. Καινοτόμες επιχειρήσεις
9. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις
10. Περιβαλλοντικοί φορείς
11. Κοινωνικοί φορείς (σύλλογοι ΑμΕΑ, ΚΑΠΗ κλπ)
12. Φορείς του τουριστικού τομέα

13. Φορείς του αγροτικού τομέα
14. Φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
15. Φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες στη φύση
16. Επιχειρηματίες
17. Πολίτες

Η ενεργή και ποιοτική συμμετοχή των συμμετεχόντων είναι δεδομένη, με βάση την αποτελεσματική κατάρτιση της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος, αποτελώντας επιπλέον στοιχείο της ποιότητας της τοπικής διακυβέρνησης στην περιοχή παρέμβασης.

Στο πλαίσιο της συγκρότησης και λειτουργίας της ΕΔΠ διαπιστώνεται η ευρεία κάλυψη γνωστικών αντικειμένων από τους συμμετέχοντες φορείς και η δυναμική συνεργασία - συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που αποτελούν ενθαρρυντικά στοιχεία ποιοτικής και αποτελεσματικής τοπικής διακυβέρνησης. Ειδικότερα, στην αρχική ΕΔΠ συμμετείχαν τέσσερις φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δυο φορείς του αγροδιατροφικού τομέα, ο οποίος αποτελεί τον βασικό τομέα παρέμβασης της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος, ένας φορέας του αλιευτικού τομέα, ο οποίος επίσης αποτελεί βασικό τομέα παρέμβασης, ένας περιβαλλοντικός φορέας και ένας εξειδικευμένος κοινωνικός τομέας με γνωστικό αντικείμενο που σχετίζεται με τον αγροδιατροφικό τομέα (Σύλλογος Μανιταρόφιλων) και ένας φορέας εκπροσώπησης της επιχειρηματικής κοινότητας. Πιο συγκεκριμένα, στην αρχική σύνθεση της ΕΔΠ συμμετείχαν οι κάτωθι φορείς:

- Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας
- Δήμος Κοζάνης
- Δήμος Γρεβενών
- Δήμος Εορδαίας
- Αναγκαστικός Συνεταιρισμός Κροκοπαγωγών Κοζάνης
- Ένωση Νέων Αγροτών (Ε.Ν.Α.)
- Οικολογική Κίνηση Κοζάνης
- Επιμελητήριο Γρεβενών
- Σύλλογος Ψαράδων λίμνης Πολυφύτου
- Σύλλογος Μανιταρόφιλων

Στην συνέχεια, η αποχώρηση σε δυο διαφορετικά χρονικά διαστήματα (6/3/2018 και 1/4/2019) της Ένωσης Νέων Αγροτών, της Οικολογικής Κίνησης Κοζάνης και του Συλλόγου Μανιταρόφιλων δεν επηρέασε ιδιαίτερα τη δυναμική της ΕΔΠ, καθώς ο αγροδιατροφικός τομέας διατήρησε την δυναμική του με την συμμετοχή του Αγροτικού Συνεταιρισμού Γρεβενών, ενώ ενισχύθηκε περαιτέρω η δυναμική της επιχειρηματικής κοινότητας με την συμμετοχή του Επιμελητηρίου Κοζάνης. Σε συνέχεια των προαναφερόμενων αλλαγών, η σύνθεση της ΕΔΠ διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

- Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας
- Δήμος Κοζάνης
- Δήμος Γρεβενών

- Δήμος Εορδαίας
- Αναγκαστικός Συνεταιρισμός Κροκοπαγωγών Κοζάνης
- Αγροτικός Συν/σμός Γρεβενών
- Επιμελητήριο Κοζάνης
- Επιμελητήριο Γρεβενών
- Σύλλογος Επαγγελματιών Ψαράδων λίμνης Πολυφύτου

Η σύνθεση της ΕΔΠ συνέβαλε στην αποτελεσματική υλοποίηση της τοπικής στρατηγικής και στην δυναμική ανταπόκριση της τοπικής κοινωνίας στις προκηρύξεις των δράσεων του τοπικού προγράμματος, καθώς αφενός αποτελεί χαρακτηριστικό της αποτελεσματικότητας των ΤΑΠΤοΚ η φερεγγυότητα και η δυναμική των τοπικών εταιρικών σχημάτων, αφετέρου η εφαρμογή στο πεδίο και η υπερκάλυψη των πόρων απαιτούσε την ενεργοποίηση των μερών του συστήματος τοπικής διακυβέρνησης, ιδιαίτερα στο σκέλος του προγράμματος που χρηματοδοτήθηκε από το ΕΠΑΛΘ και το οποίο υλοποιήθηκε για πρώτη φορά στην περιοχή παρέμβασης.

Επομένως, τα δεδομένα κατάρτισης και υλοποίησης της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος αναδεικνύουν την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της τοπικής διακυβέρνησης, η οποία διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο αφενός στην ομαλή, εύρυθμη και αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων, αφετέρου στην επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί για την πρόοδο και την ευημερία της τοπικής οικονομίας και της τοπικής κοινωνίας.

4.3 Ερωτήματα Αξιολόγησης και Κριτήρια Απόφασης

Στην παρούσα ενότητα, καταγράφονται απαντήσεις σχετικά με τα ερωτήματα αξιολόγησης και τα αντίστοιχα κριτήρια, όπως συμπεριλαμβάνονται στους σχετικούς μεθοδολογικούς οδηγούς.

Πίνακας 10: Ερωτήματα Αξιολόγησης και Κριτήρια Απόφασης – Σύστημα Διαχείρισης, Παρακολούθησης και Συντονισμού

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
Ερώτηση 1: Το διαχειριστικό πλαίσιο περιλαμβάνει απλοποιημένες διαδικασίες που δεν προκαλούν καθυστερήσεις; Το σύστημα πολυεπίπεδης διαχείρισης λειτουργεί ενισχυτικά στην υλοποίηση στις τοπικής στρατηγικής;	Θεσμικό και διαχειριστικό πλαίσιο τοπικού προγράμματος σε σχέση με τον βαθμό ελευθερίας της ΟΤΔ, την φιλικότητά του στους εμπλεκόμενους και την πρόκληση καθυστερήσεων	Το σύστημα διοίκησης – διαχείρισης που αφορά τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ έχει ως χαρακτηριστικό του την πολυεπίπεδη διαχείριση και την υψηλή σχετικά παρακολούθηση των ενεργειών της ΟΤΔ. Στην πολυεπίπεδη διαχείριση εμπλέκονται: • η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΣΣ ΚΑΠ • η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής ΠΑΑ • ο ΟΠΕΚΕΠΕ • οι Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Περιφερειών • οι ΟΤΔ Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων – υπηρεσιών έχουν ως ακολούθως: Α. Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και η ΕΥΕ ΠΑΑ είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα εξής: ➢ Κατάρτιση θεσμικού πλαισίου, υποδείγματος πρόσκλησης και των συνημμένων εγγράφων αυτής. ➢ Έλεγχοι εποπτείας επί του συνόλου του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου ➢ Συντονισμός διαχείρισης και εφαρμογής, παροχή οδηγιών και στήριξης στις ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών και ΟΤΔ, παρακολούθηση και αξιολόγηση υλοποίησης του CLLD/LEADER. ➢ Παραλαβή και τροποποίηση ΤΠ. ➢ Επιτόπιοι και εκ των υστέρων έλεγχοι. ➢ Έλεγχος διαδικασίας προκήρυξης των ΟΤΔ. ➢ Διοικητικός έλεγχος αιτήσεων στήριξης και έκδοση πίνακα κατάταξης, στις περιπτώσεις όπου δυνητικός δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ και εξέταση των σχετικών προσφυγών. ➢ Σύνταξη απόφασης ένταξης/χρηματοδότησης/τροποποίησης και ανάκλησης αυτής, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. ➢ Έγκριση τροποποίησης της νομικής δέσμευσης της πράξης, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. ➢ Έγκριση σχετικά με διαφοροποιήσεις του φυσικού αντικείμενου της πράξης εντός των διακριτών τμημάτων (πλην των έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις), στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. ➢ Έλεγχος διαδικασίας εξέλιξης των δημοσίων συμβάσεων (προέγκριση διακήρυξης, προέγκριση σύμβασης, έλεγχος Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ), παρατάσεις χρονοδιαγραμμάτων), στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
		είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. ➤ Διοικητικός έλεγχος/επιτόπια επιθεώρηση και αναγνώριση-εκκαθάριση των δαπανών, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. ➤ Ολοκλήρωση Πράξης, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η Περιφέρεια και ταυτόχρονα είναι μέλος της ΕΔΠ, είτε του Δ.Σ., είτε μέτοχος του εταιρικού που έχει συστήσει την ΟΤΔ. Β. Ο ΟΠΕΚΕΠΕ είναι ο αρμόδιος φορέας για τη διενέργεια των αντίστοιχων πληρωμών. Γ. Οι ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα εξής: ➤ Διοικητικός έλεγχος αιτήσεων στήριξης και έκδοση πίνακα κατάταξης, στις περιπτώσεις όπου δυνητικός δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ και εξέταση των σχετικών προσφυγών ➤ Σύμβαση απόφασης ένταξης τροποποίησης και ανάκλησης αυτής, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. ➤ Διοικητικός έλεγχος/επιτόπια επιθεώρηση και αναγνώριση-εκκαθάριση των δαπανών στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. ➤ Παρακολούθηση της υλοποίησης του υπομέτρου 19.4 ➤ Αποστολή στοιχείων για την παρακολούθηση των υπομέτρων 19.2 και 19.4 προς τη ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ & ΕΥΕ ΠΑΑ. ➤ Έγκριση τροποποίησης Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ) εκτός διακριτών τμημάτων της πράξης, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. ➤ Έγκριση τροποποίησης της νομικής δέσμευσης της πράξης, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. ➤ Έγκριση σχετικά με διαφοροποιήσεις του φυσικού αντικείμενου της πράξης εντός των διακριτών τμημάτων (πλην των έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις), στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. ➤ Έλεγχος διαδικασίας εξέλιξης των δημοσίων συμβάσεων (προέγκριση διακήρυξης, προέγκριση σύμβασης, έλεγχος Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ), παρατάσεις χρονοδιαγραμμάτων), στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ.

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
		➤ Ολοκλήρωση Πράξης, στις περιπτώσεις όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ. Δ. Οι ΟΤΔ και η ΕΔΠ ως επίπεδο λήψης αποφάσεων για τη διαχείριση και εφαρμογή των ΤΠ, είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα παρακάτω, εκτός των περιπτώσεων όπου δικαιούχος είναι η ίδια η ΟΤΔ (εταιρικό σχήμα), είτε φορέας μέλος της ΕΔΠ, είτε φορέας μέλος του Δ.Σ., είτε φορέας μέτοχος του εταιρικού σχήματος που έχει συστήσει την ΟΤΔ: ➤ Προετοιμασία και δημοσίευση προκηρύξεων, παραλαβή αιτήσεων στήριξης και διοικητικός έλεγχος (αξιολόγηση) αυτών, εξέταση προσφυγών, έκδοση πίνακα κατάταξης. ➤ Σύνταξη απόφασης ένταξης/τροποποίησης και ανάκλησης αυτής. ➤ Έγκριση τροποποίησης Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ) εκτός διακριτών τμημάτων της πράξης. ➤ Έγκριση τροποποίησης της νομικής δέσμευσης της πράξης. ➤ Έλεγχος διαδικασίας εξέλιξης των δημοσίων συμβάσεων (προέγκριση διακήρυξης, προέγκριση σύμβασης, έλεγχος Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ), παρατάσεις χρονοδιαγραμμάτων). ➤ Έγκριση σχετικά με διαφοροποιήσεις του φυσικού αντικείμενου της πράξης εντός των διακριτών τμημάτων (πλην των έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις). ➤ Παρακολούθηση πράξεων: παραλαβή αιτημάτων πληρωμής, διοικητικός έλεγχος/επιτόπια επιθεώρηση, επιβεβαίωση οικονομικού/φυσικού αντικείμενου, αναγνώριση - εκκαθάριση δαπανών και αποστολή παρτίδων πληρωμής στον ΟΠΕΚΕΠΕ. ➤ Αποστολή στοιχείων για την παρακολούθηση των υπομέτρων 19.2 και 19.4 προς τη ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ & ΕΥΕ ΠΑΑ. ➤ Διαδικασία Ολοκλήρωση Πράξης. Επιπρόσθετα, έχει υπογραφεί Σύμβαση Διασφάλισης Επιπέδου Ποιότητας Υπηρεσιών (ΣΔΕΠΥ) μεταξύ του ΟΠΕΚΕΠΕ και της ΑΝΚΟ, βάσει των οποίων η ΑΝΚΟ έχει οριστεί ΕΦ και για τις πληρωμές, πραγματοποιώντας τις εκκαθαρίσεις των παρτίδων, που βάσει των προαναφερόμενων αρμοδιοτήτων δεν αποτελούν αρμοδιότητα της ΕΥΔ ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας ή της ΕΥΕ ΠΑΑ. Η πολυεπίπεδη διαχείριση που εφαρμόζεται στο ΜΕΤΡΟ 19 του ΠΑΑ παρουσιάζει τις συνήθεις «ελληνικές» παθογένειες των συνεργασιών μεταξύ υπηρεσιών: 1. Διαφορά φιλοσοφίας μεταξύ των εμπλεκόμενων 2. Διαφορετικές προτεραιότητες και έλλειψη συντονισμού 3. Διαχειριστική επιβάρυνση & καθυστερήσεις Όπως είναι φυσικό, αφενός η εμπλοκή τεσσάρων διαφορετικών κατηγοριών υπηρεσιών δημιούργησε διαχειριστική επιβάρυνση, αφετέρου η διαφορετική φιλοσοφία, οι διαφορετικές προτεραιότητες και η έλλειψη συντονισμού δημιούργησαν καθυστερήσεις, με κύρια και πιο προβληματική την καθυστέρηση που δημιουργήθηκε στις πληρωμές των δικαιούχων.

Ερώτηση 2: Υπάρχει συνοχή στις τοπικές εταιρικές σχέσεις; Συμμετέχουν στο σχεδιασμό στις Τοπικής Στρατηγικής οι πιο σχετικοί οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι;	Συμμετοχή φορέων στις δράσεις διαβούλευσης και στην Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος	Η ANKO ενεργοποίησε τους πιο σχετικούς εταίρους στις περιοχές παρέμβασης, στην διαδικασία της διαβούλευσης, προκειμένου να επιτύχει τον δημοκρατικό, πολύπλευρο και συμμετοχικό σχεδιασμό της τοπικής στρατηγικής. Η bottom-up διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν επαρκής και επιτυχημένη, γεγονός που καταδεικνύεται τόσο από το πλήθος και της κατηγορίες των φορέων που συμμετείχαν, συμπεριλαμβανομένων των πολιτών, όσο και από την πληρότητα της τοπικής στρατηγικής, ως προς την αντιμετώπιση των αδυναμιών και την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της περιοχής παρέμβασης, σε συνδυασμό με την εφαρμογή πολιτικών όπως η ενσωμάτωση καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία, η εξοικονόμηση ενέργειας και η δικτύωση – συνεργασία. Ειδικότερα, στην διαδικασία της διαβούλευσης για την κατάρτιση της τοπικής στρατηγικής συμμετείχαν: • οι ΟΤΑ Α΄ βαθμού της περιοχής παρέμβασης • η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας • η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας • Αγροτικοί Συνεταιρισμοί • Μικρομεσαίες επιχειρήσεις • Αλιευτικοί Συνεταιρισμοί • Επιμελητήρια και λοιποί φορείς επιχειρηματικότητας • Καινοτόμες επιχειρήσεις • Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις • Περιβαλλοντικοί φορείς • Κοινωνικοί φορείς (σύλλογοι ΑμΕΑ, ΚΑΠΗ κλπ) • Φορείς του τουριστικού τομέα • Φορείς του αγροτικού τομέα • Φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης • Φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες στη φύση • Επιχειρηματίες • Πολίτες Στο πλαίσιο της συγκρότησης και λειτουργίας της ΕΔΠ διαπιστώνεται η ευρεία κάλυψη γνωστικών αντικειμένων από τους συμμετέχοντες φορείς και η δυναμική συνεργασία - συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που αποτελούν ενθαρρυντικά στοιχεία ποιοτικής και αποτελεσματικής τοπικής διακυβέρνησης. Ειδικότερα, στην αρχική ΕΔΠ συμμετείχαν τέσσερις φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δυο φορείς του αγροδιατροφικού τομέα, ο οποίος αποτελεί τον βασικό τομέα παρέμβασης της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος, ένας φορέας του αλιευτικού τομέα, ο οποίος επίσης αποτελεί βασικό τομέα παρέμβασης, ένας περιβαλλοντικός φορέας και ένας εξειδικευμένος κοινωνικός τομέας με γνωστικό αντικείμενο που σχετίζεται με τον αγροδιατροφικό τομέα (Σύλλογος Μανιταροφίλων) και ένας φορέας εκπροσώπησης της επιχειρηματικής κοινότητας. Πιο συγκεκριμένα, στην αρχική σύνθεση της ΕΔΠ συμμετείχαν οι κάτωθι φορείς: • Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας • Δήμος Κοζάνης • Δήμος Γρεβενών • Δήμος Εορδαίας
---	--	--

		• Αναγκαστικός Συνεταιρισμός Κροκοπαγωγών Κοζάνης • Ένωση Νέων Αγροτών (Ε.Ν.Α.) • Οικολογική Κίνηση Κοζάνης • Επιμελητήριο Γρεβενών • Σύλλογος Ψαράδων λίμνης Πολυφύτου • Σύλλογος Μανιταρόφιλων Με την υπ' αριθμ. 10/2018/7-2-2018 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις ΑΝΚΟ αντικαταστάθηκαν η Ένωση Νέων Αγροτών και η Οικολογική Κίνηση Κοζάνης, κατόπιν επιθυμίας τους, από τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Γρεβενών και το Επιμελητήριο Κοζάνης, ενισχύοντας περαιτέρω την εκπροσώπηση των φορέων στις αγροδιατροφής και στις επιχειρηματικής κοινότητας, που αποτελούν στις βασικές κατηγορίες παρέμβασης στις τοπικής στρατηγικής. Με την υπ' αριθμ. 19/2019/23-7-2019 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις ΑΝΚΟ αφενός έγινε αποδεκτή η παραίτηση του Συλλόγου Μανιταρόφιλων Ελλάδας, λόγω αντικειμενικής δυσκολίας παρακολούθησης των συνεδριάσεων στις ΕΔΠ, αφετέρου αποφασίστηκε η συνέχιση λειτουργίας στις ΕΔΠ με εννέα μέλη και χωρίς την αντικατάσταση του Συλλόγου. Παρά στις αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν η ΕΔΠ καλύπτει την απαίτηση στις επαρκούς εκπροσώπησης των δημοσίων και ιδιωτικών τοπικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων στις περιοχές παρέμβασης, παρέχοντας τα εχέγγυα για την ομαλή και επιτυχή υλοποίηση στις τοπικής στρατηγικής.
--	--	---

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
Ερώτηση 3: Οι δράσεις διαβούλευσης απέδωσαν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα; Σε ποιο βαθμό;	Συσχέτιση συμπερασμάτων διαβούλευσης με SWOT ANALYSIS και δράσεις τοπικού προγράμματος, καθώς και ανταπόκριση των δυνητικών δικαιούχων στις δράσεις του τοπικού προγράμματος	Η ANKO υλοποίησε τρεις ομάδες ενεργειών κατά την διαδικασία της διαβούλευσης, οι οποίες διακρίνονταν σε: - τομεακές συναντήσεις στα γραφεία στις ANKO με συγκεκριμένες ομάδες συμφερόντων (π.χ. ΟΤΑ, φορείς περιβάλλοντος, συλλογικούς φορείς, ειδικές ομάδες πληθυσμού, επιμελητήρια, δίκτυα, επιχειρηματίες, Σωματεία Ξενοδόχων, υπηρεσιακούς παράγοντες κλπ) - επιτόπιες επισκέψεις σε επιχειρήσεις ή σε χώρους ενδιαφέροντος - ημερίδες στο σύνολο των Ο.Τ.Α. των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Γρεβενών. Στο πλαίσιο των ενεργειών διαβούλευσης καταγράφηκαν στοιχεία και ιδέες, που επηρέασαν την ανάλυση SWOT, την τοπική στρατηγική και στις δράσεις του τοπικού προγράμματος. Τα συμπεράσματα των ενεργειών διαβούλευσης παρουσιάζουν υψηλή συσχέτιση με την SWOT ANALYSIS, καταδεικνύοντας ότι σε αυτή αντικατοπτρίζονται οι ανάγκες στις τοπικής κοινότητας. Επιπρόσθετα, τόσο οι στόχοι στις τοπικής στρατηγικής όσο και οι δράσεις διαμορφώθηκαν με γνώμονα την ικανοποίηση των αναγκών και την πρόοδο στις τοπικής κοινότητας. Η ανταπόκριση της τοπικής κοινότητας στις δράσεις του τοπικού προγράμματος, οι οποίες αποτελούν απόρροια της SWOT ANALYSIS και της επηρεαζόμενης από αυτήν τοπικής στρατηγικής αποτελούν διαφανή δείκτη για τον βαθμό κάλυψης των αναγκών στις τοπικής κοινότητας. Μελετώντας το ποσοστό κάλυψης του προϋπολογισμού κάθε δράσης από τον προϋπολογισμό των ολοκληρωμένων πράξεων του ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ 19.2 και της ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4.2, που αφορούν στις επενδύσεις (ιδιωτικές και δημόσιες) διαπιστώνουμε τα εξής: - ο προϋπολογισμός των ολοκληρωμένων πράξεων έχει υπερκαλύψει τον αρχικά διαθέσιμο προϋπολογισμό του ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ 19.2 κατά 2.111.120,94€. Ο τελικός προϋπολογισμός αντιστοιχεί στο 139,31% του αρχικού προϋπολογισμού. - ο προϋπολογισμός των ολοκληρωμένων πράξεων της ΥΠΟΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4.2 κάλυψε το 100% των διαθέσιμων πόρων. Από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι οι ενέργειες διαβούλευσης απέδωσαν τα προσδοκώμενα σε υψηλό βαθμό.

Ερώτηση 4: Η ΟΤΔ διαθέτει την ικανότητα κινητοποίησης της τοπικής κοινωνίας για την συμμετοχή της σε ενέργειες διαβούλευσης/εμπύχωσης; Η τοπική κοινωνία συμμετείχε ενεργά στις διαδικασίες διαβούλευσης/εμπύχωσης;	Πλήθος συμμετεχόντων και κατηγορίες συμμετεχόντων στις ενέργειες διαβούλευσης/εμπύχωσης, συσχέτιση συμπερασμάτων διαβούλευσης με την αναγκαιότητα επικαιροποίησης της τοπικής στρατηγικής και των στόχων του τοπικού προγράμματος	Η ΑΝΚΟ πραγματοποίησε 17 συναντήσεις – συσκέψεις και 12 ημερίδες (δύο σε κάθε Δήμο στις περιοχές παρέμβασης) για την διαμόρφωση στις τοπικής στρατηγικής και την κατάρτιση του τοπικού προγράμματος, στις οποίες συμμετείχαν 429 άτομα. Όσων αφορά τις κατηγορίες των συμμετεχόντων στις ενέργειες διαβούλευσης, αυτοί διακρίνονται στις εξής: • οι ΟΤΑ Α΄ βαθμού στις περιοχές παρέμβασης • η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας • η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας • Αγροτικοί Συνεταιρισμοί • Μικρομεσαίες επιχειρήσεις • Αλιευτικοί Συνεταιρισμοί • Επιμελητήρια και λοιποί φορείς επιχειρηματικότητας • Καινοτόμες επιχειρήσεις • Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις • Περιβαλλοντικοί φορείς • Κοινωνικοί φορείς (σύλλογοι ΑμεΑ, ΚΑΠΗ κλπ) • Φορείς του τουριστικού τομέα και του αγροτικού τομέα • Φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης • Φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες στη φύση • Επιχειρηματίες • Πολίτες Το πλήθος και οι κατηγορίες των συμμετεχόντων καταδεικνύει την ικανότητα της ΟΤΔ να παρακινεί την τοπική κοινωνία για την συμμετοχή της σε ενέργειες διαβούλευσης/εμπύχωσης. Παράλληλα, το γεγονός ότι η τοπική στρατηγική και οι στόχοι που τέθηκαν δεν απαιτούν επικαιροποίηση καταδεικνύει την ενεργή συμμετοχή των συμμετεχόντων στην διαδικασία της διαβούλευσης, γεγονός που συνέβαλε στην εξέταση των αναγκών παραμέτρων για την κατάρτιση του τοπικού προγράμματος. Επιπρόσθετα, η ενεργή συμμετοχή των συμμετεχόντων στην διαδικασία της διαβούλευσης καταδεικνύεται και από την υψηλή ανταπόκριση της τοπικής κοινωνίας στις προκηρύξεις των δράσεων του τοπικού προγράμματος, καθώς αποδεικνύεται ότι οι δράσεις κάλυπταν τις πραγματικές ανάγκες και απαιτήσεις της τοπικής κοινωνίας, όπως αυτές είχαν καταγραφεί κατά την διαδικασία της διαβούλευσης. Ειδικότερα, • υποβλήθηκαν 61 προτάσεις για πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΠΑΑ • υποβλήθηκαν 106 προτάσεις για πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΠΑΑ • εντάχθηκαν 40 πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΠΑΑ • εντάχθηκαν 92 πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΠΑΑ • υποβλήθηκαν 11 προτάσεις για πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ • υποβλήθηκαν 18 προτάσεις για πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ • εντάχθηκαν 7 πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ • εντάχθηκαν 18 πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ
--	--	--

		Παράλληλα, η υψηλή ανταποκρισιμότητα της τοπικής κοινωνίας στις προκηρύξεις των δράσεων του τοπικού προγράμματος καταδεικνύει και την αποτελεσματικότητα των ενεργειών προβολής και εμψύχωσης που πραγματοποιήθηκαν κατά την διαδικασία υλοποίησης του τοπικού προγράμματος. Ειδικότερα, η ΟΤΔ της ANKO στο πλαίσιο του ρόλου της πραγματοποίησε και πραγματοποιεί: ○ Ενέργειες πληροφόρησης για την περιοχή παρέμβασης και την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική. ○ Ενέργειες ευαισθητοποίησης, εμψύχωσης και παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης στους δικαιούχους. Αναλυτικότερα: • Εντός του 2017 έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης του τοπικού προγράμματος και συμμετοχή σε εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού, εν όψη των προσκλήσεων που θα ακολουθούσαν. Εντός του πρώτου εξαμήνου του 2018 έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για την προκήρυξη των έργων δημόσιου χαρακτήρα, ενώ το πρώτο εξάμηνο του 2019 για τα ιδιωτικά έργα. - Οι ενέργειες αφορούσαν διοργάνωση εκδηλώσεων, παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ και προβολή τους, καταχώρηση της προκήρυξης σε τοπικές εφημερίδες αλλά και σε εφημερίδα εθνικής εμβέλειας, καταχωρήσεις σποτ σε ηλεκτρονικά ΜΜΕ, παρουσίαση του προγράμματος σε ενημερωτικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, παρουσίαση του προγράμματος σε δελτία ειδήσεων των τοπικών καναλιών, ανακοίνωση δελτίων τύπου, καταχωρήσεις άρθρων σε ΜΜΕ εθνικής εμβέλειας, διοργάνωση ημερίδων σε συνεργασία με τους Δήμους για ενημέρωση των πολιτών, δημιουργία ιστοσελίδας του προγράμματος και συνεχής ενημέρωσή της, αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα (Fb), παρουσίαση του προγράμματος σε συνέδρια και κλαδικές εκθέσεις (π.χ. αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών), κλπ. - Κατά την διάρκεια των συναντήσεων παρέχονταν ενημερωτικό συνοπτικό υλικό με τις δράσεις ανά προκήρυξη και λοιπές πληροφορίες, την παραγωγή του οποίου έκανε η ΟΤΔ. • Εντός του 2020 και 2021 δεν έγιναν ενέργειες ευαισθητοποίησης και διοργάνωση εκδηλώσεων, ούτε και παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ, καθόσον οι προκηρύξεις είχαν ολοκληρωθεί για μεν τα δημόσια έργα το 2018 ενώ για τα ιδιωτικά το 2019. Πραγματοποιήθηκε, όμως, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης και της ένταξης των έργων, σε ενημερωτικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, όπως και στα δελτία ειδήσεων των τοπικών καναλιών. Επίσης, ανακοινώθηκαν σε ηλεκτρονικές εφημερίδες τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και οι πίνακες κατάταξης, ενώ αναρτήθηκαν και σχετικά δελτία τύπου σε τοπικά ΜΜΕ των δύο νομών. Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκε εντός του Σεπτεμβρίου του 2020 συγκέντρωση στην αίθουσα συνεδριάσεων της ANKO για την υπογραφή των συμβάσεων των ιδιωτικών έργων παρουσία 30 δικαιούχων, ενώ λόγω της κατάστασης που διαμορφώθηκε εξαιτίας του COVID - 19, και της γενικότερης απαγόρευσης των συναθροίσεων, η υπογραφή των επόμενων συμβάσεων έγινε μεμονωμένα με κάθε δικαιούχο στα γραφεία της ANKO. Επιπλέον, η παρουσίαση του τοπικού προγράμματος LEADER, ως «ένα καινοτόμο αγροτικό επιχειρηματικό μοντέλο» έγινε από τη συντονίστρια στην 28η Αγροτικά στις 2/2/2020 στη Θεσσαλονίκη, όπως επίσης παρουσιάστηκε το πρόγραμμα LEADER σε διαδικτυακή εκδήλωση στις 8/12/2020 ως «Πολιτική για την Ύπαιθρο», στο 1ο Εκπαιδευτικό Εργαστήριο SMARTRURAL: Επιχειρηματική Δραστηριότητα στις Αγροτικές Περιοχές.
--	--	--

		Καθ' όλη τη διάρκεια του 2020 και 2021 υπήρχε συστηματική ενημέρωση της ιστοσελίδας του προγράμματος www.ankoleader.gr, και συνεχής αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα (Fb), της ANKO και της συντονίστριας. • Εντός του 2022 δεν έγιναν ενέργειες ευαισθητοποίησης και διοργάνωση εκδηλώσεων, ούτε και παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ, καθόσον δεν υπήρξαν νέες προκηρύξεις. Υπήρξε όμως συνεχής ενημέρωση της ιστοσελίδας του προγράμματος με θέματα που αφορούσαν στην υλοποίηση των έργων (νέος τρόπος πληρωμής) και συνεχίστηκαν οι αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα της ANKO και της συντονίστριας του προγράμματος. • Εντός του 2023 έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για την 2η προκήρυξη για έργα ιδιωτικού χαρακτήρα. • Καθ' όλη την διάρκεια υλοποίησης του τοπικού προγράμματος παρέχονταν υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης και εμπύχωσης τόσο στους δυνητικούς δικαιούχους όσο και στους εν τέλει δικαιούχους.
--	--	---

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
Ερώτηση 5: Οι διαδικασίες εφαρμογής και παρακολούθησης της στρατηγικής είναι αποτελεσματικές σε όλες τις φάσεις; Από την υποβολή της αίτησης μέχρι την ολοκλήρωση της υλοποίησης;	Αποτελεσματικότητα ενεργειών ΟΤΔ σε σχέση με την ανταποκρισιμότητά της σε χρονικά ορόσημα (πχ χρόνος αξιολόγησης υποβληθέντων προτάσεων) και την αντιμετώπιση προβλημάτων κατά την υλοποίηση.	Η ΟΤΔ της ANKO κατά την πορεία υλοποίησης του Τοπικού Προγράμματος δεν αντιμετώπισε ιδιαίτερα προβλήματα και ανταποκρίθηκε αποτελεσματικά σε όσα παρουσιάστηκαν. Η εμπειρία της από τα προηγούμενα προγράμματα LEADER την έχει κάνει ικανή να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του CLLD/LEADER, ενώ η αμεσότητα, η άμεση ανταπόκριση και η συμβολή στην επίλυση τυχόν προβλημάτων που αντιμετώπισαν οι δικαιούχοι, παραμένουν τα θετικά στοιχεία του προγράμματος που το κάνουν ελκυστικό για τους πολίτες της υπαίθρου. Τα προβλήματα αφορούσαν εξωγενείς παράγοντες και κυρίως την κατάσταση που είχε διαμορφωθεί εξ αιτίας της πανδημίας του COVID 19, η οποία συνέβαλε στην καθυστέρηση υλοποίησης ορισμένων έργων και ειδικότερα στις περιπτώσεις που αυτά αφορούσαν διοργάνωση εκδηλώσεων. Ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα λόγω του πολέμου στην Ουκρανία ήταν η αύξηση των τιμών των κατασκευαστικών υλικών και του εξοπλισμού που οδήγησε ορισμένους δικαιούχους στην μη υλοποίηση του επενδυτικού τους σχεδίου. Η ΟΤΔ της Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε που από το 1991 έχει αναλάβει τη στήριξη της ανάπτυξης της υπαίθρου στην περιοχή, με όσο το δυνατόν πιο συστηματικό και οργανωμένο τρόπο και αυτή την προγραμματική περίοδο απέδειξε την ικανότητά της. Η σημαντική εμπειρία από την παρακολούθηση και διαχείριση Προγραμμάτων έχει διαμορφώσει και αναδείξει έναν ικανό και αποτελεσματικό υπηρεσιακό πυρήνα που έχει αναλάβει τη στήριξη των επενδυτικών προσπαθειών στην περιοχή. Στόχος της ΟΤΔ ήταν η συνεχής ενημέρωση – ευαισθητοποίηση των κατοίκων της υπαίθρου, αλλά και η διαχείριση προγραμμάτων προς όφελός τους με βασικές αρχές: • τη διαφάνεια • την ισότιμη μεταχείριση των ενδιαφερόμενων • τη συνδρομή σε κάθε πρόβλημα • τη διασφάλιση του δημόσιου χρήματος • την αναζωογόνηση της υπαίθρου • την ενεργοποίηση των τοπικών φορέων και πολιτών Ειδικότερα: • Η ΟΤΔ της ANKO ήταν από τις πρώτες ομάδες που ανακοίνωσαν τις προκηρύξεις τόσο των δημόσιων, όσο και των ιδιωτικών έργων 30-3-2018 και 28-2-2019 αντίστοιχα. • Οι ενέργειες ευαισθητοποίησης και εμφύχωσης της ΟΤΔ είχαν ως αποτέλεσμα την εκδήλωση υπερδιπλάσιου ενδιαφέροντος από την αρχική διαθέσιμη δημόσια δαπάνη τόσο για τα δημόσια όσο και για τα ιδιωτικού χαρακτήρα έργα. • Ολοκλήρωσε έγκαιρα την αξιολόγηση τόσο των 61 δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεων όσο και των 81 έργων ιδιωτικού χαρακτήρα (εντός 4,5 μηνών- κοντά στον στόχο που είχε τεθεί από το Υπουργείο), καθώς και των 25 έργων ιδιωτικού χαρακτήρα της 2ης προκήρυξης. • Κατά τους δειγματοληπτικούς ελέγχους που διενήργησε η ΕΥΔ (ΕΠ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας δεν εντοπίστηκαν ευρήματα. • Η ΟΤΔ ολοκλήρωσε τις διαδικασίες ενδικοφανών προσφυγών χωρίς την υποβολή ενστάσεων τόσο για τα δημόσιου χαρακτήρα όσο και για τα ιδιωτικού χαρακτήρα έργα.

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
		• Πραγματοποίησε τις εντάξεις των δημοσίων έργων εντός του 2019 με αποτέλεσμα να πιάσει το στόχο ένταξης του 50% της Δημόσιας δαπάνης του προγράμματος μέχρι 31/12/2019 (όπως ίσχυε στην ΥΑ). • Υπέγραψε το μεγαλύτερο μέρος των συμβάσεων των έργων δημόσιου χαρακτήρα εντός του 2019. • Υπέβαλε άμεσα και χωρίς καθυστέρηση τα αιτήματα για την έγκριση υπερδέσμευσης. • Υπέβαλε άμεσα και χωρίς καθυστέρηση τα αιτήματα για την έκδοση των αποφάσεων ένταξης των ιδιωτικών έργων. • Υπέγραψε το μεγαλύτερο μέρος των συμβάσεων των ιδιωτικών έργων εντός του 2020. Από τα ανωτέρω καταδεικνύεται τόσο η εμπειρία της ομάδας όσο και η γνώση του συνόλου της περιοχής παρέμβασης (Περιφερειακές ενότητες Κοζάνης και Γρεβενών).

Ερώτηση 6: Πόσο αποτελεσματικά ήταν τα μέτρα και οι δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας για την προβολή και αναγνωρισιμότητα της LEADER/CLLD, του Τοπικού Προγράμματος;	Συσχέτιση δράσεων πληροφόρησης και δημοσιότητας με τις προτάσεις που υποβλήθηκαν και εντάχθηκαν	Η υψηλή ανταποκρισιμότητα της τοπικής κοινωνίας στις προκηρύξεις των δράσεων του τοπικού προγράμματος καταδεικνύει και την αποτελεσματικότητα των ενεργειών προβολής και εμφύχωσης που πραγματοποιήθηκαν κατά την διαδικασία υλοποίησης του τοπικού προγράμματος, καθότι: • υποβλήθηκαν 61 προτάσεις για πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΠΑΑ • υποβλήθηκαν 106 προτάσεις για πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΠΑΑ • εντάχθηκαν 40 πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΠΑΑ • εντάχθηκαν 92 πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΠΑΑ • υποβλήθηκαν 11 προτάσεις για πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ • υποβλήθηκαν 18 προτάσεις για πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ • εντάχθηκαν 7 πράξεις δημοσίου χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ • εντάχθηκαν 18 πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα στο ΕΠΑΛΘ Ειδικότερα, η ΟΤΔ της ΑΝΚΟ στο πλαίσιο του ρόλου της πραγματοποίησε και πραγματοποιεί: ○ Ενέργειες πληροφόρησης για την περιοχή παρέμβασης και την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική. ○ Ενέργειες ευαισθητοποίησης, εμφύχωσης και παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης στους δικαιούχους. Αναλυτικότερα: • Εντός του 2017 έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης του τοπικού προγράμματος και συμμετοχή σε εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού, εν όψη των προσκλήσεων που θα ακολουθούσαν • Εντός του πρώτου εξαμήνου του 2018 έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για την προκήρυξη των έργων δημοσίου χαρακτήρα, ενώ το πρώτο εξάμηνο του 2019 για τα ιδιωτικά έργα. Οι ενέργειες αφορούσαν διοργάνωση εκδηλώσεων, παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ και προβολή τους, καταχώρηση της προκήρυξης σε τοπικές εφημερίδες αλλά και σε εφημερίδα εθνικής εμβέλειας, καταχωρήσεις σποτ σε ηλεκτρονικά ΜΜΕ, παρουσίαση του προγράμματος σε ενημερωτικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, παρουσίαση του προγράμματος σε δελτία ειδήσεων των τοπικών καναλιών, ανακοίνωση δελτίων τύπου, καταχωρήσεις άρθρων σε ΜΜΕ εθνικής εμβέλειας, διοργάνωση ημερίδων σε συνεργασία με τους Δήμους για ενημέρωση των πολιτών, δημιουργία ιστοσελίδας του προγράμματος και συνεχής ενημέρωσή της, αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα (Fb), παρουσίαση του προγράμματος σε συνέδρια και κλαδικές εκθέσεις (π.χ. αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών), κλπ Κατά την διάρκεια των συναντήσεων παρέχονταν ενημερωτικό συνοπτικό υλικό με τις δράσεις ανά προκήρυξη και λοιπές πληροφορίες, την παραγωγή του οποίου έκανε η ΟΤΔ. • Εντός του 2020 και 2021 δεν έγιναν ενέργειες ευαισθητοποίησης και διοργάνωση εκδηλώσεων, ούτε και παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ, καθόσον οι προκηρύξεις είχαν ολοκληρωθεί για μεν τα δημόσια έργα το 2018 ενώ για τα ιδιωτικά το 2019. Πραγματοποιήθηκε, όμως, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης και της ένταξης των έργων, σε ενημερωτικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, όπως και στα δελτία ειδήσεων των τοπικών καναλιών. Επίσης, ανακοινώθηκαν σε ηλεκτρονικές εφημερίδες τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και οι πίνακες κατάταξης, ενώ αναρτήθηκαν και σχετικά δελτία τύπου σε τοπικά ΜΜΕ των δύο νομών. Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκε εντός του Σεπτεμβρίου του 2020 συγκέντρωση στην αίθουσα συνεδριάσεων της ΑΝΚΟ για την υπογραφή των
--	--	--

		συμβάσεων των ιδιωτικών έργων παρουσία 30 δικαιούχων, ενώ λόγω της κατάστασης που διαμορφώθηκε εξαιτίας του COVID - 19, και της γενικότερης απαγόρευσης των συναθροίσεων, η υπογραφή των επόμενων συμβάσεων έγινε μεμονωμένα με κάθε δικαιούχο στα γραφεία της ANKO. Επιπλέον, η παρουσίαση του τοπικού προγράμματος LEADER, ως «ένα καινοτόμο αγροτικό επιχειρηματικό μοντέλο» έγινε από τη συντονίστρια στην 28η Αγrotica στις 2/2/2020 στη Θεσσαλονίκη, όπως επίσης παρουσιάστηκε το πρόγραμμα LEADER σε διαδικτυακή εκδήλωση στις 8/12/2020 ως «Πολιτική για την Ύπαιθρο», στο 1ο Εκπαιδευτικό Εργαστήριο SMARTRURAL: Επιχειρηματική Δραστηριότητα στις Αγροτικές Περιοχές. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2020 και 2021 υπήρχε συστηματική ενημέρωση της ιστοσελίδας του προγράμματος www.ankoleader.gr, και συνεχής αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα (Fb), της ANKO και της συντονίστριας. • Εντός του 2022 δεν έγιναν ενέργειες ευαισθητοποίησης και διοργάνωση εκδηλώσεων, ούτε και παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ, καθόσον δεν υπήρξαν νέες προκηρύξεις. Υπήρξε όμως συνεχής ενημέρωση της ιστοσελίδας του προγράμματος με θέματα που αφορούσαν στην υλοποίηση των έργων (νέος τρόπος πληρωμής) και συνεχίστηκαν οι αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα της ANKO και της συντονίστριας του προγράμματος. • Εντός του 2023 έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για την 2η προκήρυξη για έργα ιδιωτικού χαρακτήρα.
--	--	--

Ερώτηση 7: Δημιουργήθηκε προστιθέμενη αξία από τον μηχανισμό υλοποίησης της στρατηγικής;	Ποιότητα κατάρτισης τοπικής στρατηγικής, σύνθεση ΕΔΠ, αποτελεσματικότητα τοπικού προγράμματος	Η αποτελεσματική κατάρτιση της τοπικής στρατηγικής και τα αποτελέσματα του τοπικού προγράμματος αναδεικνύουν την ποιότητα της τοπικής διακυβέρνησης, την οποία έχει επιτύχει η ΑΝΚΟ σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς και την τοπική κοινωνία, μέσα από την πολυετή δραστηριοποίησή της στην ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης. Η τοπική στρατηγική, όπως διαμορφώθηκε το 2016, συνεχίζει να είναι επίκαιρη, καλύπτοντας και ανάγκες που διογκώθηκαν σε μεταγενέστερο χρόνο. Το δεδομένο αυτό καταδεικνύει το επίπεδο αφενός της διαβούλευσης για την κατάρτιση της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος, αφετέρου της συνεργασίας της ΑΝΚΟ με τους τοπικούς φορείς και την τοπική κοινωνία, γεγονός που συνεπάγεται την ποιοτική συνθήκη τοπικής διακυβέρνησης που έχει εγκατασταθεί στην περιοχή παρέμβασης. Στην φάση της κατάρτισης της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος πραγματοποιήθηκαν 17 συναντήσεις – συσκέψεις και 12 ημερίδες, στις οποίες συμμετείχαν 429 άτομα, από 17 διαφορετικές κατηγορίες συμμετεχόντων: 1. ΟΤΑ Α' βαθμού της περιοχής παρέμβασης 2. Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 3. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας 4. Αγροτικοί Συνεταιρισμοί 5. Μικρομεσαίες επιχειρήσεις 6. Αλιευτικοί Συνεταιρισμοί 7. Επιμελητήρια και λοιποί φορείς επιχειρηματικότητας 8. Καινοτόμες επιχειρήσεις 9. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις 10. Περιβαλλοντικοί φορείς 11. Κοινωνικοί φορείς (σύλλογοι ΑμΕΑ, ΚΑΠΗ κλπ) 12. Φορείς του τουριστικού τομέα 13. Φορείς του αγροτικού τομέα 14. Φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης 15. Φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες στη φύση 16. Επιχειρηματίες 17. Πολίτες Η ενεργή και ποιοτική συμμετοχή των συμμετεχόντων είναι δεδομένη, με βάση την αποτελεσματική κατάρτιση της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος, αποτελώντας επιπλέον στοιχείο της ποιότητας της τοπικής διακυβέρνησης στην περιοχή παρέμβασης. Στο πλαίσιο της συγκρότησης και λειτουργίας της ΕΔΠ διαπιστώνεται η ευρεία κάλυψη γνωστικών αντικειμένων από τους συμμετέχοντες φορείς και η δυναμική συνεργασία - συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που αποτελούν ενθαρρυντικά στοιχεία ποιοτικής και αποτελεσματικής τοπικής διακυβέρνησης. Πιο συγκεκριμένα, στην αρχική σύνθεση της ΕΔΠ συμμετείχαν οι κάτωθι φορείς: • Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας • Δήμος Κοζάνης /Δήμος Γρεβενών /Δήμος Εορδαίας • Αναγκαστικός Συνεταιρισμός Κροκοπαραγωγών Κοζάνης • Ένωση Νέων Αγροτών (Ε.Ν.Α.)
---	--	--

		• Οικολογική Κίνηση Κοζάνης • Επιμελητήριο Γρεβενών • Σύλλογος Ψαράδων λίμνης Πολυφύτου • Σύλλογος Μανιταρόφιλων Στην συνέχεια, η αποχώρηση σε δυο διαφορετικά χρονικά διαστήματα (6/3/2018 και 1/4/2019) της Ένωσης Νέων Αγροτών, της Οικολογικής Κίνησης Κοζάνης και του Συλλόγου Μανιταρόφιλων δεν επηρέασε ιδιαίτερα τη δυναμική της ΕΔΠ, καθότι ο αγροδιατροφικός τομέας διατήρησε την δυναμική του με την συμμετοχή του Αγροτικού Συνεταιρισμού Γρεβενών, ενώ ενισχύθηκε περαιτέρω η δυναμική της επιχειρηματικής κοινότητας με την συμμετοχή του Επιμελητηρίου Κοζάνης. Σε συνέχεια των προαναφερόμενων αλλαγών, η έως σήμερα σύνθεση της ΕΔΠ έχει διαμορφωθεί ως ακολούθως: • Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας • Δήμος Κοζάνης / Δήμος Γρεβενών / Δήμος Εορδαίας • Αναγκαστικός Συνεταιρισμός Κροκοπαργαγωγών Κοζάνης • Αγροτικός Συν/σμός Γρεβενών • Επιμελητήριο Κοζάνης /Επιμελητήριο Γρεβενών • Σύλλογος Επαγγελματιών Ψαράδων λίμνης Πολυφύτου Η σύνθεση της ΕΔΠ έχει συμβάλλει στην αποτελεσματική υλοποίηση της τοπικής στρατηγικής και στην δυναμική ανταπόκριση της τοπικής κοινωνίας στις προκλήσεις των δράσεων του τοπικού προγράμματος, καθότι αφενός αποτελεί χαρακτηριστικό της αποτελεσματικότητας των ΤΑΠΤοΚ η φερεγγυότητα και η δυναμική των τοπικών εταιρικών σχημάτων, αφετέρου η εφαρμογή στο πεδίο και η υπερκάλυψη των πόρων απαιτεί την ενεργοποίηση των μερών του συστήματος τοπικής διακυβέρνησης, ιδιαίτερα στο σκέλος του προγράμματος που χρηματοδοτείται από το ΕΠΑΛΘ, το οποίο υλοποιήθηκε για πρώτη φορά στην περιοχή παρέμβασης. Επομένως, τα δεδομένα κατάρτισης και υλοποίησης της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος αναδεικνύουν την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της τοπικής διακυβέρνησης, η οποία διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο αφενός στην ομαλή, εύρυθμη και αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων, αφετέρου στην επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί για την πρόοδο και την ευημερία της τοπικής οικονομίας και της τοπικής κοινωνίας.
--	--	--

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
Ερώτηση 8: Εντοπίζονται προβλήματα στο σύστημα της διακυβέρνησης του προγράμματος;	Σύνθεση ΕΔΠ και αποτελεσματικότητα τοπικής στρατηγικής	Στο πλαίσιο της συγκρότησης και λειτουργίας της ΕΔΠ διαπιστώνεται η ευρεία κάλυψη γνωστικών αντικειμένων από τους συμμετέχοντες φορείς και η δυναμική συνεργασία - συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που αποτελούν ενθαρρυντικά στοιχεία ποιοτικής και αποτελεσματικής τοπικής διακυβέρνησης. Ειδικότερα, στην αρχική ΕΔΠ συμμετείχαν τέσσερις φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δυο φορείς του αγροδιατροφικού τομέα, ο οποίος αποτελεί τον βασικό τομέα παρέμβασης της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος, ένας φορέας του αλιευτικού τομέα, ο οποίος επίσης αποτελεί βασικό τομέα παρέμβασης, ένας περιβαλλοντικός φορέας και ένας εξειδικευμένος κοινωνικός τομέας με γνωστικό αντικείμενο που σχετίζεται με τον αγροδιατροφικό τομέα (Σύλλογος Μανιταρόφιλων) και ένας φορέας εκπροσώπησης της επιχειρηματικής κοινότητας. Στην συνέχεια, η αποχώρηση του Συλλόγου Μανιταρόφιλων δεν επηρέασε ιδιαίτερα τη δυναμική της ΕΔΠ, καθώς ο αγροδιατροφικός τομέας καλυπτόταν ήδη από λοιπούς συμμετέχοντες φορείς, όπως αντίστοιχα συνέβη και με την αποχώρηση του Αναγκαστικού Συνεταιρισμού Κροκοπαριών Κοζάνης, που αντικαταστάθηκε από το Επιμελητήριο Κοζάνης, το οποίο έχει ευρύτερο ρόλο και καλύπτει το σύνολο των τομέων και κλάδων επιχειρηματικότητας. Η σύνθεση της ΕΔΠ έχει συμβάλει στην αποτελεσματική υλοποίηση της τοπικής στρατηγικής και στην δυναμική ανταπόκριση της τοπικής κοινωνίας στις προκηρύξεις των δράσεων του τοπικού προγράμματος, καθώς αφενός αποτελεί χαρακτηριστικό της αποτελεσματικότητας των ΤΑΠΤοΚ η φερεγγυότητα και η δυναμική των τοπικών εταιρικών σχημάτων, αφετέρου η εφαρμογή στο πεδίο και η υπερκάλυψη των πόρων απαιτεί την ενεργοποίηση των μερών του συστήματος τοπικής διακυβέρνησης, ιδιαίτερα στο σκέλος του προγράμματος που χρηματοδοτείται από το ΕΠΑΛΘ, το οποίο υλοποιήθηκε για πρώτη φορά στην περιοχή παρέμβασης. Επομένως, τα δεδομένα κατάρτισης και υλοποίησης της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος αναδεικνύουν την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της τοπικής διακυβέρνησης, η οποία διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο αφενός στην ομαλή, εύρυθμη και αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων, αφετέρου στην επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί για την πρόοδο και την ευημερία της τοπικής οικονομίας και της τοπικής κοινωνίας. Άρα, δεν παρουσιάζονται προβλήματα στο σύστημα τοπικής διακυβέρνησης της τοπικής στρατηγικής.

Ερώτηση 9: Είναι τα εργαλεία επικοινωνίας που χρησιμοποιήθηκαν αποδοτικά ως προς το κόστος και τον χρόνο;	Συσχέτιση εργαλείων επικοινωνίας με υποβληθείσες και ενταγμένες πράξεις	Η ΟΤΔ της ANKO στο πλαίσιο του ρόλου της πραγματοποίησε και πραγματοποιεί: ○ Ενέργειες πληροφόρησης για την περιοχή παρέμβασης και την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική. ○ Ενέργειες ευαισθητοποίησης, εμφύχωσης και παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης στους δικαιούχους. Αναλυτικότερα: • Εντός του 2017 έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης του τοπικού προγράμματος και συμμετοχή σε εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού, εν όψη των προσκλήσεων που θα ακολουθούσαν • Εντός του πρώτου εξαμήνου του 2018 έγιναν ενέργειες δημοσιοποίησης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για την προκήρυξη των έργων δημόσιου χαρακτήρα, ενώ το πρώτο εξάμηνο του 2019 για τα ιδιωτικά έργα. Οι ενέργειες αφορούσαν διοργάνωση εκδηλώσεων, παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ και προβολή τους, καταχώρηση της προκήρυξης σε τοπικές εφημερίδες αλλά και σε εφημερίδα εθνικής εμβέλειας, καταχωρήσεις σποτ σε ηλεκτρονικά ΜΜΕ, παρουσίαση του προγράμματος σε ενημερωτικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, παρουσίαση του προγράμματος σε δελτία ειδήσεων των τοπικών καναλιών, ανακοίνωση δελτίων τύπου, καταχωρήσεις άρθρων σε ΜΜΕ εθνικής εμβέλειας, διοργάνωση ημερίδων σε συνεργασία με τους Δήμους για ενημέρωση των πολιτών, δημιουργία ιστοσελίδας του προγράμματος και συνεχής ενημέρωσή της, αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα (Fb), παρουσίαση του προγράμματος σε συνέδρια και κλαδικές εκθέσεις (π.χ. αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών), κλπ Κατά την διάρκεια των συναντήσεων παρέχονταν ενημερωτικό συνοπτικό υλικό με τις δράσεις ανά προκήρυξη και λοιπές πληροφορίες, την παραγωγή του οποίου έκανε η ΟΤΔ. • Εντός του 2020 και 2021 δεν έγιναν ενέργειες ευαισθητοποίησης/ διοργάνωση εκδηλώσεων, ούτε και παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ, καθώς οι προκηρύξεις είχαν ολοκληρωθεί. Πραγματοποιήθηκε, όμως, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης και της ένταξης των έργων, σε ενημερωτικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, όπως και στα δελτία ειδήσεων των τοπικών καναλιών. Επίσης, ανακοινώθηκαν σε ηλεκτρονικές εφημερίδες τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και οι πίνακες κατάταξης, ενώ αναρτήθηκαν και σχετικά δελτία τύπου σε τοπικά ΜΜΕ. Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκε (9/2020) συγκέντρωση στην αίθουσα συνεδριάσεων της ANKO για την υπογραφή των συμβάσεων των ιδιωτικών έργων παρουσία 30 δικαιούχων, ενώ λόγω της κατάστασης που διαμορφώθηκε εξαιτίας του COVID - 19, και της γενικότερης απαγόρευσης των συναθροίσεων, η υπογραφή των επόμενων συμβάσεων έγινε μεμονωμένα με κάθε δικαιούχο στα γραφεία της ANKO. Επιπλέον, η παρουσίαση του τοπικού προγράμματος LEADER, ως «ένα καινοτόμο αγροτικό επιχειρηματικό μοντέλο» έγινε από τη συντονίστρια στην 28η Αγροτικά στις 2/2/2020 στη Θεσσαλονίκη, όπως επίσης παρουσιάστηκε σε διαδικτυακή εκδήλωση στις 8/12/2020 ως «Πολιτική για την Ύπαιθρο», στο 1ο Εκπαιδευτικό Εργαστήριο SMARTRURAL: Επιχειρηματική Δραστηριότητα στις Αγροτικές Περιοχές. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2020 και 2021 υπήρχε συστηματική ενημέρωση της ιστοσελίδας του προγράμματος www.ankoleader.gr, και συνεχής αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα (Fb), της ANKO και της συντονίστριας.
--	--	---

		• Εντός του 2022 υπήρξε όμως συνεχής ενημέρωση της ιστοσελίδας του προγράμματος με θέματα που αφορούσαν στην υλοποίηση των έργων (νέος τρόπος πληρωμής) και συνεχίστηκαν οι αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα της ANKO και της συντονίστριας του προγράμματος. Η υψηλή ανταποκρισιμότητα της τοπικής κοινωνίας στις προκηρύξεις των δράσεων του τοπικού προγράμματος καταδεικνύει την αποτελεσματικότητα των ενεργειών προβολής και εμψύχωσης που πραγματοποιήθηκαν κατά την διαδικασία υλοποίησης του τοπικού προγράμματος βάσει των προτάσεων που υποβλήθηκαν και αντίστοιχα αυτών που εντάχθηκαν. Επιπρόσθετα, η χρονική διάρκεια των προκηρύξεων, 6,5 μήνες για τις δημόσιες επενδύσεις και αντίστοιχα 6,5 μήνες για τις ιδιωτικές επενδύσεις, σε συνάρτηση με τις προτάσεις που υποβλήθηκαν, καταδεικνύει ότι οι ενέργειες πληροφόρησης, ενημέρωσης και εμψύχωσης των δυνητικών δικαιούχων ήταν αποτελεσματικότερες σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα, καθώς και ότι τα εργαλεία επικοινωνίας ήταν αποδοτικά τόσο ως προς το κόστος όσο και ως προς το χρόνο.
--	--	---

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

5.1 Εισαγωγή

Σκοπό του παρόντος κεφαλαίου αποτελεί η παροχή στοιχείων φυσικής και οικονομικής προόδου του Τοπικού Προγράμματος CLLD “CLLD/LEADER της Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. (ΑΝΚΟ), για τις ΠΕ Κοζάνης και Γρεβενών, βάσει των αποτελεσμάτων και των δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί, καθώς και η εξαγωγή των σχετικών δεικτών αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας.

Προς τούτο, λοιπόν, στην παρούσα:

- ❑ Γίνεται αναφορά στη πρόοδο φυσικής ολοκλήρωσης του Τοπικού Προγράμματος μέχρι και τα μέσα Νοεμβρίου σε επίπεδο Υπομέτρου /δράσης.
- ❑ Γίνεται μια συνοπτική αναφορά στην πρόοδο οικονομικής ολοκλήρωσης του Τοπικού Προγράμματος μέχρι και τα μέσα Νοεμβρίου σε επίπεδο Υπομέτρου / δράσης.
- ❑ Υπολογίζονται και σχολιάζονται συνοπτικά οι δείκτες αποτελεσματικότητας, δηλαδή η πρόοδος της φυσικής υλοποίησης που έχει σημειωθεί ως προς την επίτευξη των στόχων, και αποδοτικότητας, η σχέση δηλαδή των πραγματοποιήσεων (εκροών) και αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί σε σύγκριση με τους διατιθέμενους πόρους, κάθε δράσης, όπως προκύπτουν μέχρι το χρονικό σημείο αναφοράς.
- ❑ Γίνεται αναγωγή των δεικτών αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας, καθώς και των στοιχείων οικονομικής ολοκλήρωσης των δράσεων σε όλα τα υπερκείμενα δομικά επίπεδα του Τοπικού Προγράμματος, έτσι ώστε να μπορούν να εξαχθούν όλα τα απαραίτητα αξιολογικά συμπεράσματα.

Κατά την φάση της τελικής αξιολόγησης του τοπικού προγράμματος εκκρεμεί η οριστική εκκαθάριση κάποιων αιτημάτων πληρωμής. Το ποσό αυτών των αιτημάτων πληρωμής συνυπολογίζεται στις σχετικές εκτιμήσεις/μετρήσεις.

5.2 Αποτελέσματα σε επίπεδο Μέτρου / Υποδράση και Τοπικού Προγράμματος

5.2.1 Φυσική Ολοκλήρωση – Αποτελεσματικότητα Προγράμματος

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η εκτίμηση για την αποτελεσματικότητα, απορρόφηση και αποδοτικότητα του Τοπικού Προγράμματος. Σκοπός της ενότητας είναι η αποτύπωση της φυσικής και οικονομικής προόδου του, καθώς και η εξαγωγή των σχετικών δεικτών αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας. Ειδικότερα, στην εν λόγω ενότητα:

- ❑ γίνεται μια παρουσίαση της προόδου της φυσικής ολοκλήρωσης του Τοπικού Προγράμματος της ΑΝ.ΚΟ σε επίπεδο Υπομέτρου. Η παρουσίαση αυτή αποσκοπεί

σε μια περιγραφή της πορείας υλοποίησης του Τοπικού Προγράμματος, καθώς και στην παροχή της δυνατότητας κατανόησης της ουσίας και των βασικών χαρακτηριστικών της εξέλιξης κάθε Υπομέτρου / Δράσης και των αξιολογικών συμπερασμάτων που απορρέουν από αυτή,

- ❑ γίνεται μια συνοπτική αναφορά στην πρόοδο της οικονομικής ολοκλήρωσης του Τοπικού Προγράμματος τόσο σε επίπεδο Υπομέτρου / Δράσης, όσο και συνολικά, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΟΤΔ (ετήσιες εκθέσεις, κλπ),
- ❑ υπολογίζονται και αξιολογούνται οι δείκτες αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας κάθε Υπομέτρου / Δράσης,
- ❑ γίνεται αναγωγή των δεικτών αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας, καθώς και των στοιχείων οικονομικής ολοκλήρωσης σε όλα τα υπερκείμενα δομικά επίπεδα του Τοπικού Προγράμματος, ούτως ώστε να καθίσταται δυνατή η αξιολογική εκτίμηση της πορείας του.

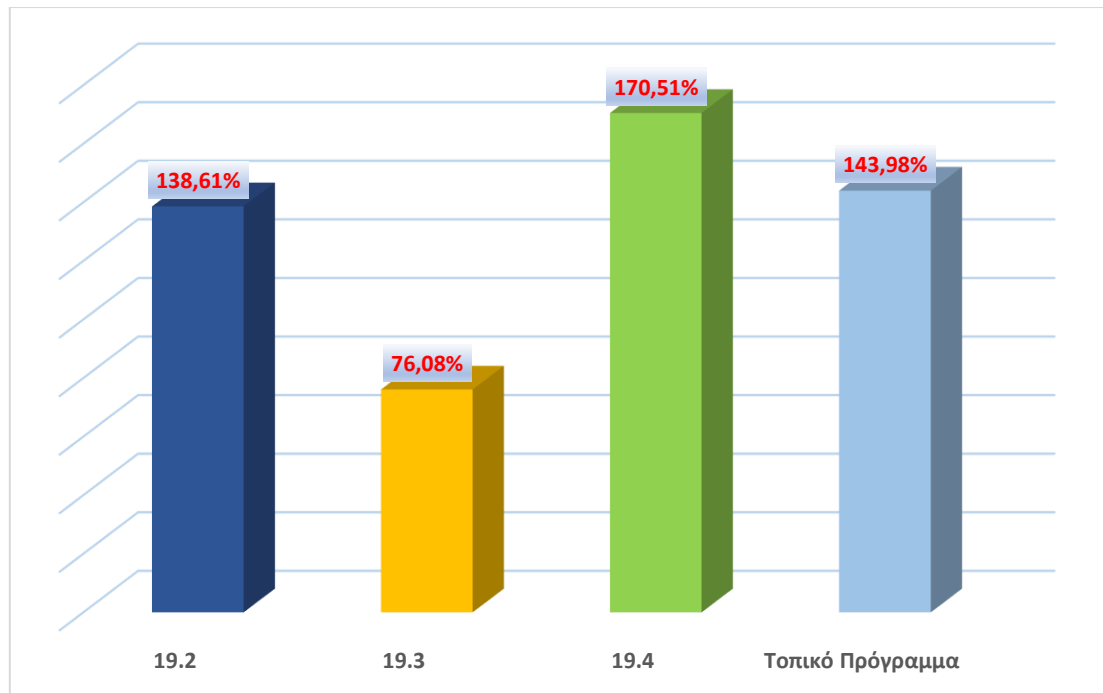
Σημειώνεται ότι η εκτίμηση της προόδου της φυσικής υλοποίησης κάθε Μέτρου επιτυγχάνεται με τη μέθοδο της χρηματοδοτικής στάθμισης, χρησιμοποιώντας δηλαδή τη χρηματοδοτική βαρύτητα του κάθε υποκείμενου δομικού επιπέδου του Τοπικού Προγράμματος σε αμέσως υπερκείμενο επίπεδο, πράγμα που επιτρέπει την αναγωγή της αποτελεσματικότητας σε όλα τα επίπεδα.

5.2.2 Οικονομική Ολοκλήρωση – Εκτιμήσεις Απορρόφησης

Η τελική απορρόφηση του τοπικού προγράμματος ανήλθε στο **143,98%** (9.862.889,13€) του αρχικού προϋπολογισμού, η οποία αναδεικνύει την αποτελεσματικότητα της ΟΤΔ, παρότι κλήθηκε να αντιμετωπίσει αρνητικές συνθήκες που επηρέαζαν σημαντικά την υλοποίηση των έργων, όπως η πανδημία, η ενεργειακή κρίση και η αύξηση του κόστους των υλικών.

Πίνακας 11: Πίνακας Χρηματοοικονομικής Πορείας Τοπικού Προγράμματος ΑΝ.ΚΟ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΜΕΤΡΟΥ/ΑΠ
	1	2	5	6=5/1
19.2	5.370.000	0,78	7.443.205,27	1,38
19.3	110.000	0,02	83.683,86	0,76
19.4	1.370.000	0,20	2.336.000,00	1,71
Τοπικό Πρόγραμμα	6.850.000	1,00	9.862.889,13	143,98%

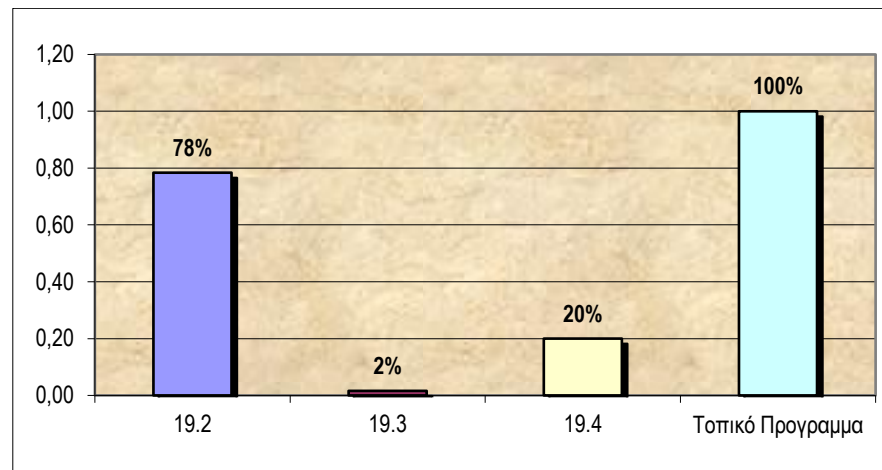
Σχήμα 8: Χρηματοοικονομική ολοκλήρωση (απορρόφηση) του Τοπικού Προγράμματος

5.2.3 Αποτελεσματικότητα / Αποδοτικότητα

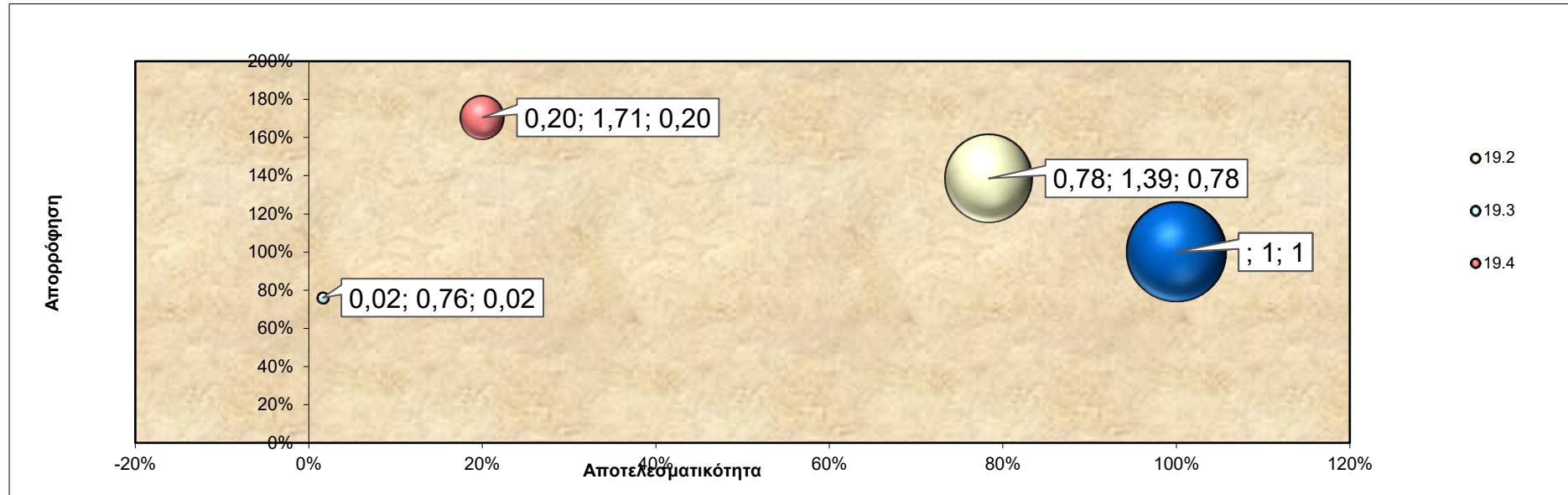
Από την επεξεργασία των στοιχείων απορρόφησης και αποτελεσματικότητας προκύπτει ο δείκτης αποδοτικότητας του προγράμματος, ο οποίος ανέρχεται σε **0,69**. Η τιμή θεωρείται πολύ ικανοποιητική και φανερώνει την αναλογικότητα των πιστοποιημένων δαπανών σε σχέση με τη φυσική πρόοδο.

Πίνακας 12: Οικονομική ολοκλήρωση (απορρόφηση), αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα

ΚΩΔΙΚΟΣ Υπομέτρου	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΜΕΤΡΟΥ/ΑΠ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ/ΑΠ	ΣΤΑΘΜΙΣΕΝΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΥΛΟΠΟΙΟΥΜΕΝΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΔΑΠΑΝΕΣ	ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ ΜΕΤΡΟΥ/ΑΠ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΜΕΤΡΟΥ/ΑΠ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠ	ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΠ/ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
	1	2	3	4=3*2	5	6=5/1	7=3/6	8=4/6
19.2	5.370.000	0,78	1,00	0,78	7.443.205	1,38	0,72	0,57
19.3	110.000	0,02	1,00	0,02	83.684	0,76	1,31	0,02
19.4	1.370.000	0,20	1,00	0,20	2.336.000	1,71	0,58	0,12
Τοπικό Πρόγραμμα	6.850.000	1,00		1,00	9.862.889	143,98%		0,69

Σχήμα 9: Σταθμισμένη Αποτελεσματικότητα

Σχήμα 10: Συσχέτιση Απορρόφησης / Αποτελεσματικότητας

5.3 Αποτελέσματα σε επίπεδο Υπομέτρου

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζεται αναλυτικά η πορεία υλοποίησης του Τοπικού Προγράμματος της ΑΝ.ΚΟ ανά Υπομέτρο / υποδράση. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα εξής:

- Συνοπτική περιγραφή της πορείας υλοποίησης του μέτρου (φυσική και οικονομική ολοκλήρωση).
- Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας.
- Παρουσίαση των βασικών συμπερασμάτων και των σχετικών προβλημάτων από την μέχρι σήμερα υλοποίηση.

Τέλος, παρουσιάζεται σχηματικά για κάθε Υπομέτρο η συνδυασμένη αποτελεσματικότητα και απορρόφηση των μέτρων και η βαρύτητα αυτών (ως «κύκλος», το εμβαδόν του οποίου εκφράζει το χρηματοδοτικό βάρος του κάθε Μέτρου / προγραμματική δημόσια δαπάνη).

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2 ΣΤΗΡΙΞΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (CLLD/LEADER)

Υπομέτρο 19.2 – Δράσεις Δημόσιου Χαρακτήρα

Συνοπτική περιγραφή της πορείας υλοποίησης Υπομέτρου

Το πλαίσιο της Υπο μέτρου περιλαμβάνονται οι ακόλουθες υποδράσεις:

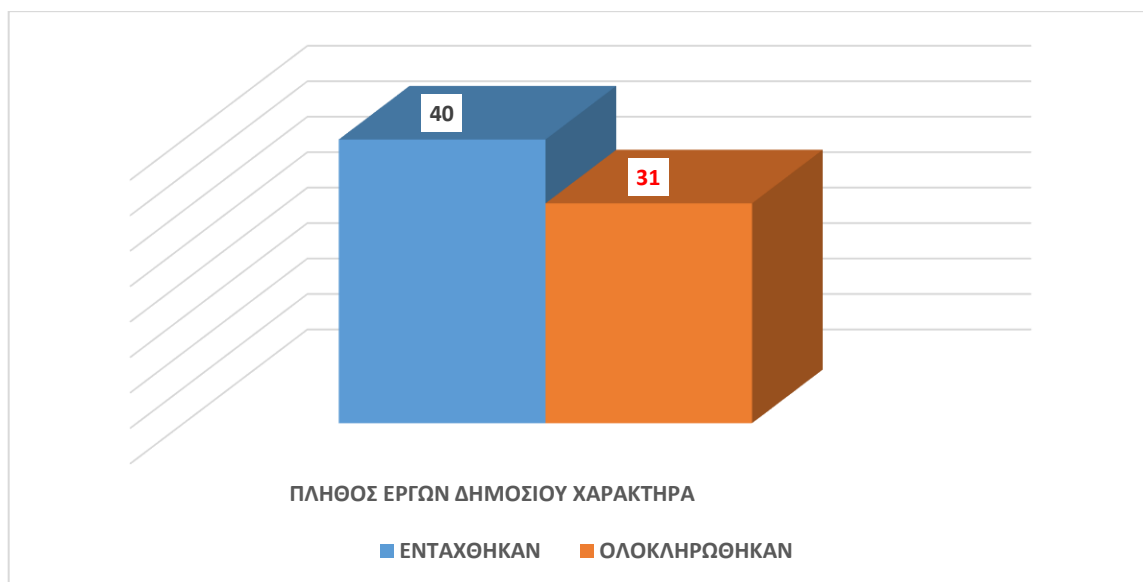
- 19.2.4.1: Στήριξη για υποδομές μικρής κλίμακας (πχ. ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια.
- 19.2.4.2: Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)
- 19.2.4.3: Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κ.λπ.)

- 19.2.4.4: Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων
- 19.2.4.5: Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικο-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου –μύλοι, γεφύρια κ.λπ.)

Φυσική ολοκλήρωση του Υπομέτρου

Αναφορικά με το φυσικό αντικείμενο διαπιστώνουμε ότι:

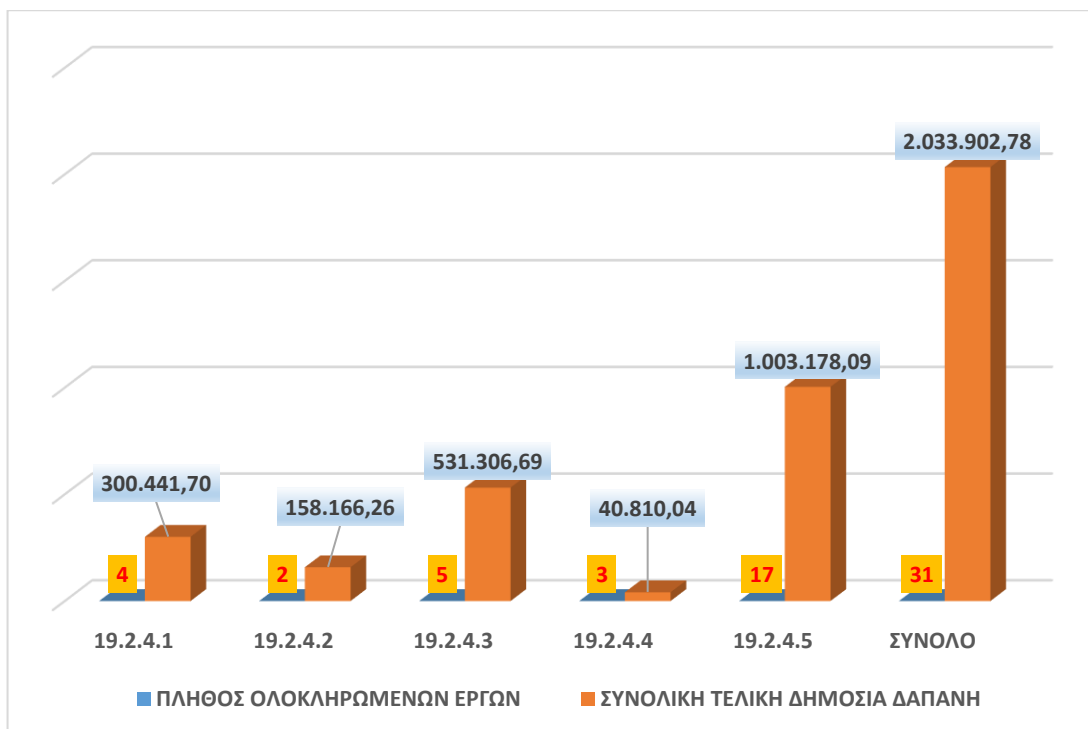
- Προκηρύχθηκε μια Πρόσκληση (3/2018) για τη δράση 19.2.4 «Βασικές Υπηρεσίες & ανάπτυξη χωριών σε αγροτικές περιοχές», η οποία αφορούσε το σύνολο των υποδράσεων (19.2.4.1 – 19.2.4.5).
- Υποβλήθηκαν εξήντα μια (61) προτάσεις, για συνολική δημόσια δαπάνη 6.998.992,80€, εκ των οποίων οι τριάντα τρεις (33) από Δήμους και οι είκοσι οκτώ (28) από συλλογικούς φορείς.
- Εντάχθηκαν σαράντα (40) έργα, με προϋπολογισμό 3.200.088,41€.
- Ολοκληρώθηκε τριάντα ένα (31) έργα, με συνολική τελική δημόσια δαπάνη 2.033.902,78€.

Σχήμα 11: Πλήθος ενταγμένων και ολοκληρωμένων έργων δημοσίου χαρακτήρα

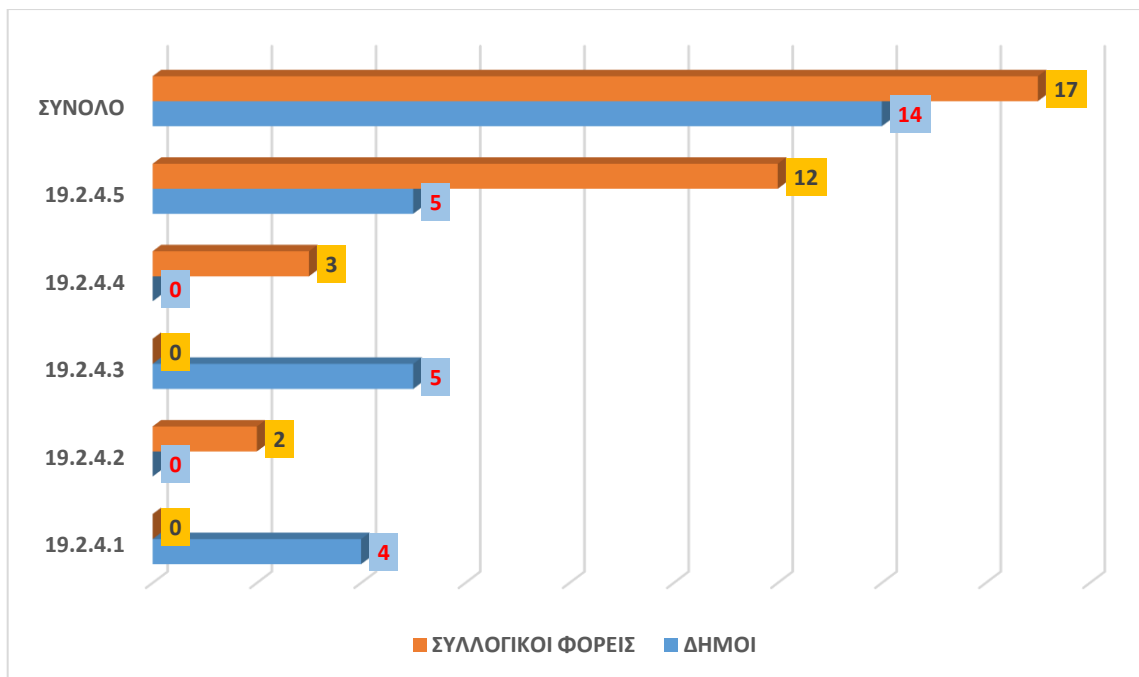
- Στην υποδράση 19.2.4.1 ολοκληρώθηκαν τέσσερα (4) έργα, με συνολική τελική δημόσια δαπάνη 300.441,70€ και δικαιούχους Δήμους.
- Στην υποδράση 19.2.4.2 ολοκληρώθηκαν δυο (2) έργα, με συνολική τελική δημόσια δαπάνη 158.166,26€ και δικαιούχους συλλογικούς φορείς.

- Στην υποδράση 19.2.4.3 ολοκληρώθηκαν πέντε (5) έργα, με συνολική τελική δημόσια δαπάνη 531.306,69€ και δικαιούχους Δήμους.
- Στην υποδράση 19.2.4.4 ολοκληρώθηκαν τρία (3) έργα, με συνολική τελική δημόσια δαπάνη 40.810,04€ και δικαιούχους συλλογικούς φορείς.
- Στην υποδράση 19.2.4.5 ολοκληρώθηκαν δεκαεπτά (17) έργα, με συνολική τελική δημόσια δαπάνη 1.003.178,09€ και δικαιούχους Δήμους και συλλογικούς φορείς.

Σχήμα 12: Πλήθος και τελική δαπάνη δημοσίων έργων ανά υποδράση

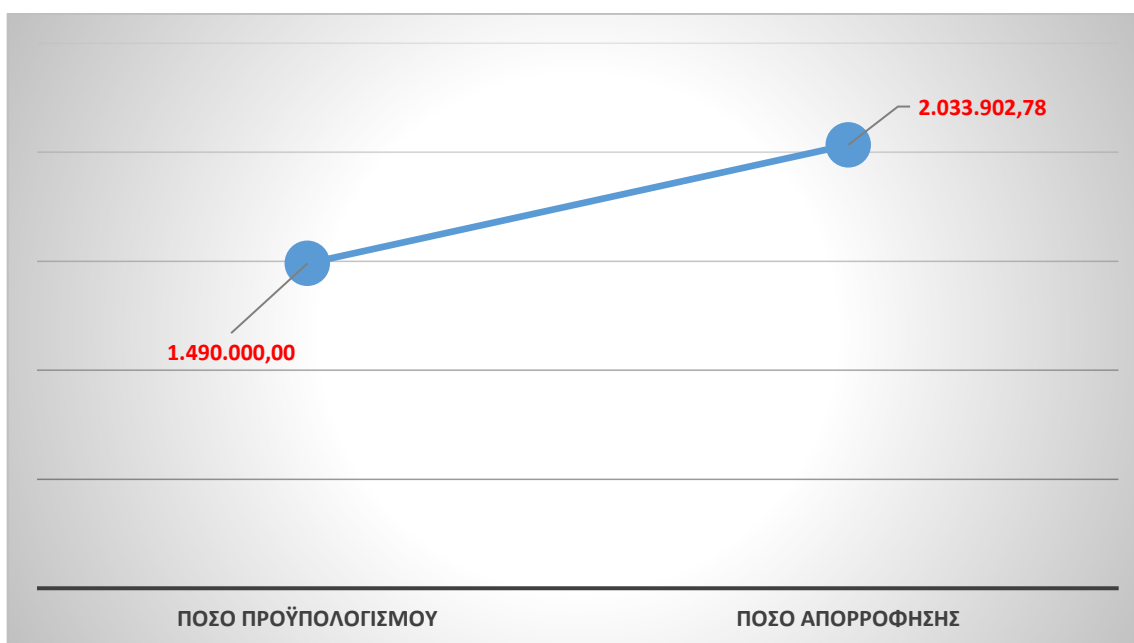
- Συνολικά, σε δεκατέσσερα (14) έργα που ολοκληρώθηκαν ήταν δικαιούχοι Δήμοι και σε δεκαεπτά (17) έργα ήταν δικαιούχοι συλλογικοί φορείς.

Σχήμα 13: Πλήθος δικαιούχων Δήμων και συλλογικών φορέων ανά υποδράση

Οικονομική ολοκλήρωση του Υπομέτρου

Οι δαπάνες του υπομέτρου (για επενδύσεις δημοσίου χαρακτήρα) ανήλθαν σε 2.033.902,78€, με το ποσοστό **απορρόφησης να ανέρχεται σε 136,50%** επί του αρχικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης (1.490.000€).

Σχήμα 14: Απορρόφηση πόρων για δημόσιες επενδύσεις

Εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας

Με βάση τη χρηματοδοτική βαρύτητα της ενέργειας στη συνολική δημόσια δαπάνη του, ο σταθμισμένος δείκτης αποτελεσματικότητας εκτιμάται σε 0,28 τιμή ικανοποιητική.

Ο σταθμισμένος δείκτης αποδοτικότητας εκτιμάται σε 0,20 τιμή σχετικά ικανοποιητική που δηλώνει το βαθμό αναλογικότητας ανάμεσα στη φυσική και χρηματοοικονομική πρόοδο.

Υπομέτρο 19.2 – Δράσεις Ιδιωτικού Χαρακτήρα

Συνοπτική περιγραφή της πορείας υλοποίησης του Υπομέτρου

Το πλαίσιο του Υπομέτρου περιλαμβάνονται οι ακόλουθες υποδράσεις:

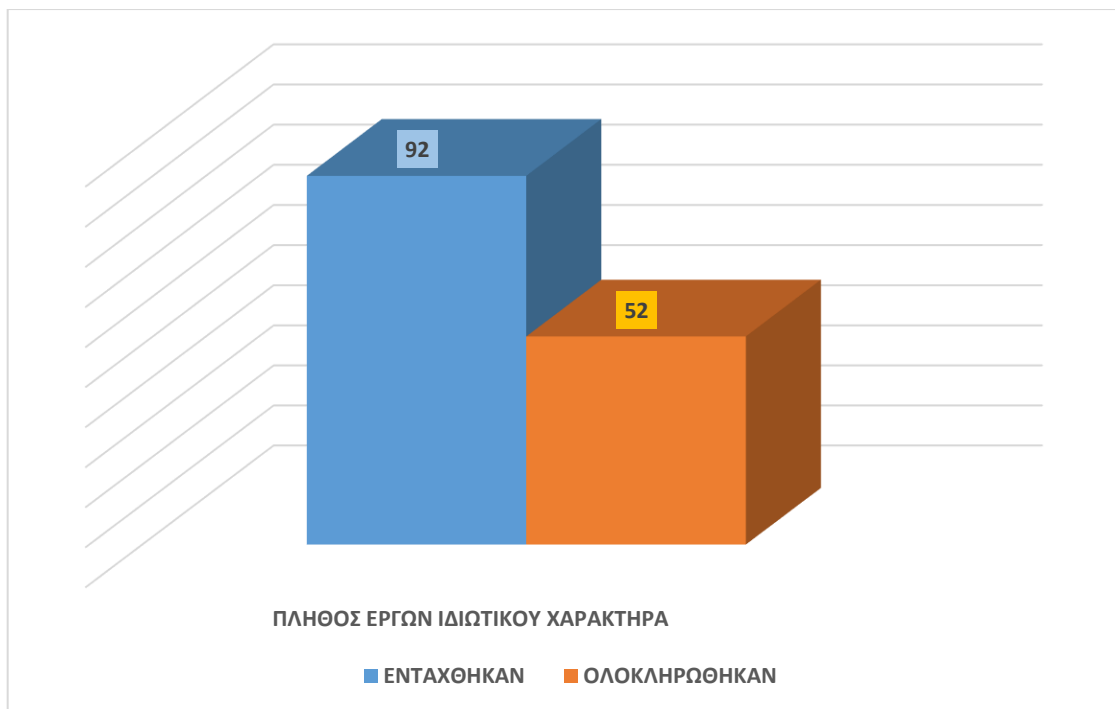
- 19.2.1.1: Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης στο γεωργικό και δασικό τομέα.
- 19.2.1.2: Μεταφορά γνώσεων & ενημέρωσης σε ΜΜΕ αγροτικών περιοχών.
- 19.2.2.2: Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.
- 19.2.2.3: Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.
- 19.2.2.4: Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής
- 19.2.2.5: Ενίσχυση επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.
- 19.2.2.6: Ενίσχυση επενδύσεων οικοτεχνίας και πολυλειτουργικών αγροκτημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής
- 19.2.3.1: Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.
- 19.2.3.3: Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.
- 19.2.3.4: Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.

- 19.2.3.5: Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.
- 19.2.6.2: Επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στην επεξεργασία, κινητοποίηση και εμπορία δασικών προϊόντων.
- 19.2.7.1: Πιλοτικά έργα (εκτός γεωργικού τομέα).
- 19.2.7.2: Ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων και της δασοπονίας.
- 19.2.7.3: Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και τη κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών, που συνδέονται με τον αγροτουρισμό.
- 19.2.7.7: Οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού για τη δημιουργία, την ανάπτυξη και προώθηση βραχέων αλυσίδων και τοπικών αγορών.

Φυσική ολοκλήρωση του Υπομέτρου

Αναφορικά με το φυσικό αντικείμενο διαπιστώνουμε ότι:

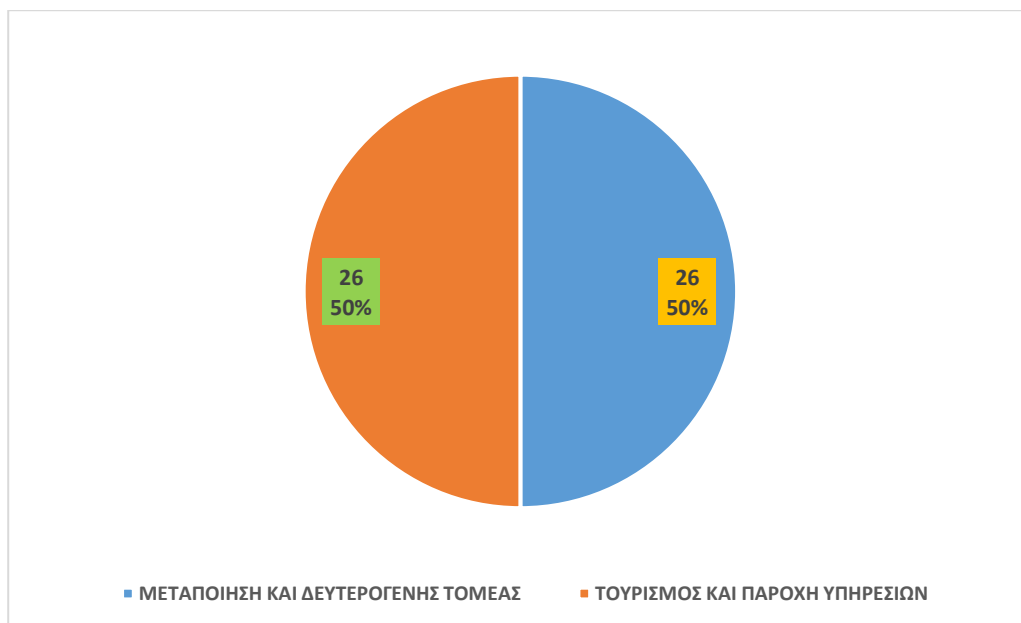
- Προκηρύχθηκαν δυο προσκλήσεις (2/2019 και 5/2023) για τις Δράσεις 19.2.1 19.2.2, 19.2.3, 19.2.6 και 19.2.7 (αφορούσε το σύνολο των υποδράσεων).
- Υποβλήθηκαν 106 προτάσεις, για συνολική δημόσια δαπάνη 12.093.159,32€.
- Εντάχθηκαν, κατόπιν και ορισμένων οικειοθελών αποχωρήσεων, ενενήντα δυο (92) έργα, με συνολική δημόσια δαπάνη 11.077.336,20€.
- Ολοκληρώθηκαν πενήντα δυο (52) έργα, με συνολική δημόσια δαπάνη 5.409.302,49€.

Σχήμα 15: Πλήθος ενταγμένων και ολοκληρωμένων έργων ιδιωτικού χαρακτήρα

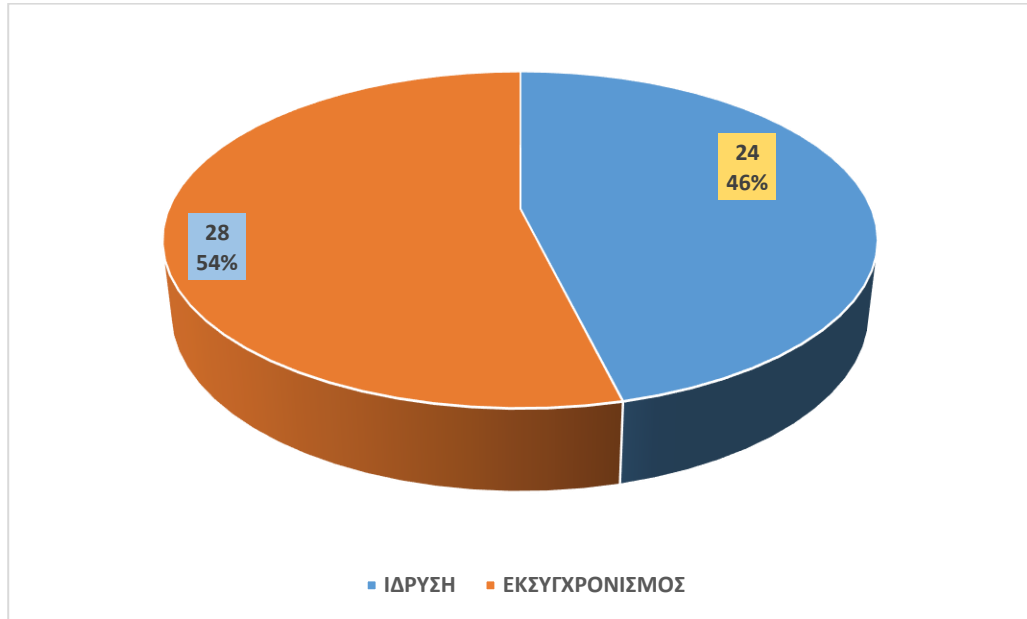
Από το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που ολοκληρώθηκαν:

- τα μισά (26) αφορούσαν το δευτερογενή τομέα και ειδικότερα τη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων και το βιοτεχνικό κλάδο και τα υπόλοιπα μισά τον τουριστικό κλάδο και την παροχή υπηρεσιών

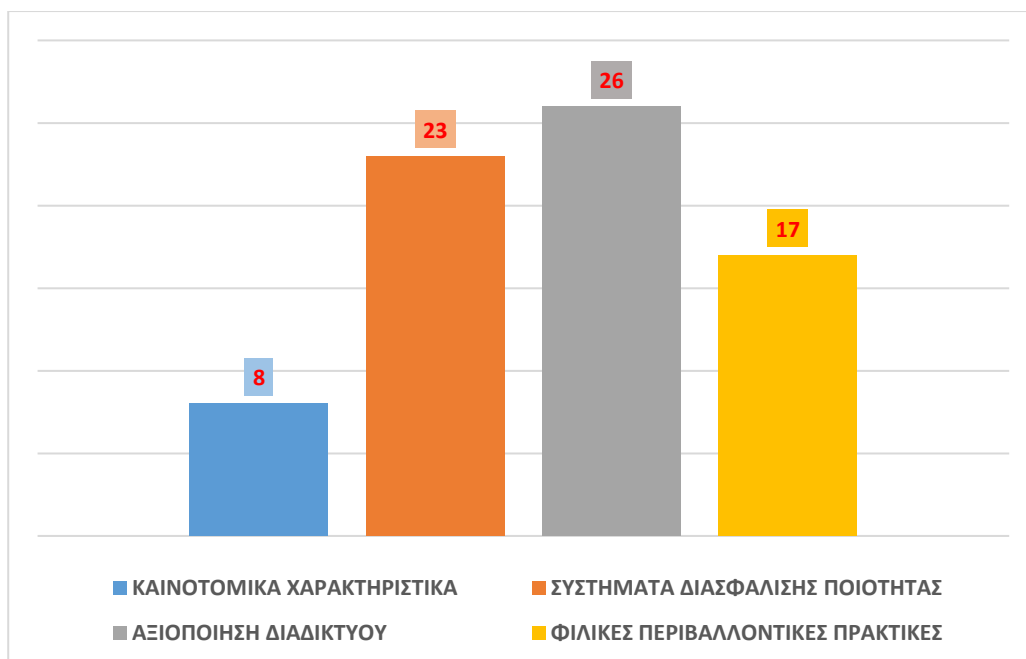
Σχήμα 16: Κατηγοριοποίηση επενδυτικών σχεδίων, βάσει επιχειρηματικής δραστηριότητας

- είκοσι τέσσερα (24) αφορούσαν ίδρυση επιχειρήσεων και είκοσι οκτώ (28) εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων

Σχήμα 17: Κατηγοριοποίηση επενδυτικών σχεδίων, βάσει κατηγορίας φυσικού αντικειμένου

- τρία (3) επενδυτικά σχέδια συμβάλλουν στην ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού
- δεκατρία (13) επενδυτικά σχέδια παρουσιάζουν στοιχεία συμπληρωματικότητας με άλλες επενδύσεις του ιδιωτικού ή δημοσίου χαρακτήρα
- τα μισά επενδυτικά σχέδια (26) αξιοποιούν δυνατότητες του διαδικτύου, όπως ηλεκτρονικές κρατήσεις και διαδικτυακή προβολή
- οκτώ (8) επενδυτικά σχέδια παρουσιάζουν καινοτομικά χαρακτηριστικά, με τις δαπάνες τους για καινοτομία να ανέρχονται σε 508.579,35€
- δεκαεπτά (17) επενδυτικά σχέδια εφαρμόζουν φιλικές περιβαλλοντικές πρακτικές, με τις αντίστοιχες δαπάνες τους να ανέρχονται σε 210.711,94€
- είκοσι τρία (23) επενδυτικά σχέδια εφαρμόζουν συστήματα διασφάλισης ποιότητας

Σχήμα 18: Πλήθος επενδυτικών σχεδίων με ιδιαίτερα ποιοτικά στοιχεία

Επίσης,

- ✓ δημιουργήθηκαν **26,67 θέσεις εργασίας**, υπολογιζόμενες σε Ετήσιες Μονάδες Εργασίας, από είκοσι δυο (22) επενδυτικά σχέδια
- ✓ στηρίχθηκαν **είκοσι εννέα (29) άτομα κάτω των 39 ετών** και **30 γυναίκες** για να αναπτύξουν την επιχειρηματικής τους ιδέα
- ✓ στηρίχθηκαν **δέκα (10) επενδυτικά σχέδια** που αφορούσαν **μεταποίηση/τυποποίηση βιολογικών προϊόντων**

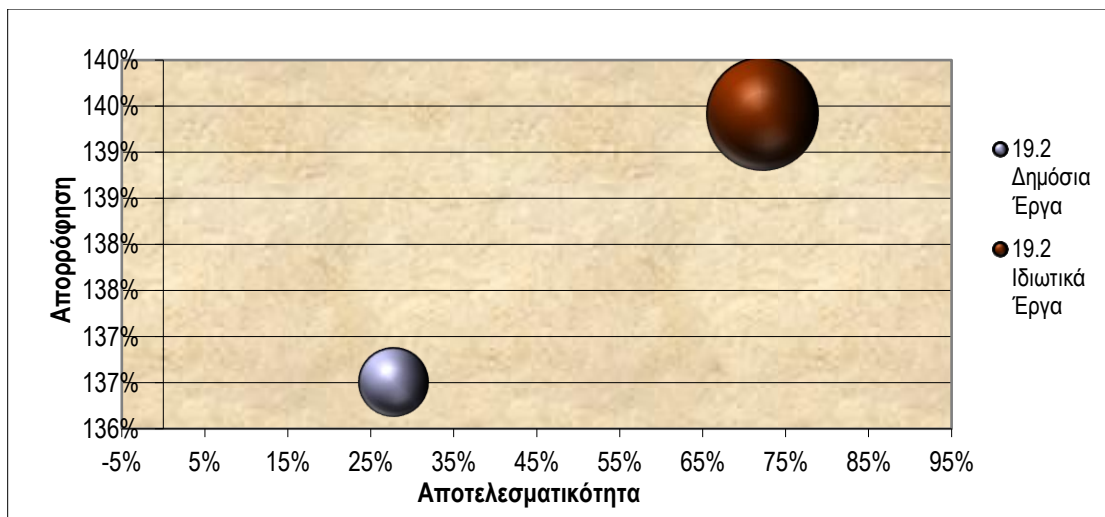
Οικονομική ολοκλήρωση του Υπομέτρου

Οι δαπάνες του υπομέτρου (για επενδύσεις ιδιωτικού χαρακτήρα) ανήλθαν σε 5.409.302,49€, με το **ποσοστό απορρόφησης να ανέρχεται σε 139,42%** επί του αρχικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης (3.880.000€).

Εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας

Με βάση τη χρηματοδοτική βαρύτητα της ενέργειας στη συνολική δημόσια δαπάνη του, ο σταθμισμένος δείκτης αποτελεσματικότητας εκτιμάται σε 0,72, δηλαδή σε τιμή πολύ ικανοποιητική.

Ο σταθμισμένος δείκτης αποδοτικότητας εκτιμάται σε 0,51 τιμή ικανοποιητική που δηλώνει την αναλογικότητα ανάμεσα στη φυσική και χρηματοοικονομική πρόοδο.

Σχήμα 19: Αποτελεσματικότητα Υπομέτρου 19.2

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.3: ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΤΟΠΙΚΗ)

Συνοπτική περιγραφή της πορείας υλοποίησης του ΥποΜέτρου

Στο πλαίσιο του Υπομέτρου 19.3 η ANKO συμμετείχε στα κάτωθι σχέδια συνεργασίας:

- 19.3.1 Διατοπική συνεργασία «Γεύσεις Ελλήνων Εκλεκτές II: Ελληνικός γαστρονομικός πολιτισμός - Σχέδιο Διατοπικής Συνεργασίας», που αφορούσε την ανάδειξη του γαστρονομικού πολιτισμού μέσω της προβολής των εκλεκτών ελληνικών γεύσεων της παραδοσιακής και σύγχρονης ελληνικής γαστρονομίας.
- 19.3.2 Διακρατική Συνεργασία «Γαστρονομικές Περιπλανήσεις και ο πολιτισμός των γεύσεων» - **LOCAL TOUR**. Αντικείμενο της συνεργασίας αποτέλεσε η διασύνδεση του αγροδιατροφικού τομέα των περιοχών παρέμβασης με τον τουρισμό και τον πολιτισμό, προωθώντας παράλληλα δράσεις προστασίας και ανάδειξης του περιβάλλοντος και της κοινωνικής συνοχής στις εμπλεκόμενες περιοχές. Βασικός στόχος ήταν η ανάδειξη του «τίμιου» και ποιοτικού προϊόντος, με το οποίο θα συνδέεται η κάθε περιοχή, ως τουριστικός και γαστρονομικός προορισμός.
- 19.3.4: Διατοπική Συνεργασία «Οργάνωση και Προβολή Οινοτουρισμού». Το σχέδιο αποσκοπούσε στην μετατροπή των επισκέψιμων οινοποιείων σε «κόμβους» διασύνδεσης του τομέα της μεταποιητικής δραστηριότητας της αγροτικής παραγωγής με τον τουρισμό.

Φυσική ολοκλήρωση του Μέτρου

■ **Διατοπική συνεργασία «Γεύσεις Ελλήνων Εκλεκτές II: Ελληνικός γαστρονομικός πολιτισμός - Σχέδιο Διατοπικής Συνεργασίας»**

Στο πλαίσιο του διατοπικού σχεδίου, η ANKO υλοποίησε ή συμμετείχε στην υλοποίηση των ακόλουθων δράσεων:

- Διατοπικές Συναντήσεις.
- Μελέτη εξειδίκευσης δράσεων του έργου.
- Ψηφιακές υποδομές.
- Ανάδειξη και προβολή.
- Διασύνδεση γνώσης και παραγωγής, εκπαίδευση και μεταφορά γνώσης.
- Γευστικά Ταιριάσματα.
- Τοπική δικτύωση και γαστρονομικές κοινότητες.
- Ενημέρωση και προβολή δράσεων σχεδίου.
- Φεστιβάλ και εκδηλώσεις.

Για την υλοποίηση των προαναφερόμενων δράσεων δαπανήθηκαν 36.514,11€, τα οποία αντιστοιχούσαν στο 91,29% του διαθέσιμου προϋπολογισμού.

■ **Διακρατική Συνεργασία «Γαστρονομικές Περιπλανήσεις και ο πολιτισμός των γεύσεων» - LOCAL -TOUR**

Στο πλαίσιο του διακρατικού σχεδίου, η ANKO υλοποίησε ή συμμετείχε στην υλοποίηση των ακόλουθων δράσεων:

- Ψηφιακή εφαρμογή.
- Θεματικά εργαστήρια.
- Δικτύωση.
- Εκπαιδευτικές δράσεις.

Για την υλοποίηση των προαναφερόμενων δράσεων δαπανήθηκαν 40.164,58€, τα οποία αντιστοιχούσαν στο 80,33% του διαθέσιμου προϋπολογισμού.

■ **Διατοπική Συνεργασία «Οργάνωση και Προβολή Οινοτουρισμού»**

Στο πλαίσιο του διατοπικού σχεδίου, η ANKO υλοποίησε ή συμμετείχε στην υλοποίηση των ακόλουθων δράσεων:

- Εμπειρογνωμοσύνη για τη στρατηγική ανάπτυξης του οινοτουρισμού

- Θεματικά εργαστήρια για την ανάπτυξη οινοτουριστικών εμπειριών
- Σχεδιασμός και δημιουργία ιστοσελίδας
- Κατάρτιση σχεδίου επικοινωνιακής πολιτικής
- Ταξίδια εξοικείωσης (Fam trips)
- Τοπικές εκδηλώσεις με τίτλο: «Μιλώντας για οινοτουριστικές εμπειρίες»
- Κεντρική εκδήλωση προβολής του σχεδίου διατοπικής συνεργασίας

Για την υλοποίηση των προαναφερόμενων δράσεων δαπανήθηκαν 7.743,82€, τα οποία αντιστοιχούσαν στο 38,72% του διαθέσιμου προϋπολογισμού.

Οικονομική ολοκλήρωση του Υπομέτρου

Οι πληρωμές για το υπομέτρο ανήλθαν σε 83.683,86€, με το ποσοστό **απορρόφησης να ανέρχεται σε 76,08%** επί του αρχικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης.

Εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας

Με βάση τη χρηματοδοτική βαρύτητα της ενέργειας στη συνολική δημόσια δαπάνη του, ο σταθμισμένος δείκτης αποτελεσματικότητας εκτιμάται σε 1,00 τιμή πολύ ικανοποιητική.

Ο δείκτης αποδοτικότητας εκτιμάται σε 1,31 τιμή σχετικά ικανοποιητική που δηλώνει την σχετική αναλογικότητα ανάμεσα στη φυσική και χρηματοοικονομική πρόοδο (αν και υλοποιήθηκαν οι στόχοι, δεν δαπανήθηκε το σύνολο των σχετικών πόρων).

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.4: ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΜΨΥΧΩΣΗ

Συνοπτική περιγραφή της πορείας υλοποίησης του Υπομέτρου

Το Υπομέτρο αφορά την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών της ΟΤΔ, καθώς και τις ενέργειες εμπύχωσης.

Φυσική ολοκλήρωση του Μέτρου

Το Υπομέτρο υλοποιήθηκε ομαλά και αποτελεσματικά, καλύπτοντας τις σχετικές ανάγκες σε προσωπικό ή άλλου είδους απαιτήσεις. Αναφορικά με τις ενέργειες εμψύχωσης, η ΟΤΔ της ANKO πραγματοποίησε:

- Ενέργειες πληροφόρησης για την περιοχή παρέμβασης και την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική.
- Ενέργειες ευαισθητοποίησης, εμψύχωσης και παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης στους δικαιούχους.

Έμφαση δόθηκε κυρίως στα πρώτα στάδια του Προγράμματος, με στόχο την προσέλκυση δυνητικών Δικαιούχων του Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα. Οι ενέργειες αφορούσαν διοργάνωση εκδηλώσεων, παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ και προβολή τους, καταχώρηση της προκήρυξης σε τοπικές εφημερίδες αλλά και σε εφημερίδα εθνικής εμβέλειας, καταχωρήσεις σποτ σε ηλεκτρονικά ΜΜΕ, παρουσίαση του προγράμματος σε ενημερωτικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, παρουσίαση του προγράμματος σε δελτία ειδήσεων των τοπικών καναλιών, ανακοίνωση δελτίων τύπου, καταχωρήσεις άρθρων σε ΜΜΕ εθνικής εμβέλειας, διοργάνωση ημερίδων σε συνεργασία με τους Δήμους για ενημέρωση των πολιτών, δημιουργία ιστοσελίδας του προγράμματος και συνεχής ενημέρωσή της, αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα (Fb), παρουσίαση του προγράμματος σε συνέδρια και κλαδικές εκθέσεις (π.χ. αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών), κλπ Κατά την διάρκεια των συναντήσεων παρέχονταν ενημερωτικό συνοπτικό υλικό με τις δράσεις ανά προκήρυξη και λοιπές πληροφορίες, την παραγωγή του οποίου έκανε η ΟΤΔ.

Τα έτη 2020-2022 δεν υλοποιήθηκαν στοχευμένες ενέργειες ευαισθητοποίησης τόσο λόγω της ολοκλήρωσης των προκηρύξεων, αλλά παράλληλα και της πανδημίας και των σχετικών υγειονομικών μέτρων.

Το 2023 πραγματοποιήθηκαν ενέργειες ευαισθητοποίησης, αντίστοιχες με του πρώτου σταδίου του προγράμματος, εξαιτίας της δημοσίευσης της 2^{ης} πρόσκλησης για την υποβολή επενδυτικών σχεδίων ιδιωτικού χαρακτήρα.

Επίσης, η ANKO ενημέρωνε σε τακτά χρονικά διαστήματα, τόσο την ιστοσελίδα της, όσο και τις σελίδες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, παρέχοντας τις απαιτούμενες πληροφορίες.

Οικονομική ολοκλήρωση του Μέτρου

Οι δαπάνες του Υπομέτρου ανήλθαν σε 2.336.000,00€, με **το ποσοστό απορρόφησης να ανέρχεται σε 170,51%** επί του αρχικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης (1.370.000,00€).

Εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας

Με βάση τα ανωτέρω στοιχεία, ο δείκτης αποτελεσματικότητας του υπομέτρου εκτιμάται σε 1,00. Δηλαδή, σε τιμή πολύ ικανοποιητική.

Ο δείκτης αποδοτικότητας εκτιμάται σε 0,60 τιμή που δηλώνει την αναλογικότητα ανάμεσα στη φυσική και χρηματοοικονομική πρόοδο.

5.4 Προβλήματα κατά τη διάρκεια υλοποίησης

Η υλοποίηση του Τοπικού Προγράμματος έλαβε χώρα σε ένα ιδιαίτερα απαιτητικό εξωγενές περιβάλλον, το οποίο επηρέασε τόσο τη διαχειριστική ικανότητα των δικαιούχων όσο και τον συνολικό ρυθμό προόδου των δράσεων. Οι κυριότερες δυσχέρειες που διαπιστώθηκαν κατά την περίοδο εφαρμογής αφορούσαν:

- **Επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19**

Η πανδημία διαμόρφωσε ένα ασταθές οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο, το οποίο επηρέασε οριζόντια την υλοποίηση των έργων σε όλη τη χώρα. Στο πλαίσιο του Τοπικού Προγράμματος, οι περιορισμοί στη μετακίνηση, τα υγειονομικά μέτρα και η αναστολή λειτουργίας επιχειρήσεων προκάλεσαν καθυστερήσεις, ιδιαίτερα σε έργα που απαιτούσαν δια ζώσης συμμετοχή, συγκέντρωση κοινού ή συνεργασία πολλαπλών φορέων. Η αβεβαιότητα σχετικά με τη διάρκεια των περιορισμών οδήγησε σε επαναπρογραμματισμό δραστηριοτήτων, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις δημιούργησε πρόσθετο διοικητικό φόρτο για τους δικαιούχους και τις υπηρεσίες.

- **Διεθνείς οικονομικές επιπτώσεις από την εμπόλεμη σύρραξη στην Ουκρανία**

Η γεωπολιτική αστάθεια που προέκυψε μετά το 2022 επέφερε σημαντικές ανατιμήσεις στις πρώτες ύλες, στα μεταφορικά κόστη και στον εξοπλισμό. Η αύξηση των τιμών, σε συνδυασμό με προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα, δυσχέρανε την υλοποίηση επενδύσεων υποδομών και εξοπλισμού, οι οποίες αποτελούν σημαντικό τμήμα των δράσεων LEADER. Σε αρκετές περιπτώσεις, το αυξημένο κόστος ξεπέρασε τις δυνατότητες των δικαιούχων, ιδίως μικρών επιχειρήσεων και τοπικών φορέων, οδηγώντας σε καθυστερήσεις ή ακόμη και σε αδυναμία ολοκλήρωσης των εγκεκριμένων έργων.

- **Δυσλειτουργίες στο σύστημα πληρωμών και χρηματορροών**

Το σύστημα πληρωμών παρουσίασε σημαντική επιβράδυνση, με αποτέλεσμα να παρατηρηθούν μεγάλες χρονικές καθυστερήσεις μεταξύ της υποβολής αιτημάτων πληρωμής και της εκταμίευσης των αντίστοιχων ποσών. Η μειωμένη ταχύτητα ανταπόκρισης δημιούργησε προβλήματα ρευστότητας στους δικαιούχους, ιδιαίτερα σε όσους υλοποιούσαν έργα με υψηλό ποσοστό ίδιας συμμετοχής. Τα προβλήματα αυτά λειτούργησαν αποθαρρυντικά, οδηγώντας σε επιβράδυνση της υλοποίησης αλλά και σε οικειοθελείς

αποχωρήσεις επενδυτικών σχεδίων που δεν είχαν προχωρήσει σε υλοποίηση ή βρίσκονταν σε αρχικό στάδιο.

- **Ο χαμηλός βαθμός ωριμότητας δράσεων**

Σε ορισμένες περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι τα επενδυτικά σχέδια δεν διέθεταν τον απαιτούμενο βαθμό ωριμότητας κατά την ένταξή τους. Αυτό αφορούσε, μεταξύ άλλων, ελλείψεις σε απαιτούμενες αδειοδοτήσεις, ασαφή ή μη ρεαλιστικό προγραμματισμό υλοποίησης, καθώς και ανεπαρκή τεχνικά ή οικονομικά στοιχεία. Η χαμηλή ωριμότητα οδήγησε σε καθυστερήσεις στα πρώτα στάδια υλοποίησης, αυξημένη ανάγκη για τροποποιήσεις και πρόσθετο διοικητικό φόρτο για την ΟΤΔ. Παρότι οι περιπτώσεις αυτές ήταν περιορισμένες, επηρέασαν δυσανάλογα τον συνολικό ρυθμό προόδου, δεδομένου ότι απαιτούσαν συνεχείς διευκρινίσεις, αναπροσαρμογές και υποστήριξη.

Πέρα από τις παραπάνω επιμέρους δυσχέρειες, το πλαίσιο εφαρμογής ανέδειξε και ευρύτερες **δομικές προκλήσεις** που συναντώνται συχνά σε αγροτικές περιοχές, όπως η περιορισμένη διοικητική ικανότητα τοπικών φορέων και επιχειρήσεων, η εξάρτηση από εξωτερικούς προμηθευτές για τεχνικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθώς και η ευαλωτότητα του τοπικού οικονομικού ιστού σε κρίσεις.

5.5 Ερωτήματα Αξιολόγησης και Κριτήρια Απόφασης

Στην παρούσα ενότητα, καταγράφονται απαντήσεις σχετικά με τα ερωτήματα αξιολόγησης και τα αντίστοιχα κριτήρια, όπως συμπεριλαμβάνονται στους σχετικούς μεθοδολογικούς οδηγούς.

Πίνακας 13: Ερωτήματα Αξιολόγησης και Κριτήρια – Αποτελεσματικότητα / Αποδοτικότητα

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
-----------	----------	----------------------

1. Σε ποιο βαθμό οι παρεμβάσεις του τοπικού προγράμματος συνέβαλαν στην επίτευξη του Γενικού Στόχου 1: Ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων στο πλαίσιο της διαφοροποίησης και του εμπλουτισμού της παραγωγικής βάσης της περιοχής	• Αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής • Δημιουργία νέων επιχειρήσεων στην περιοχή • Συγκράτηση του πληθυσμού της υπαίθρου • Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις της περιοχής έχουν διαφοροποιήσει την οικονομική τους δραστηριότητα • Έχουν προβεί επιχειρήσεις σε εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των υπηρεσιών και των προϊόντων τους • Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης – κατάρτισης σχετικές με θέματα καινοτόμων πόρων, υλικών και προϊόντων • Αύξηση της φήμης των προϊόντων της περιοχής • Διακρατικές και τοπικές συνεργασίες που προωθήθηκαν	Το τοπικό πρόγραμμα συνέβαλε στην ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και στην ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων, στο πλαίσιο της διαφοροποίησης και του εμπλουτισμού της παραγωγικής βάσης της περιοχής με την ολοκλήρωση πενήντα δυο (52) ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων, εκ των οποίων οι είκοσι έξι (26) αφορούσαν την μεταποίηση/τυποποίηση αγροτικών προϊόντων και τον κλάδο της βιοτεχνίας. Επίσης, δέκα (10) επενδυτικά σχέδια στον κλάδο της αγροδιατροφής αφορούσαν βιολογικά προϊόντα. Με την στήριξη του τοπικού προγράμματος ιδρύθηκαν είκοσι τέσσερις (24) νέες επιχειρήσεις και εκσυγχρονίστηκαν είκοσι οκτώ (28) υφιστάμενες, ενώ συνολικά δημιουργήθηκαν 26,67 νέες θέσεις εργασίας. Επιπλέον, είκοσι έξι (26) επενδυτικά σχέδια αξιοποιούν τις δυνατότητες του διαδικτύου, οκτώ (8) παρουσιάζουν καινοτομικά στοιχεία, δέκα επτά (17) εφαρμόζουν φιλικές περιβαλλοντικές πρακτικές και είκοσι τρία (23) εφαρμόζουν συστήματα διασφάλισης ποιότητας. Παράλληλα, στους ωφελούμενους επιχειρηματίες συμπεριλαμβάνονται είκοσι εννέα (29) νέοι κάτω των 39 ετών και τριάντα (30) γυναίκες. Τα προαναφερόμενα αναδεικνύουν την συμβολή του τοπικού προγράμματος στην ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και στην ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων, διαμορφώνουν συνθήκες για την αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής και την συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο, αναβαθμίζουν τις προσφερόμενες υπηρεσίες και τα προσφερόμενα προϊόντα και βελτιώνουν την φήμη των προϊόντων της περιοχής. Παράλληλα, οι διατοπικές και διακρατικές συνεργασίες που υλοποιήθηκαν με την συμβολή του τοπικού προγράμματος εστίαζαν στην ανάδειξη και ανάπτυξη της τοπικής γαστρονομίας, του οινοτουρισμού και της αγροδιατροφής.
---	---	---

2. Σε ποιο βαθμό οι παρεμβάσεις του τοπικού προγράμματος συνέβαλαν στην επίτευξη του Γενικού Στόχου 2: Προώθηση της καινοτομίας με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής	• Έχουν υλοποιηθεί δράσεις ενημέρωσης, κατάρτισης σχετικά με την εισαγωγή νέων καλλιεργειών και την εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων για τη αύξηση της αποδοτικότητας της αγροτικής παραγωγής και του αγροδιατροφικού τομέα • Έχουν υλοποιηθεί δράσεις συνεργασίας μεταξύ φορέων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων • Έχουν υλοποιηθεί πιλοτικά έργα, καινοτόμες επενδύσεις, πολυλειτουργικά αγροκτήματα, κλπ. • Αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των απασχολούμενων στον αγροτικό τομέα και σε συλλογικά επιχειρηματικά συνεργατικά σχήματα, εφοδιαστικές και αγροτοδιατροφικές αλυσίδες κ.λπ. • Αύξηση του αριθμού των επιχειρηματικών συνεργατικών σχηματισμών (cluster) • Αύξηση της ελκυστικότητας και της επισκεψιμότητας των αγροτικών περιοχών • Έχουν γίνει επενδύσεις σε υποδομές αναψυχής, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (κέντρα πληροφόρησης τουριστών, χώροι αναψυχής, περιπατητικές διαδρομές, κ.λ.π.) • Αύξηση των πολιτιστικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων στις αγροτικές και αλιευτικές περιοχές • Αύξηση των δράσεων προβολής προώθησης των τοπικών προϊόντων • Αύξηση των δράσεων προβολής του τουριστικού προϊόντος της περιοχής	Το τοπικό πρόγραμμα συνέβαλε στην δημιουργία πολυλειτουργικού αγροκτήματος, στην ενίσχυση συλλογικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, στην βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής, στην δημιουργία υποδομών αναψυχής και τουρισμού, στην στήριξη πολιτιστικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων και γενικότερα στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας του τοπικού παραγωγικού συστήματος. Παράλληλα, σε επενδυτικά σχέδια που στηρίχθηκαν συμπεριλαμβάνονταν δαπάνες για καινοτομία, νέες τεχνολογίες, φιλικές περιβαλλοντικές πρακτικές και συστήματα διασφάλισης ποιότητας, γεγονός που συνέβαλε στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και στην ενσωμάτωση καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία.
---	---	---

Ερωτήματα	Κριτήρια	Απαντήσεις / Δείκτες
3. Σε ποιο βαθμό οι παρεμβάσεις του τοπικού προγράμματος συνέβαλαν στην επίτευξη του Γενικού Στόχου 3: Βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος	• Έχουν πραγματοποιηθεί επενδύσεις παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα κ.λ.π.) • Έχουν υλοποιηθεί μελέτες και έργα πρόσβασης σε γεωργική γη • Έχουν υλοποιηθεί μελέτες και έργα ανάπλασης αγροτικών οικισμών, παραδοσιακών κτιρίων, διαφύλαξης και αναβάθμισης της πολιτιστικής κληρονομιάς • Έχουν υλοποιηθεί μικρά έργα υποδομής για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, έργα ύδρευσης, συστήματα συλλογής απορριμμάτων, κλπ • Έχουν υλοποιηθεί επενδύσεις για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας και την βελτίωση της ποιότητας ζωής	Το τοπικό πρόγραμμα συνέβαλε στην βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος κυρίως μέσω της υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων δημοσίου χαρακτήρα και ειδικότερα μέσω της στήριξης επενδυτικών σχεδίων: • συλλογής απορριμμάτων • δικτύων ύδρευσης • εσωτερικής οδοποιίας • αθλητικών εγκαταστάσεων • χώρων αναψυχής • αναπλάσεων οικισμών • κέντρων τουριστικής πληροφόρησης • πολιτιστικών εκδηλώσεων • πολιτιστικών υποδομών • ανάδειξης αγροτικής πολιτιστικής κληρονομιάς

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1 Βασικά Συμπεράσματα

Τα βασικά συμπεράσματα από την αξιολόγησης, αφορούν στα ακόλουθα:

Λογική της παρέμβασης

Η περιοχή παρέμβασης παρουσιάζει συνέχεια και συνεκτικότητα, διευκολύνοντας την εφαρμογή τοπικής στρατηγικής και την επιδίωξη επίτευξης στόχων ενδυνάμωσης της τοπικής οικονομίας και βελτίωσης της ποιότητας ζωής.

Στο πλαίσιο αυτό, η τοπική στρατηγική αποτυπώνεται στον τίτλο «*Η επιχειρηματικότητα ως μοχλός αξιοποίησης των τοπικών πλουτοπαραγωγικών πόρων, ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας και βελτίωσης της ποιότητας ζωής*» και επικεντρώνεται στους γενικούς και ειδικούς στόχους του κάτωθι πίνακα:

Στόχοι	Ειδικόί Στόχοι
Ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων στο πλαίσιο της διαφοροποίησης και του εμπλουτισμού της παραγωγικής βάσης της περιοχής	1.1 Ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας 1.2 Ανάδειξη της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων 1.3 Διαφοροποίηση και εμπλουτισμός της παραγωγικής βάσης της περιοχής
Πρωώθηση της καινοτομίας με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής	2.1 Πρωώθηση της καινοτομίας 2.2 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας 2.3 Αύξηση της προστιθέμενης αξίας του παραγωγικού συστήματος της περιοχής
Βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος	3.1 Βελτίωση της ποιότητας ζωής 3.2 Προστασίας και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος

Η ενσωμάτωση της μεθόδου Leader από το τοπικό πρόγραμμα κρίνεται επιτυχής δεδομένου ότι και οι ιδιαιτερότητες που εισάγονται στην διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης των τοπικών προγραμμάτων Leader, ικανοποιούνται σε υψηλό βαθμό από τις δράσεις του προγράμματος της ANKO. Αυτό προκύπτει τόσο από την ανάλυση του στρατηγική σχεδιασμού όσο και από τις απαντήσεις των κοινών ερωτημάτων.

Η ΟΤΔ και οι τοπικοί εταίροι διαθέτουν πλούσια εμπειρία στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή τοπικών στρατηγικών ανάπτυξης, το οποίο αποδεικνύεται και από:

- την ποιότητα της διαβούλευσης κατά τον σχεδιασμό της τοπικής στρατηγικής και του τοπικού προγράμματος, καθώς τα συμπεράσματα της SWOT ANALYSIS παραμένουν επίκαιρα και δεν απαιτούνται τροποποιήσεις/συμπληρώσεις, με τα αρχικά συμπεράσματα να καλύπτουν και τις υφιστάμενες ανάγκες

- το μείγμα στόχων, δράσεων και κριτηρίων, του τοπικού προγράμματος, το οποίο συνιστά ορθή στρατηγική αντιμετώπισης των τοπικών προβλημάτων, παρέχοντας στους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τις τοπικές αρχές και τους τοπικούς συλλογικούς φορείς τις αναγκαίες ευκαιρίες για την πρόοδο της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας
- την συνάφεια του τοπικού προγράμματος με τις οριζόντιες πολιτικές παρέμβασης στην περιοχή παρέμβασης, καθώς και την συνάφεια μεταξύ των δράσεων του τοπικού προγράμματος
- την επιτυχημένη υλοποίηση ενεργειών εμπύχωσης/διαβούλευσης, που συνέβαλαν σημαντικά στην υψηλή ανταπόκριση της τοπικής κοινωνίας στις δράσεις του τοπικού προγράμματος
- την ανταπόκριση της τοπικής κοινωνίας στις δράσεις του τοπικού προγράμματος
- την άμεση και αποτελεσματική ανταπόκριση της ΟΤΔ στα διαχειριστικά θέματα του τοπικού προγράμματος, παρά τις αδυναμίες που παρουσιάζει το σύστημα πολυεπίπεδης διαχείρισης του τοπικού προγράμματος.

Επομένως, η ικανότητα της ΟΤΔ και η τοπική διακυβέρνηση λειτουργούν αποτελεσματικά και αποδοτικά για την εφαρμογή του τοπικού προγράμματος και την βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, προάγοντας τις βασικές αρχές της προσέγγισης LEADER, που είναι:

- εστίαση σε συγκεκριμένες υποπεριφερειακές ζώνες,
- συγκρότηση και λειτουργία Ομάδας Τοπικής Δράσης, η οποία αποτελεί σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα,
- τοπική στρατηγική που χαράσσεται και υλοποιείται μέσω συμμετοχικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων,
- υλοποίηση πολυτομεακής στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης για την ενίσχυση και τη σύνδεση του τοπικού δυναμικού ανάπτυξης διαφόρων τομέων, με στόχο την επίτευξη τοπικών στόχων,
- παραγωγή και ενσωμάτωση καινοτομίας,
- προώθηση της δικτύωσης μεταξύ φορέων, επιχειρήσεων και περιοχών,
- συνεργασία μεταξύ φορέων και περιοχών.

Σύστημα παρακολούθησης

Συγκρίνοντας τα δυο συστήματα διοίκησης – διαχείρισης που κλήθηκε να ακολουθήσει η ANKO, στο πλαίσιο υλοποίησης του Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER, διαπιστώνουμε ότι:

1. Το σύστημα διοίκησης – διαχείρισης των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑΛΘ παρείχε την απαιτούμενη ελευθερία στην ANKO για την εφαρμογή τοπικού προγράμματος, τόσο σε επίπεδο λήψης αποφάσεων όσο

και σε επίπεδο υλοποίησης ενεργειών. Το εν λόγω σύστημα διοίκησης – διαχείρισης είναι άμεσο και δεν προκαλεί καθυστερήσεις.

2. Το σύστημα διοίκησης – διαχείρισης των δράσεων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΑΑ και είχε ως κύριο χαρακτηριστικό την πολυεπίπεδη διαχείριση, περιόριζε την ελευθερία της ANKO και κατ' επέκταση την ελευθερία εφαρμογής τοπικού προγράμματος, παρουσιάζοντας τις παθογένειες της διαφοράς φιλοσοφίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων – υπηρεσιών, των διαφορετικών προτεραιοτήτων και της έλλειψης συντονισμού, καθώς και της διαχειριστικής επιβάρυνσης και των καθυστερήσεων.

Αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα

Η ολοκλήρωση του τοπικού προγράμματος ανάδειξε την ικανότητα της ANKO και της περιοχής στην εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης. Παρά τις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν επιτεύχθηκε η ολοκλήρωση πενήντα δυο (52) ιδιωτικών και τριάντα ενός (31) δημοσίων επενδυτικών σχεδίων, με την απορρόφηση του τοπικού προγράμματος να ανέρχεται σε 143,98% επί του αρχικού προϋπολογισμού.

Οι πόροι που απορροφήθηκαν αποκτούν μεγαλύτερη αξία από την εμφάνιση σημαντικών ποιοτικών στοιχείων στα υλοποιηθέντα έργα, όπως: η ενσωμάτωση καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία, η εφαρμογή φιλικών περιβαλλοντικών πρακτικών, η εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, η αξιοποίηση του διαδικτύου, η ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας, η ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας, η στήριξη της βιολογικής παραγωγής και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

6.2 Προτάσεις

Οι βασικές προτάσεις της αξιολόγησης εστιάζουν στα ακόλουθα:

- Προβολή των αποτελεσμάτων του τοπικού προγράμματος, με έμφαση στα ποιοτικά στοιχεία των επενδυτικών σχεδίων, ώστε να αποτελέσουν την καλή πρακτική για αντίστοιχες και περαιτέρω βελτιωμένες επενδυτικές προτάσεις
- Ανάληψη πρωτοβουλιών για περαιτέρω σύνδεση της αγροδιατροφής με τον τουριστικό τομέα, αντίστοιχες με τις πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο των διατοπικών/διακρατικών συνεργασιών
- Ανάληψη πρωτοβουλιών για περαιτέρω υποστήριξη στους δικαιούχους των επενδυτικών σχεδίων που χρηματοδοτήθηκαν από το τοπικό πρόγραμμα, με προτεραιότητα στις επενδύσεις του τομέα της αγροδιατροφής και στις επενδύσεις που δικαιούχοι είναι νέοι και γυναίκες
- Ανάληψη πρωτοβουλιών για την συγκρότηση και λειτουργία συνεργατικών / συνεταιριστικών σχημάτων, ιδιαίτερα από νέους και γυναίκες.

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Θεματικές Κατευθύνσεις Τοπικού Προγράμματος.....	8
Πίνακας 2: Αρχικός προϋπολογισμός τοπικού προγράμματος ανά δράση.....	9
Πίνακας 3: Προϋπολογισμός τοπικού προγράμματος, μετά από πρόσθετες κατανομές.....	11
Πίνακας 4: Τελικός προϋπολογισμός τοπικού προγράμματος ανά δράση.....	12
Πίνακας 5: Τελικός προϋπολογισμός τοπικού προγράμματος ανά υπομέτρο/προτεραιότητα.....	14
Πίνακας 6: Συμπληρωματικότητα Τοπικού Προγράμματος.....	23
Πίνακας 7: Εσωτερική Συνοχή Τοπικού Προγράμματος.....	26
Πίνακας 8: Ερωτήματα και Κριτήρια Αξιολόγησης - Λογική της Παρέμβασης.....	29
Πίνακας 9: Συγκεντρωτικός Πίνακας Ενεργειών Διαβούλευσης.....	45
Πίνακας 10: Ερωτήματα Αξιολόγησης και Κριτήρια Απόφασης – Σύστημα Διαχείρισης, Παρακολούθησης και Συντονισμού.....	55
Πίνακας 11: Πίνακας Χρηματοοικονομικής Πορείας Τοπικού Προγράμματος ΑΝ.ΚΟ.....	74
Πίνακας 12: Οικονομική ολοκλήρωση (απορρόφηση), αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα.....	76
Πίνακας 13: Ερωτήματα Αξιολόγησης και Κριτήρια – Αποτελεσματικότητα / Αποδοτικότητα.....	93

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1: Περιοχή Παρέμβασης Τοπικού Προγράμματος.....	6
Σχήμα 2: Βασικές Μεταβολές Ανάλυσης SWOT.....	16
Σχήμα 3: Δημιουργούμενες Ανάγκες.....	17
Σχήμα 4: Βασικές κατευθύνσεις πολιτικής – στρατηγικές ανάπτυξης.....	18
Σχήμα 5: Συσχέτιση αρχικού π/υ και π/υ ολοκληρωμένων έργων Υπομέτρου 19.2.....	19
Σχήμα 6: Λειτουργικό Οργανόγραμμα.....	42
Σχήμα 7: Πλήθος αιτήσεων στήριξης και ενταγμένων πράξεων.....	48
Σχήμα 8: Χρηματοοικονομική ολοκλήρωση (απορρόφηση) του Τοπικού Προγράμματος....	75
Σχήμα 9: Σταθμισμένη Αποτελεσματικότητα.....	76
Σχήμα 10: Συσχέτιση Απορρόφησης / Αποτελεσματικότητας.....	77
Σχήμα 11: Πλήθος ενταγμένων και ολοκληρωμένων έργων δημοσίου χαρακτήρα.....	79
Σχήμα 12: Πλήθος και τελική δαπάνη δημοσίων έργων ανά υποδράση.....	80
Σχήμα 13: Πλήθος δικαιούχων Δήμων και συλλογικών φορέων ανά υποδράση.....	81
Σχήμα 14: Απορρόφηση πόρων για δημόσιες επενδύσεις.....	81
Σχήμα 15: Πλήθος ενταγμένων και ολοκληρωμένων έργων ιδιωτικού χαρακτήρα.....	84
Σχήμα 16: Κατηγοριοποίηση επενδυτικών σχεδίων, βάσει επιχειρηματικής δραστηριότητας.....	84
Σχήμα 17: Κατηγοριοποίηση επενδυτικών σχεδίων, βάσει κατηγορίας φυσικού αντικειμένου.....	85
Σχήμα 18: Πλήθος επενδυτικών σχεδίων με ιδιαίτερα ποιοτικά στοιχεία.....	86
Σχήμα 19: Αποτελεσματικότητα Υπομέτρου 19.2.....	87